

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

***ΜΙΑ ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΟΝ Ι.Ρ.Α, ΤΗΝ ΒΡΕΤΑΝΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ
ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΡΕΠΟΥΜΠΛΙΚΑΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ
ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΩΝ «ΤΑΡΑΧΩΝ»***

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

Κ. ΜΑΙΡΗ ΜΠΟΣΗ

Πειραιάς 2012

Ευχαριστίες

Η κατάθεση της παρούσας εργασίας σηματοδοτεί την ολοκλήρωση του ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ προγράμματος «Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές» και το τέλος ενός «ταξιδιού» διάρκειας 4 εξαμήνων.

Πρωτίστως ευχαριστώ όλους τους καθηγητές του Τμήματος των οποίων τα μαθήματα παρακολούθησα και οι οποίοι μου προσέφεραν απλόχερα τις γνώσεις τους, αφού πρώτα τους συγχαρώ για το υψηλό ακαδημαϊκό επίπεδο και το ήθος τους.

Ιδιαίτερα, ευχαριστώ την επιβλέπουσα Καθηγήτρια της Πτυχιακής μου εργασίας κ. Μαίρη Μπόση η οποία μου αφύπνισε το ενδιαφέρον να ασχοληθώ με την παρούσα μελέτη θυμίζοντάς μου το ποίημα του Κ. Καβάφη «Ιθάκη». Ποίημα που διδάχθηκα στις «Πανελλήνιες εξετάσεις».

*Σα βγεις στον πηγαιμό για την Ιθάκη
να εύχεται νάναι μακρύς ο δρόμος,
γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις.*

.....

© Η Κ ΣΟΨΣΙΣΙ ΣΕΣ ΣΙΣ √ΠΠ

© Η Κ ΟΣΣ ΣΚΠΠ ⇒ ΣΙΣ ΣΕΣΙ. ρΠΠ ΙΣ Ή
Κ ΠΠΕΙΣ

© Σ Η Κ ΣΣ Ι ⇒ ΣΚΟΧ(ΣΨΣΙΣ) ΣΟΨΣΙΣ

Γεώργιος Α. Τριανταφύλλου

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ: IRA, Ρεπουμπλικανικό κίνημα, Εθνικισμός, βρετανική αποικιοκρατική πολιτική, τρομοκρατία.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Ιρλανδικό πρόβλημα αποτελεί μία διαμάχη οκτώ αιώνων η οποία έφτασε σε κομβικό σημείο κυρίως την δεκαετία του 1970 και του 1980 χαρακτηρίζοντας την περίοδο αυτή ως «Ταραχές». Αρχικά, σκοπός της εργασίας είναι να παρουσιάσει συνοπτικά την ιστορική μεθόδευση του προβλήματος από την βρετανική αποικιοκρατική πολιτική προς όφελος των ιμπεριαλιστικών συμφερόντων της. Ακολούθως, επιδιώκει να μελετήσει τις φάσεις της 25χρονης σύρραξης του 20^{ου} αιώνα, την σύγχρονη βρετανική μεθόδευση της κινηματικής φύσης του IRA και του Ιρλανδικού αγώνα για επανένωση και ανεξαρτητοποίηση, μέσω της παράθεσης και της αναφοράς στην έννοια της τρομοκρατίας. Επιχειρείται δηλαδή να γίνει παρουσίαση του τρόπου με τον οποίο η Μ. Βρετανία στρατιωτικοποίησε ένα πολιτικό πρόβλημα, με σκοπό να το αντιμετωπίσει στη βάση της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, προκειμένου να μην αναγνωρίσει τον εθνικοαπελευθερωτικό του χαρακτήρα και την φύση του ως κίνημα. Τέλος, διερευνά κατά πόσο το αποτέλεσμα της πολυετούς σύρραξης μέσω των τελικών ειρηνευτικών συμφωνιών οδήγησε την Ιρλανδική κοινότητα, τον ένοπλο αγώνα του IRA και το Ρεπουμπλικανικό κίνημα συνολικά στην ικανοποίηση των θεμελιωδών και διαχρονικών αιτημάτων τους και μέσα σε ποιο συμβιβαστικό πλαίσιο. Η περιγραφή αποσπασματικά φτάνει επί τούτου στα καταληκτικά κεφάλαια μέχρι και την εικόνα της Β. Ιρλανδίας μετά την συμφωνία του 1998 προκειμένου να σκιαγραφηθεί η δυναμική της βρετανικής πολιτικής και στρατηγικής απέναντι στο κίνημα και στον Καθολικό πληθυσμό σε βάθος χρόνου και να διασαφηνιστούν οι λόγοι που αδυνάτησαν να φέρουν επωφελή αποτελέσματα για τα ιρλανδικά αιτήματα υπό το πρίσμα των διαπραγματεύσεων και των ειρηνευτικών υπογραφών.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ - ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΙΡΛΑΝΔΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ	
Σύντομη ιστορική αναδρομή.....	7
Η οικονομική διάσταση του ζητήματος.....	10
Το ιρλανδικό απαρτχάιντ.....	11
Ο χαρακτήρας της αποικιακής διαμορφωτικής πολιτικής.....	13
-Το δόγμα «διαίρει και βασίλευε».....	15
-Ο ρόλος της «φυτείας» (“Plantation”) και η βαρύτητα του θρησκευτικού δογματισμού.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 “THE TROUBLES” (1968-1993) : Η ΚΟΡΥΦΩΣΗ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ, Ο ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η «ΑΝΑΓΩΓΗ» ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	
Εισαγωγική διευκρίνιση.....	18
Ορισμός της τρομοκρατίας (;).....	20
Τα κίνητρα της τρομοκρατίας.....	25
-Τρομοκρατία βάσει απελευθερωτικών, θρησκευτικών και πολιτικών κινήτρων.....	26
Η ταυτότητα του Ιρλανδικού Δημοκρατικού Στρατού – IRA (People’s Army).....	28
Διάκριση πολιτικών δικαιωμάτων, πογκρόμ και σεκταριστικός φανατισμός.....	33
Η βρετανική αναγωγή της οργάνωσης (IRA) και του κινήματος σε τρομοκρατικούς δρώντες.....	39
-Κατασταλτική νομοθεσία: Η στρατηγική και ο ρόλος της μεταφοράς από το πεδίο της πολιτικής στο πεδίο των συγκρούσεων.....	41
-«Κράτηση και φυλάκιση χωρίς δίκη» (“Internment”).....	43
-Prevention of Terrorism Act (1974).....	46
-«Ποινικοποίηση»-«Ομαλοποίηση»-«Ωλοστεροποίηση» και πολιτικός αποκλεισμός.....	49
Καθεστωτική αμυντική τρομοκρατία.....	53
-Ο βρετανικός μετασχηματισμός του πολέμου.....	53
Η πολιτική ενδυνάμωση του κινήματος, η Αγγλοϊρλανδική Συμφωνία και τα αποτελέσματα (Hillsborough Agreement 1985).....	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΣΥΡΡΑΞΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ	
Το πρόβλημα δεν ήταν στρατιωτικό.....	58
Προϋποθέσεις για την ειρήνη.....	60
-Downing Street Declaration 1993.....	61
-Good Friday Agreement 1998.....	63
Ειρήνη των όπλων ή μεθόδευση του αγώνα;.....	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΣΥΝΟΨΗ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	67
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	71

Εισαγωγή

«Πώς μπορείς να κάνεις πόλεμο κατά της τρομοκρατίας, όταν ο ίδιος ο πόλεμος είναι τρομοκρατία*»; Ίσως, η καλύτερη απάντηση μπορεί να δοθεί μέσα από την εξέταση της σύγχρονης ιρλανδικής ιστορίας, ιδιαίτερα της περιόδου των «Ταραχών» οι οποίες συγκλόνισαν ολόκληρη την Ιρλανδία, την Βρετανία και τον υπόλοιπο κόσμο μέσα από τους τηλεοπτικούς δέκτες του. «Η βία επιμένει να εμφανίζεται και να επανέρχεται με διαφορετικούς χρήστες και μέσα, εφόσον τμήμα του κοινωνικού συνόλου αισθάνεται ότι δεν εκπροσωπείται και δεν συμμετέχει στο σύνολο ή σε τμήμα της νομής της εξουσίας» (Μπόση, 2000, σελ. 20). Καυτών τον ορισμό κανείς επιλέγει να προσδώσει στο κίνημα που άρχισε να αναπτύσσεται στα τέλη της δεκαετίας του '60 και ιδιαίτερα την δεκαετία του '70 - στην Β. Ιρλανδία κυρίως - τον χαρακτηρισμό ενός αναπτυσσόμενου «τρομοκρατικού» πυλώνα έκφρασης νέων και παλαιών ιδεών και αντίστασης απέναντι στην διαχρονική ανισότητα, την ανισομέρεια, την διάκριση και την καταδυναστευτική αποικιοκρατική πολιτική των Βρετανών.

Ο εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας των Ιρλανδών αντιμετώπισε την πρόκληση της βρετανικής στρατηγικής σε μία πολυεπίπεδη κλίμακα. Η Μ. Βρετανία κατάφερε να στρατιωτικοποιήσει ένα καθαρά πολιτικό πρόβλημα και στην συνέχεια να το αντιμετωπίσει στην βάση καταπολέμησης μιας τρομοκρατικής οργάνωσης, μιας συμμορίας εγκληματιών και γκάνγκστερ. Ήδη από την δεκαετία του 1970 ο Jenkins αναφέρει ότι «η τρομοκρατία είναι θέατρο» και στην περίπτωση της αντιμετώπισης ενός γνήσιου λαϊκού κινήματος, όπως του Ιρλανδικού για τα πολιτικά δικαιώματα και του Εθνικιστικού Ρεπουμπλικανικού για την ιδέα μια ενωμένης και ανεξάρτητης Ιρλανδίας, η ταμπέλα της τρομοκρατίας εξυπηρέτησε σε σημαντικό βαθμό την συρρίκνωση και τον στοχευόμενο συμβιβασμό των Ιρλανδών απέναντι στις αγγλικές επιταγές με τα όπλα της προβοκάτσιας, της δολιοφθοράς και του εξαναγκασμού.

Είναι αποδεδειγμένο ότι η Βρετανία ως μεγάλη και σημαντική θαλάσσια υπερδύναμη είχε την υπεροχή έναντι των γειτονικών κρατών τα οποία επιθυμούσε να εντάξει στην σφαίρα επιρροής της και να τα μετατρέψει σε κτήση της. Η στρατηγική του «διαίρει και βασίλευε» στην περίπτωση της Ιρλανδίας κατάφερε να διχοτομήσει το κέλτικο νησί, να μετατρέψει σε αγγλική κτήση το βόρειο τμήμα του και να διαμορφώσει το νότιο τμήμα – την Δημοκρατία της Ιρλανδίας – σε κράτος ενδοτικό συνολικά προς την ασκούμενη βρετανική πολιτική. Στην υπό εξέταση περίοδο παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο αναγκάστηκε να βρει διέξοδο από την καταπίεση το κίνημα και το ένοπλο τμήμα του, ο IRA, ενώ, παράλληλα, επιχειρείται μία προσέγγιση στον τρόπο και τα μέσα με τα οποία η βρετανική πολιτική, τόσο εντός όσο και εκτός Β. Ιρλανδίας, επεδίωξε να κάμψει τον κινηματικό χαρακτήρα της Ιρλανδικής οργάνωσης και του κινήματος, άλλοτε προσφεύγοντας σε νομοθετική έξαρση και άλλοτε σε μυστικές επιχειρήσεις ή δολιοφθορές, καθιστώντας και την ίδια βασικό συνδιαμορφωτή της «τρομοκρατικής» δραστηριότητας στο βόρειο κρατίδιο.

Δίχως καμία αμφισβήτηση, έχει αποδειχθεί ότι τρομοκρατικές ενέργειες, τουλάχιστον εκείνες οι οποίες ενδελεχώς έχουν εξεταστεί και ενταχθεί βάσει κριτηρίων και συμφωνιών σε αυτήν την κατηγορία, επηρεάζουν διαδικασίες και ιδέες

---

* Howard Zinn (1922-2010, Αμερικανός ιστορικός)

σε βαθμό που να απαιτούν μια γενικευμένη αλλαγή σε πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Η έναρξη του ένοπλου αγώνα του IRA για αποτίναξη του βρετανικού ζυγού από το ιρλανδικό έδαφος ποτέ δεν απέκλεισε την πολιτική εναλλακτική λύση για την επίλυση του ζητήματος. Η βρετανική πολιτική και ο σχεδιασμός της στο βόρειο κρατίδιο τεχνηέντως δημιούργησαν και διαμόρφωσαν συνθήκες πολιτικής αδυναμίας με σκοπό την αντιμετώπιση του Καθολικού στοιχείου στο πεδίο της σύρραξης για την εξάντληση των «*απελπισμένων και πλανημένων*»* σε βάθος χρόνου και του αγώνα τους που ποτέ δεν αναγνωρίστηκε για την κινηματική του φύση αλλά αντίθετα χρησιμοποιήθηκε με τον καλύτερο τρόπο από τα βρετανικά ΜΜΕ για την διάδοση της προπαγάνδας περί τρομοκρατίας.

Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας επιχειρείται μια σύντομη ιστορική αναδρομή στην διαδικασία και στους τρόπους μεθοδευσης του Ιρλανδικού ζητήματος από τον βρετανικό αποικιοκρατισμό και ακολούθως μία ανάλυση στην σημασία αυτών των μεθοδεύσεων, προκειμένου να καταδειχθεί η διαχρονική λειτουργία τους και η αποτελεσματικότητά τους ακόμα και κατά την διάρκεια της διαδραμάτισης των «Ταραχών».

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η περίοδος των «Ταραχών» και γίνεται περιγραφική προσέγγιση του ορισμού της τρομοκρατίας, προκειμένου να αναδειχθεί εν συνεχεία γιατί ο IRA θα μπορούσε να μην εξετάζεται συνολικά υπό το πρίσμα της ανάλυσης της τρομοκρατίας. Στην συνέχεια, επιχειρείται η σκιαγράφηση της ιρλανδικής οργάνωσης και του κινήματος όπως και της βρετανικής πολιτικής της αποχαράκτηρισης του απελευθερωτικού αγώνα των Ιρλανδών μέσα από την παρουσίαση των κύριων καταπιεστικών νομοθετημάτων και των σύγχρονων μεθοδεύσεων τόσο στο πολιτικό όσο και στο πολεμικό κομμάτι. Στο τέλος του κεφαλαίου, δοκιμάζεται η προσέγγιση και η εικόνα της κρατικής τρομοκρατίας με τον τρόπο που ταυτίστηκε και εκφράστηκε από το βρετανικό καθεστώς εντός της κτήσης του βορείου κρατιδίου μέχρι και πριν τις μεγάλες ειρηνευτικές διακηρύξεις και συμφωνίες.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύεται η σημασία της μετάβασης από τον πόλεμο στην διευθέτηση του ζητήματος με κινήτριο μοχλό την ειρήνη και παρουσιάζονται οι ιστορικές συμφωνίες μεταξύ των αντιτιθέμενων πόλων όπως και τα αποτελέσματά τους μέχρι και την οριστική κατάπαυση των ένοπλων παραστρατιωτικών οργανώσεων.

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η σύνοψη και τα αποτελέσματα της εργασίας.

---

* Τζιαφράνκο Σανγκουινέτι

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΙΡΛΑΝΔΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Σύντομη ιστορική αναδρομή

Σε αυτήν την ενότητα επιχειρείται μια αρκετά σύντομη αναδρομή στην ιστορία της Ιρλανδίας με σκοπό να καταδειχθεί η ιδιαιτερότητα του επονομαζόμενου «Ιρλανδικού προβλήματος» και να σκιαγραφηθούν τα πιο σημαντικά ιστορικά σημεία τα οποία διαχρονικά και νομοτελειακά δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για τις «Ταραχές», οι οποίες ενδελεχώς θα παρουσιαστούν και θα εξεταστούν στα επόμενα κεφάλαια. Η ιστορική αναδρομή ξεκινάει με την παρθενική επέμβαση των Άγγλων στο νησί (Ερρίκος ο Β΄ της Αγγλίας) το 1171 και φτάνει μέχρι τον 20^ο αιώνα και τα μέσα της δεκαετίας του '60 όπου το πολιτικό και κοινωνικό σκηνικό στην Βόρεια Ιρλανδία (Ulster) αρχίζει να αλλάζει και να αναδιαμορφώνεται, με σκοπό να αντιμετωπιστεί η ανισότητα και η αδικία που πλήττει τον Καθολικό ιρλανδικό πληθυσμό προς όφελος του πληθυσμιακά ανώτερου Προτεσταντικού ιρλανδικού πληθυσμού.

Η επέμβαση του Ερρίκου Β΄ (1171) αποτελεί την απαρχή της δυναστικής αγγλικής κυριαρχίας κατά της Ιρλανδίας και των κατοίκων της, αφού η προσπάθεια για έλεγχο επιτυγχάνεται μέσω της κατάληψης καίριων σημείων γύρω από το Δουβλίνο (περιοχή Pale), της υιοθέτησης αγγλικών διοικητικών μεταρρυθμίσεων καθώς και της επικράτησης της αγγλικής γλώσσας στην ευρύτερη περιοχή. Ο 15^{ος} και 16^{ος} αιώνας σημαδεύτηκε από αλληπάλληλες εξεγέρσεις οι οποίες πνίγηκαν στο αίμα οδηγώντας τους Ιρλανδούς ηγέτες στην Ευρώπη και την περιοχή του Όλστερ (Ulster) κάτω από την αγγλική κυριαρχία (Darby, 1995). Η αγγλική πολιτική επί βασιλείας Ιακώβου Α΄ (James I, 1566-1625) προώθησε την εκδίωξη των ντόπιων Ιρλανδών αγροτών από την γη τους, πρωτίστως εκείνων που ζούσαν στις βόρειες και ανατολικές περιοχές, τις οποίες στην συνέχεια εποίκισαν Άγγλοι, Σκωτσέζοι, Επισκοπτιανοί και Πρεσβυτεριανοί έποικοι, υφαρπάζοντας τις ήδη δημευμένες γαίες των εκδιωγμένων Ιρλανδών (Coogan, 1995, σελ. 4). Χαρακτηριστικό είναι ότι μέχρι το 1703 λιγότερο από το 5% της συνολικής γης του Όλστερ βρισκόταν ακόμα στα χέρια των Καθολικών Ιρλανδών συνέπεια της απαγόρευσης στους Ιρλανδούς να κατοικούν στις πόλεις που έχτιζαν οι έποικοι (Planters), αναγκάζοντάς τους να ζουν στα βουνά και στις παρυφές των περιοχών που παραδοσιακά τους ανήκαν. Σε μια άλλη πηγή αναφέρεται ότι «το 90% της ιρλανδικής γης βρίσκεται στα χέρια Άγγλων ευγενών» (Σάντς, 2011, σελ. 66). Καταυτόν τον τρόπο το αποτέλεσμα ήταν να δημιουργηθεί μια ξένη, κυρίαρχη κοινότητα μέσα σε διάστημα πενήντα χρόνων, η οποία μιλούσε διαφορετική γλώσσα, εξέφραζε έναν ξένο πολιτισμό και τρόπο ζωής, διαχειριζόταν

διαφορετικά την γη και είχε ξένο θρήσκευμα. Με την άφιξη όλο και περισσότερων Προτεσταντών στην περιοχή και τη συνύπαρξή τους με τους ντόπιους Καθολικούς, φαινόταν ξεκάθαρα ότι το ίδιο έδαφος είχε καταλειφθεί από δύο εχθρικά διακείμενες εθνικές και θρησκευτικές κοινότητες, εκ των οποίων η μια θεωρούνταν εγκλωβισμένη και καταπιεζόμενη μέσα στην ίδια της την πατρίδα και η άλλη ζούσε συνεχώς με την απειλή της εξέγερσης (Darby, ό.π).

Από το 1691 μέχρι και το 1729 εφαρμόστηκε πληθώρα αυστηρότατων νόμων στο Όλστερ (Ulster) που έμειναν γνωστοί με την ονομασία "Penal Laws". Σκοπός των νόμων ήταν να στερηθεί οποιαδήποτε πολιτική και οικονομική εξουσία η ντόπια πλειοψηφία. Οι ανισότητες που δημιουργούσαν οι συγκεκριμένοι νόμοι δεν στόχευαν σε μια συγκεκριμένη φυλή ή σε μια εθνική ομάδα αλλά κυρίως στους υπέρμαχους μιας ιδιαίτερης θρησκείας. Απώτερος στόχος ήταν να προσηλυτιστούν οι Ιρλανδοί στον Προτεσταντισμό. Η θρησκευτική μεταστροφή από τον Καθολικισμό στον Προτεσταντισμό είχε ως αποτέλεσμα να αποφεύγονται οι καταπιεστικές νομικές επιταγές για τους πρώτους, ενώ, παράλληλα, οι νόμοι συνειδητά και προμελετημένα διαχώριζαν τους έχοντες και μη έχοντες, τους πολιτικά ισχυρούς και τους καταπιεσμένους, στην βάση του θρησκεύματος.

Η μεγάλη διάκριση των Καθολικών από τους Προτεστάντες και συνεπώς η καταπίεση από την οποία υπέφεραν διαφαινόταν από το γεγονός ότι οι Καθολικοί ήταν υποχρεωμένοι να παρακολουθούν την προτεσταντική λειτουργία με την απειλή ότι θα πλήρωναν πρόστιμο, αν δεν το έκαναν. Ακόμα, τα παιδιά των Καθολικών δεν είχαν δικαίωμα στην εκπαίδευση και δεν μπορούσαν να εργασθούν ή να βρουν μια δουλειά, αν δεν αποκήρυσσαν τον Καθολικισμό. Επιβλήθηκε, ως επί το πλείστον, ως επίσημη γλώσσα η αγγλική αντί της γαελικής (ιρλανδικής) (Adams, 1996, σελ. iii). Ένα προκλητικό ψήφισμα που εκδόθηκε απαγόρευε την αγορά γης από Καθολικούς και στην περίπτωση που μια οικογένεια είχε στην ιδιοκτησία της μερικά στρέμματα έκτασης, με τον θάνατο του πατέρα η έκταση αυτή μοιραζόταν με ίσο τρόπο σε όλους του γιους. Στην περίπτωση που ένας Καθολικός νεαρός Ιρλανδός ασπαζόταν το προτεσταντικό θρήσκευμα αυτόματα μπορούσε να αποσπάσει το μερίδιο του αδερφού του. Με αυτόν τον τρόπο η διαίρεση των γαιών σε μικρότερα κομμάτια γης καθιστούσε αδύνατη την συντήρηση μιας οικογένειας, εφόσον το οικογενειακό εισόδημα παρουσίαζε μείωση από γενιά σε γενιά. Αυτό αποτελούσε ένα απόλυτα δυναστικό βρετανικό ψήφισμα το οποίο στόχευε στην αποστέρωση και στη συρρίκνωση οποιουδήποτε δικαιώματος πάνω στις γαίες από τον ιρλανδικό γηγενή πληθυσμό (Kelley, 1988, σελ. 7). Η αγγλική αποικιοκρατική πολιτική, όπως και στην Αφρική και σε άλλες κτήσεις της, εφάρμοσε καθεστώς υποτέλειας με τον γηγενή

πληθυσμό να δουλεύει στα χωράφια που παραδοσιακά του ανήκαν αλλά που τώρα είχαν κατασχεθεί από τον βρετανικό επεκτατισμό. Συνολικά, οι συνέπειες των νόμων (Penal Laws) έπαιξαν καταλυτικό ρόλο στη ζωή των Ιρλανδών. Ο αντίκτυπός τους διακρίνεται ακόμα και σήμερα στην κοινωνία της Β. Ιρλανδίας (Penal Laws, 2000). Το 1801, όπως αναφέρεται στον Σαντς, (2011, ό.π) «με την «Πράξη Ενώσεως» το ιρλανδικό κοινοβούλιο διαλύεται και η Ιρλανδία προσαρτάται τυπικά από την Μεγάλη Βρετανία, σχηματίζοντας το Ηνωμένο Βασίλειο».

Ο 20^{ος} αιώνας χαρακτηρίζεται από έντονες αναταραχές, συνέπεια της προσπάθειας του Καθολικού πληθυσμού να επιτύχει εθνική και πολιτική ανεξαρτησία, γεγονός που τον κατατάσσει - ιδιαίτερα το δεύτερο μισό του αιώνα - σε μία από τις διαχρονικά πιο αιματοβαμμένες περιόδους του Ιρλανδικού ζητήματος. Έχοντας προηγηθεί η καταψήφιση του νομοσχεδίου περί Αυτονόμησης της Ιρλανδίας το 1886 και το 1893, ιδρύεται το 1905 το Ρεπουμπλικανικό πολιτικό κόμμα Sinn Fein (σημαίνει «Εμείς οι ίδιοι») με αποκλειστικό πρόγραμμα την απελευθέρωση και την ανεξαρτησία από τον βρετανικό ζυγό. Παράλληλα, το 1919 αναλαμβάνει δράση το στρατιωτικό σκέλος του Sinn Fein, μια αναδιοργανωμένη εθνικιστική οργάνωση, ο Ιρλανδικός Δημοκρατικός Στρατός (Irish Republican Army - IRA), ο οποίος αρχίζει τον ένοπλο αγώνα του για μια πλήρη και ανεξάρτητη Δημοκρατία της Ιρλανδίας (Adams, 1996, σελ. 394).

Το 1920 η βρετανική κυβέρνηση διχοτομεί την Ιρλανδία με την πράξη της περί Διακυβέρνησης της Ιρλανδίας (Government of Ireland Act) ενώ με την Συνθήκη της 6^{ης} Δεκεμβρίου του 1921 υπογράφεται επίσημα ο διαμελισμός της Ιρλανδίας και δημιουργείται η Δημοκρατία της Ιρλανδίας που την απαρτίζουν 26 κομητείες και της Βόρειας Ιρλανδίας (Ulster) που την απαρτίζουν 6 κομητείες μερικώς αυτόνομες και τμήμα του Ηνωμένου Βασιλείου, το οποίο την περίοδο εκείνη αποτελείται από 60% προτεσταντικό πληθυσμό και 40% καθολικό πληθυσμό (Adams, 1996, υπ. σελ. 41).

Ωστόσο, η Ιρλανδία απέκτησε πλήρως την ανεξαρτησία της το 1937 (Republic of Ireland-Eire), ενώ δύο χρόνια μετά την διχοτόμηση του νησιού ο IRA πραγματοποιεί σφοδρή βομβιστική εκστρατεία εναντίον του μετριοπαθούς καθεστώτος στην βρετανική ενδοχώρα (Adams, 1996, σελ. 395). Ο εμφύλιος πόλεμος που ξεκίνησε το 1922 και έληξε το 1923 είχε ως αποτέλεσμα την ήττα των επαναστατών, οι οποίοι, παρόλο που επιδόθηκαν με τα χρόνια στην ανάπτυξη του ανταρτοπόλεμου, τον οποίο είχαν αναπτύξει αποτελεσματικά κρυμμένοι στα δάση και στους βάλτους, δεν κατάφεραν να ανταπεξέλθουν στον στόχο τους και υπέστησαν τα αντίποινα (Coogan, 1995, σελ. 5). Ο IRA το 1939 κηρύχθηκε παράνομος, ωστόσο, συνέχισε μυστικά τις επιθετικές του ενέργειες τα επόμενα χρόνια και το 1956

οργάνωσε την «εκστρατεία για τα σύνορα», ενώ, παράλληλα, χτύπησε στόχους στις Έξι κομητείες (Adams, 1996, ό.π).

Τα υποφαινόμενα σημάδια της δεκαετίας του '50 ότι η Καθολική μεσαία τάξη φαινόταν πιο πρόθυμη να ασπαστεί την ισότητα από το να προσεταιριστεί τον παραδοσιακό στόχο μιας ενωμένης Ιρλανδίας δημιούργησαν το 1967 την NICRA (Northern Ireland Civil Rights Association), η οποία οργανώθηκε με σκοπό να απαιτήσει φιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις, εξάλειψη των διακρίσεων όσον αφορά την εργασία και την εκλογική νοθεία, σταθερή κατεπείγουσα νομοθεσία (Darby, 1995, ό.π). Η περίοδος που ακολούθησε θα εξεταστεί στα επόμενα κεφάλαια, αφού χρήζει ιδιαίτερης ανάλυσης, μιας και αποτελεί την εισαγωγή στην πιο πολυτάραχη χρονική περίοδο του Ιρλανδικού ζητήματος («Ταραχές»).

Η οικονομική διάσταση του ζητήματος

Οι επαρχίες της Β. Ιρλανδίας για την Μ. Βρετανία είχαν εξαιρετική οικονομική σημασία, καθώς σε αυτές ανθούσε η βιομηχανία, ενώ η ναυπηγία και τα ναυπηγεία σημείωναν αρκετά υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Όπως αναφέρει ο Adams (1996), το Μπέλφαστ αποτελούσε κέντρο μιας ιδιαίτερα ανεπτυγμένης βιομηχανίας υφασμάτων και έδρα πολύ σημαντικών ναυπηγείων, όπου είχε κατασκευαστεί ακόμα και ο «Τιτανικός». Γενικότερα, η οικονομική κατάσταση της πόλης είχε ωφεληθεί από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ενώ τα ναυπηγεία «Χάρλαντ» και «Γούλφ» ήταν σε θέση να κατασκευάζουν πολεμικά πλοία. Ακόμα, ο αυξανόμενος αριθμός αμερικανών στρατιωτών οι οποίοι στάθμευαν στο βόρειο τμήμα του νησιού αποτελούσε πρόσθετη πηγή εσόδων για τις Έξι Κομητείες.

Η Β. Ιρλανδία αποτελούσε, επίσης, για την Μ. Βρετανία μια πηγή κερδών, κυρίως για την βρετανική οικονομική δραστηριότητα και τις διάφορες επιχειρήσεις οι οποίες έβρισκαν πρόσφορο έδαφος ανάπτυξης, καθώς οι εργατικοί μισθοί ήταν πολύ χαμηλοί και υπήρχε μια παραδοσιακή πειθαρχία ανάμεσα στους Προτεστάντες εργάτες η οποία δεν θα δημιουργούσε προβλήματα στις εργασιακές σχέσεις. Ακόμα και πέντε χρόνια μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο η ανεργία βρισκόταν σε σχετικά χαμηλά επίπεδα, ενώ οι βομβαρδισμοί και ο όλεθρος του πολέμου δεν είχαν πλήξει στο αναμενόμενο ούτε την εμπορική δραστηριότητα των βορειοανατολικών κομητειών αλλά ούτε και την τοπική βιομηχανία (Kelley, 1988, σελ. 219-220).

Όπως, επίσης, αναφέρει ο Kelley (1988), μια ενδεχόμενη μετατροπή του κοινωνικού και οικονομικού κατεστημένου στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας θα ήταν πλήγμα και καταστροφή για τα βρετανικά συμφέροντα, καθώς τα βρετανικά κεφάλαια

και οι επενδύσεις στον Νότο θα μπορούσαν να διακινδυνέψουν και τις εμπορικές συναλλαγές με την Αγγλία και τις Έξι Κομητείες, ειδικά σε μια επικείμενη ανασυγκρότηση του IRA και συνεπώς να περιορισθούν και να σταματήσουν. Η βρετανική πολιτική επεδίωκε με όποιον τρόπο μπορούσε να διασφαλίσει την «δημοκρατική βούληση και αυτοδιάθεση των ανθρώπων της Β. Ιρλανδίας» πρωτίστως όμως του προτεσταντικού πληθυσμού, των Ενωτικών και Νομιμοφρόνων οι οποίοι υποστήριζαν ότι η Β. Ιρλανδία έπρεπε να παραμείνει τμήμα του Ηνωμένου Βασιλείου, ενώ συνολικά στο νησί βρισκόνταν σε μικρότερο αριθμό από τους Εθνικιστές Καθολικούς Ιρλανδούς.

Τα βρετανικά οικονομικά συμφέροντα στις Έξι κομητείες καθορίζονταν επιπλέον και από την αμερικανική και ιαπωνική οικονομική και επενδυτική δραστηριότητα, ενώ υπήρχε όφελος και αμοιβαιότητα ανάμεσα στις δύο πλευρές, γεγονός που φαινόταν από την επιθυμία των δύο καπιταλιστικών οικονομιών να καταφύγουν στα Ηνωμένα Έθνη, προκειμένου να διασφαλίσουν τα οικονομικά τους συμφέροντα μέσω μιας ευνοϊκής γι' αυτούς απόφασης και μιας μακροπρόθεσμης σταθερότητας του πολιτικού και οικονομικού σκηνικού στην Β. Ιρλανδία.

Το Ιρλανδικό απαρτχάιντ

Στην υποενότητα αυτή θα παρουσιαστούν τα βασικά σημεία τα οποία διαμόρφωσαν το διαταραγμένο κοινωνικό πλέγμα που διατηρείται ακόμα και σήμερα στην περιοχή της Β. Ιρλανδίας. Η βρετανική πολιτική του απαρτχάιντ αποτελεί μία μακροχρόνια διαδικασία η οποία συγκρότησε έναν καλά σχεδιασμένο διαχωρισμό και μια σταδιακή «γκετοποίηση» του Καθολικού πληθυσμού της Β. Ιρλανδίας, συρρικνώνοντάς την και αποκλείοντάς την από την οικονομική και πολιτική ζωή και «δημιουργώντας ένα αγεφύρωτο χάσμα μεταξύ Καθολικής και Προτεσταντικής κοινότητας». Το 1916 ο βρετανός υπουργός εξωτερικών Τζόρτζ Λούντ τόνιζε ότι «πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ότι, είτε το θέλει είτε όχι, το Ώλστερ(Ulster) δεν πρέπει να συνδέεται με την υπόλοιπη Ιρλανδία» διασαφηνίζοντας επιγραμματικά την βρετανική πολιτική πάνω στο Ιρλανδικό ζήτημα (Ελευθεροτυπία, 1996).

Οι Βρετανοί με την πράξη περί Διακυβέρνησης της Ιρλανδίας του 1920, επέβαλαν ξεχωριστό ημιαυτόνομο κοινοβούλιο για τις Έξι Κομητείες, το «Στόρμοντ», το οποίο πήρε το όνομα του από την ομώνυμη πόλη. Για τον εθνικιστικό Καθολικισμό το «Στόρμοντ» σήμαινε μισό αιώνα καταπίεσης από τους Προτεστάντες Οραγγιστές*

---

* Μασονικής δομής Προτεσταντική αδελφότητα. Ιδρύθηκε το 1795 κατά την διάρκεια της σύγκρουσης μεταξύ Καθολικών και Προτεσταντών για το ζήτημα της γαιοκτησίας και στις 12

(Adams, 1996, σς. 44,69 υπ.). Το «Στόρμοντ» εξυπηρέτησε την απομόνωση του βιομηχανικού 1/5 ιρλανδικού εδάφους από το υπόλοιπο υπανάπτυκτο και κατά βάση αγροτικό νησί. Καταυτόν τον τρόπο η Μ. Βρετανία διατηρούσε την ηγεμονία της τόσο στην οικονομία του Νότου όσο και στην οικονομία του Βορρά, ενώ, παράλληλα, ικανοποιούσε τις βλέψεις και τα προστάγματα της προτεσταντικής κοινότητας του Βορρά εξασφαλίζοντας την οικονομική και πολιτική της παρουσία, όπως και τον αντίστοιχο έλεγχο.

Αυτό που αποδεικνύεται στην συνέχεια είναι ότι οι βρετανικές επιδιώξεις ήταν άλλες. Πιο συγκεκριμένα, ειδική νομοθετική ρύθμιση του 1922 απέτρεπε ομάδες και οργανώσεις από το να μοιράζουν έντυπα και προσέφερε έκτακτες αρμοδιότητες στην αστυνομία και στον στρατό οδηγώντας στην νομιμοποίηση της καταστολής και του περιορισμού ακόμα και των πιο στοιχειωδών δικαιωμάτων των Καθολικών ιρλανδών. Η στρατηγική της καταστολής υπήρξε η μια πλευρά της καταπίεσης που υφίστανται επί χρόνια οι Καθολικοί της Β. Ιρλανδίας. Μέσα στο πέρασμα των χρόνων συγκροτήθηκε ένα σύστημα διακρίσεων, με μεγαλύτερο και πιο σημαντικό το καλπονοθευτικό εκλογικό σύστημα, το οποίο κατακερμάτισε με αποτελεσματικό τρόπο τις εκλογικές περιφέρειες και κατόρθωσε να δίνει την πλειοψηφία στον Προτεσταντισμό, ακόμα και στις περιπτώσεις όπου ο τελευταίος αποτελούσε διακριτή μειοψηφία. Ο πολιτικός διαχωρισμός και η εξουσία των Προτεσταντών επί των Καθολικών σε οποιαδήποτε βαθμίδα εκπροσώπησης, από την τοπική κυβέρνηση μέχρι και τα κοινοτικά συμβούλια, εξασφάλισε διαχρονικά και τις υπόλοιπες διακρίσεις σε βάρος των Καθολικών, πρωτίστως εκείνες που στόχευαν στην κατοικία και στην εργασία.

Η ανεργία στις κομητείες του Ώλστερ δεν έπληττε μόνο την εργατική τάξη, αλλά μάστιζε κυρίως τον Καθολικό πληθυσμό. Η θεσμοποιημένη πολιτική της απασχόλησης συνολικά μόνο των Προτεσταντών δημιούργησε με την πάροδο των χρόνων σοβαρά προβλήματα στην επιβίωση της καθολικής κοινότητας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα του εργατικού δυναμικού στα ναυπηγεία «Χάρλαντ» και «Γουόλφ» την δεκαετία του '70 είναι ότι ανάμεσα σε 10.000 εργαζόμενους μόνο 400 άτομα ήταν καθολικού θρησκευάματος. «Το 1972 στο Μπέλφαστ το 8,2% του ανδρικού πληθυσμού ήταν άνεργοι, από τους οποίους το 16,9% προέρχονταν από

Ιουλίου κάθε έτους διοργανώνει πορείες για την επέτειο της μάχης του Μπούν του 1690 στην διάρκεια της οποίας ο Γουλιέλμος Γ' της Οράγγης νίκησε τον Καθολικό βασιλιά Ιάκωβο Β' του οίκου των Στιούαρτ. Η νίκη αυτή είχε ως αποτέλεσμα την παλινόρθωση του Προτεσταντικού Δόγματος στον θρόνο της Βρετανίας. Φανατικοί υπέρ της διατήρησης της ένωσης με την Βρετανία και συχνά μέλη παραστρατιωτικών οργανώσεων (Adams, G., Πριν Ξημερώσει, Μια Αυτοβιογραφία, υπ. σελ. 44).

τα γκέτο των Καθολικών». Θέσεις και αξιώματα εντός του ημιαυτόνομου κρατιδίου της Β. Ιρλανδίας αποτελούσαν ξεκάθαρα προνόμια των Προτεσταντών αγγλο-σκωτικής καταγωγής οι οποίοι είχαν «φυτευτεί» με την διαδικασία του εποικισμού αρκετά χρόνια πριν. Ο γενικότερος αποκλεισμός του καθολικού στοιχείου οξυνόταν κατά περιόδους και έφτασε στο ζενίθ του στα μέσα της δεκαετίας του '60 με τα πογκρόμ τα οποία ακολουθούσαν τις ειρηνικές διαμαρτυρίες του '68-'69 στις οποίες θα γίνει αναφορά στις επόμενες ενότητες του δεύτερου κεφαλαίου. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι, προσπαθώντας να αποφευχθούν οι συνέπειες του απαρχαίνι, ο καθολικός πληθυσμός κατέφευγε συχνά στην έσχατη διέξοδο της μετανάστευσης: από τα μέσα της δεκαετίας του '30 μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του '60, μετανάστευσαν από την Ιρλανδία 159.000 άτομα, περίπου το 10% του συνολικού πληθυσμού. Οι 90.000 από αυτούς ήταν Καθολικοί (Ελευθεροτυπία, ό.π).

Ο χαρακτήρας της αποικιακής διαμορφωτικής πολιτικής

Ο βρετανικός αποικιοκρατικός ιμπεριαλισμός αποτελεί την υπέρτατη φάση της καπιταλιστικής δύναμης η οποία σαν μία καθαρά θαλάσσια και εμπορική υπερδύναμη του πλανήτη λειτούργησε επεκτείνοντας την ανταγωνιστικότητα της και στον υπόλοιπο κόσμο. Ο χαρακτήρας της ιμπεριαλιστικής δύναμης επεδίωκε την δημιουργία ενός προτεκτοράτου, με σκοπό να νομιμοποιήσει και να προσδώσει εγκυρότητα στην διαδικασία επέκτασης με το πρόσχημα ότι λειτουργούσε προστατευτικά. Η «αποκατάσταση» των συνόρων αποτελούσε συχνή «τακτική», ενώ διαιρέσεις εντός της κτήσης λάμβαναν χώρα, προκειμένου να διασφαλιστούν οι σφαίρες επιρροής στο εσωτερικό και οι προσκείμενοι στην ιμπεριαλιστική δύναμη πληθυσμοί (Hobson, 1902, σελ. 4).

Η Μ. Βρετανία είχε κτήσεις, αποικίες, προτεκτοράτα και εδάφη που διοικήθηκαν από το Ηνωμένο Βασίλειο και τα οποία περιήλθαν σε αυτό ύστερα από υπερπόντιες αποικίες και εμπορικούς σταθμούς ιδρυμένους από την Αγγλία τον 16^ο και 17^ο αιώνα (Wikipedia, 2012). Η Μ. Βρετανία έδινε μεγάλη σημασία στον έλεγχο των θαλασσών, καθώς γεωστρατηγικά θεωρούνταν προαπαιτούμενο το οποίο οδηγούσε ένα κράτος στην παγκόσμια πρωτοκαθεδρία. Ήλεγχε τις θαλάσσιες οδούς επικοινωνίας μέσω των υπερπόντιων βάσεων, και συνεπώς αύξανε την παρουσία της σταδιακά διασφαλίζοντας την με τον πιο προσεκτικό τρόπο, αποφεύγοντας την πιθανότητα να θιχθούν τα συμφέροντά της σε κάθε αποικία. Σύμφωνα με τον Mearsheimer και την Θεωρία Περιφερειακής Κυριαρχίας, κάθε μεγάλη δύναμη προσπαθεί να κυριαρχήσει στην περιφέρειά της και παράλληλα προσπαθεί να

εμποδίσει τις άλλες μεγάλες δυνάμεις να κυριαρχήσουν στις δικές τους περιφέρειες (Κολιόπουλος, 2011). Η Μ. Βρετανία ακολούθησε πιστά αυτή την πρακτική, εμμένοντας διαχρονικά στην αποικιοποίηση νέων περιοχών υπό την απειλή ότι κάποιο δεδομένο χρονικό διάστημα κάποιες άλλες παλιότερες κτήσεις για οικονομικούς ή πολιτικούς λόγους πιθανότατα να χάνονταν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Αμερικανική Επανάσταση η οποία αποτέλεσε βαρύ πλήγμα στην βρετανική αυτοκρατορία, καθώς της στέρησε 13 αποικίες της, τις πιο πολυπληθείς (1783).

Παρά το γεγονός αυτό, οι βρετανικές βλέψεις στράφηκαν στην συνέχεια σε άλλες ηπείρους, όπως η Αφρική και η Ασία. Η Βρετανία γνώρισε κατά βάση έναν αιώνα αδιαμφισβήτητης κυριαρχίας και επέκτεινε την κυριαρχία της σχεδόν σε ολόκληρο τον κόσμο δίνοντας σταδιακή αυτονομία σε αποικίες με λευκό πληθυσμό, μερικές από τις οποίες μετέτρεψε σε κτήσεις της. Τις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα συντονισμένες πολιτικές κινήθηκαν για την απόδοση αυτονομίας στην Ιρλανδία η οποία το 1801 είχε απορροφηθεί από την Μ. Βρετανία με την «Πράξη Ενώσεως» σχηματίζοντας το Ηνωμένο Βασίλειο και περνώντας στην συνέχεια μέσα από έναν καταστρεπτικό λιμό που διήρκεσε από 1845 μέχρι και το 1852. Η αυτονομία υποστηριζόταν από τα βρετανικά συμφέροντα, καθώς η βρετανική πρωθυπουργία θεωρούσε πως η Ιρλανδία θα ακολουθούσε ως κτήση μέσα στην αυτοκρατορία, αλλά τα νομοσχέδια αυτονομίας τα οποία επεδίωκαν αυτόν τον σκοπό δεν ψηφίστηκαν το 1886 και το 1893 αντίστοιχα, καθώς πολλοί βουλευτές θεωρούσαν ότι μια ημιανεξάρτητη Ιρλανδία θα αποτελούσε μελλοντική απειλή για την ασφάλεια της Μ. Βρετανίας εν συνόλω.

«Ένα τρίτο νομοσχέδιο το οποίο ψηφίστηκε, αλλά τελικά δεν τέθηκε σε εφαρμογή (λόγω του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου) ήταν αυτό του 1914 το οποίο οδήγησε στην Πασχαλινή Εξέγερση του 1916» (Wikipedia, 2012). Δυνάμεις Ιρλανδών εθελοντών κατέλαβαν το κεντρικό Ταχυδρομείο του Δουβλίνου και ανακήρυξαν την Ιρλανδική Δημοκρατία. Οι Βρετανοί κατάφεραν να καταστείλουν την εξέγερση και σκότωσαν 400 ιρλανδούς εθελοντές. Οι στρατιωτικές δυνάμεις της εξέγερσης έγιναν γνωστές με το όνομα IRA, την απελευθερωτική Ρεπουμπλικανική οργάνωση που η Μ. Βρετανία δεκαετίες αργότερα θα επιδιώξει να αντιμετωπίσει δραστικά κηρύσσοντας την πάταξη της τρομοκρατίας, κυρίως εντός του τμήματος της Β. Ιρλανδίας όπου δραστηριοποιούνταν (Σαντς, 2011, σελ. 68).

Το δόγμα «διαίρει και βασίλευε»

Στην συγκεκριμένη υποενότητα θα εξεταστεί σύντομα η βασική στρατηγική της Μ. Βρετανίας απέναντι στην Ιρλανδία, προκειμένου να καταδειχθεί η αποτελεσματικότητά της και να διακριθούν τα σημεία από τα οποία φαίνεται ότι λειτούργησε με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο.

Η στρατηγική του «διαίρει και βασίλευε» (*“divide et impera”*) επιτρέπει «την έμμεση αντιμετώπιση του αντιπάλου και έχει τρεις εκφάνσεις: μία επιθετική και δύο αμυντικές» (Κουσκουβέλης, 2005, σελ. 218). Ο ρόλος της πρώτης είναι αυτός που χρήζει ιδιαίτερης προσέγγισης. Στόχος της «επιθετικής προσέγγισης» (*“bait and bleed”*) είναι καθαρά η αύξηση της σχετικής ισχύος του κράτους που την επιχειρεί. Πιο συγκεκριμένα, αυτό που σκοπεύει το κράτος είναι η αποδυνάμωση των αντιπάλων του μέσω της υποδαύλισης των αντιθέσεων μεταξύ τους, προκαλώντας έτσι εχθρότητα και αντιπαλότητα ακόμα και παρατεταμένο πόλεμο. Η επιθετική στρατηγική του «διαίρει και βασίλευε» παρουσιάζει τις περισσότερες φορές χαμηλό κόστος και υψηλή αβεβαιότητα. Στην περίπτωση επιτυχίας το κράτος που την πραγματοποιεί παραμένει φαινομενικά αμέτοχο, χωρίς να επιβαρύνει τις στρατιωτικές του δυνάμεις, αυξάνοντας ταυτόχρονα την σχετική του ισχύ.

Αντίθετα, σε περίπτωση αποτυχίας οι σχέσεις του κράτους που επιχειρεί επιβαρύνονται με τους εχθρούς του και ο γενικότερος ανταγωνισμός οξύνεται. Σε αυτήν την περίπτωση συνήθως στηρίζονται από την επιχειρούσα δύναμη ομάδες αντιπερισπασμού ή στηρίζονται αντίπαλοι των εξεγερμένων εντός του κράτους που λαμβάνει χώρα η στρατηγική. Στην περίπτωση του Ιρλανδικού ζητήματος η επιθετική στρατηγική του «διαίρει και βασίλευε» πολλές φορές φαινόταν να μην φέρνει τα επιθυμητά αποτελέσματα, αλλά με την κατάλληλη χρησιμοποίηση και το περιορισμό του τρίτου παίκτη της διαμάχης - της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας - τις περισσότερες φορές το κοινωνικοπολιτικό σκηνικό στην Β. Ιρλανδία αποκτούσε και πάλι την «ισορροπία» που επιθυμούσε το βρετανικό στέμμα. Όπως αναφέρει ο Κουσκουβέλης (2005) στην συνέχεια, «περισσότερο σπάνια πρακτική των κρατών είναι η χρησιμοποίηση υπόγειων μεθόδων, όπως δολιοφθορών, χρηματοδοτήσεων και διαρροής πληροφοριών».

Στην περίπτωση της βρετανικής καταπολέμησης της «τρομοκρατικής» παραστρατιωτικής οργάνωσης του IRA, της πολιτικής πτέρυγας του Sinn Fein αλλά και του εθνικιστικού ρεπουμπλικανικού κινήματος γενικότερα τέτοιες μυστικές επιχειρησιακές τακτικές βρήθουν παραδειγμάτων ενώ εφαρμόστηκαν κατά κόρον

μετασχηματίζοντας τον πόλεμο στην Β. Ιρλανδία την δεκαετία του '80 αλλά και νωρίτερα και οι οποίες κατάφεραν να πλήξουν σε καίριο βαθμό την δομή και την επιχειρησιακή τακτική του IRA, οδηγώντας τον πολλές φορές στα πρόθυρα της συρρίκνωσης ή της διάλυσης.

Όπως παρατηρεί ο Μιχαηλίδης (πρόλ. Σαντς, 2011), το «διαίρει και βασίλευε», η διχοτόμηση της Ιρλανδίας αλλά και η διαίρεση θρησκευτικού και εθνικού στοιχείου - όπως συμπληρώνω προσωπικά εγώ - στις Έξι Κομητείες, ακόμα και αν στέφθηκε με επιτυχία, δεν πέτυχε να κάμψει πλήρως την αντίσταση των Ιρλανδών αλλά ούτε και των Κυπρίων, όπου ο αγώνας της ΕΟΚΑ ταυτίζεται με αυτόν του IRA, ούτε κατάφεραν να κάμψουν την αγωνιστικότητα ακόμα και μέσα στις αγγλικές φυλακές και στα ειδικά κελιά τύπου H-Block τα οποία απευθύνονταν αποκλειστικά σε «τρομοκράτες» και για τα οποία θα γίνει εκτενέστερη αναφορά σε επόμενο κεφάλαιο.

Η πρακτική του βρετανικού «διαίρει και βασίλευε» πολλές φορές άλλαζε μορφές ή εκφραζόταν μέσα από προσκείμενες σε αυτήν ομάδες οι οποίες υποστήριζαν την διατήρηση της ένωσης του βορείου τμήματος με την Μ. Βρετανία, αποτέλεσμα της μακράιωνης πολιτικής πάνω στην κοινωνική διαμόρφωση μέσω εποικισμού του Ώλστερ. Τα συμβούλια (UWC, Ulster Workers' Council) και οι οργανώσεις των Νομιμοφρόνων, όπως η UDA (Ulster Defense Association) και η UVF (Ulster Volunteer Force) αλλά και διάφορα παραστρατιωτικά παρακλάδια τους, χειρίστηκαν με τον πιο ευνοϊκό τρόπο γ'αυτούς και τα βρετανικά συμφέροντα την προωθημένη στρατηγική του «διαίρει και βασίλευε» δολοφονώντας πολλούς Ιρλανδούς καθολικού θρησκεύματος και λεηλατώντας περιουσίες και σπίτια των Καθολικών πολιτών σε περιοχές που μειοψηφούσαν, προκειμένου να διασφαλίσουν την προνομιακή θέση τους στις Έξι Κομητείες και την θρησκευτική ανωτερότητά τους έναντι των Εθνικιστών Καθολικών. Οι πρακτικές αυτού του τύπου, όπως και η συχνή δημαγωγία των πολιτικών αρχηγών τέτοιων ομάδων, θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην αναγωγή του φασισμού από μέρους τους, ωστόσο θα ήταν άδικο και όχι ακριβές να προσδώσει κάποιος μια ιδεολογία σε αυτές τις οργανώσεις και τα κινήματα τους, καθώς υπήρχαν σαφείς ενδείξεις στις ιδεοληπτικές τους καταβολές για το ποιά ήταν η πραγματική τους ταυτότητα ή τι πραγματικά αντιπροσώπευαν. Υπήρχε, συνεπώς, η σύγχυση ταυτότητας για τους Ενωτικούς Προτεστάντες οι οποίοι αυτοαποκαλούνταν ως "Ulstermen", αλλά, παράλληλα, επέμεναν ότι δεν ήθελαν να έχουν καμία σχέση με την υπόλοιπη Ιρλανδία, αντιδρώντας σε οποιαδήποτε κίνηση υποστήριζε την ανεξαρτησία και την επανένωση ολόκληρης της Ιρλανδίας (Kelley, 1988, σελ. 214).

Η ονομασία Ωλστερ (Ulster), την οποία επικαλούνταν για να διαχωρίσουν την θέση τους από τους Καθολικούς, ήταν το όνομα μιας αρχαίας επαρχίας της Ιρλανδίας που αποτελούνταν από 9 κομητείες: τις 6 που αποτελούν την Β. Ιρλανδία σήμερα συν 3 άλλες στο νότιο τμήμα της (Κάβαν, Ντόνεγκαλ, Μόναχαν) οι οποίες ανήκουν σήμερα στην Δημοκρατία της Ιρλανδίας (Adams, 1996, υπ. 3, σελ. 6).

Για τους Βρετανούς, όπως αναφέρει ο Kelley (1988), η Β. Ιρλανδία ήταν ξεχωριστή. Δεν ήταν σαν τις υπόλοιπες βρετανικές αποικίες για τις οποίες είχαν αγωνιστεί σφοδρά να τις κατακτήσουν και έπειτα τους έδιναν αυτονομία και την δυνατότητα να λειτουργούν με ανεξάρτητο τρόπο, εφόσον προχωρούσαν στην αποαποικιοποίησή τους. Η Βρετανία ένιωθε ότι οι Έξι Κομητείες ήταν αναπόσπαστο κομμάτι του Ηνωμένου Βασιλείου. Απειλούνταν, επίσης, και φοβόταν, καθώς ήταν μια παραδοσιακά ηγεμονική δύναμη η οποία είχε συρρικνωθεί ανησυχώντας ότι ενδεχόμενη επανένωση της Ιρλανδίας, άρα αποκοπή από το Ηνωμένο Βασίλειο του βορειοανατολικού τμήματος (Ulster), θα τροφοδοτούσε μια αποσχιστική δυναμική τόσο στην Ουαλία όσο και την Σκωτία, επαληθεύοντας την θεωρία «ντόμινο» σε παρόμοιες περιπτώσεις.

Συνοψίζοντας, η βρετανική ανησυχία ότι από παγκόσμιο θαλασσοκράτορα και υπερδύναμη για περίπου έναν αιώνα θα μετατρεπόταν σε δευτεροκλασάτη ευρωπαϊκή δύναμη μέσα σε πενήντα χρόνια δημιουργούσε όλες τις προϋποθέσεις για μια ιστορική τραγική κωμωδία της πολιτικής των Βρετανών.

Ο ρόλος της «Φυτείας» (“Plantation”) και η βαρύτητα του θρησκευτικού δογματισμού

Ο σχεδιασμός της «Φυτείας» (“Plantation”) αποτελεί το πιο σημαντικό όπλο της βρετανικής πολιτικής στην διαχρονία της διαμάχης, σύμφωνα με το οποίο διαμορφώθηκε μια κοινωνία ντόπιων Καθολικών και εποίκων Προτεστάντων στο βορειοανατολικό τμήμα της Ιρλανδίας. Η «Φυτεία» λειτούργησε επιτυχώς μακροπρόθεσμα ως η αιτία διχοτόμησης του νησιού το 1921, όπου το βορειοανατολικό τμήμα της Ιρλανδίας παρέμενε κομμάτι του Ηνωμένου Βασιλείου με την ονομασία Β. Ιρλανδία (Wikipedia, 2012).

Μέχρι το 1622 περίπου είχαν σταλεί στο Ωλστερ 6.400 «Βρετανοί» ενήλικες άντρες μισοί από τους οποίους ήταν Σκωτσέζοι, με στόχο να σταλεί συνολικά ένας πληθυσμός που θα έφτανε τους 12.000. Ωστόσο, 4.000 ακόμα άντρες σκωτσέζικης

καταγωγής είχαν σταλεί σε δύο κομητείες οι οποίες δεν είχαν ακόμα αλλοιωθεί (Άντριμ, Ντόν), ανεβάζοντας τον συνολικό αριθμό σε 19.000 (Canny, 2003, σελ. 211). Μέχρι το 1720 ήταν απόλυτη πλειοψηφία στην περιοχή του Ώλστερ (Cullen, 2010, σελ. 176-179). Οι περισσότεροι από τους σκωτσέζικης καταγωγής “planters” είχαν προέλευση από παραδοσιακά ασταθείς περιοχές που βρίσκονταν περιμετρικά των αγγλικών συνόρων και στόχος ήταν να σταλούν σε συγκεκριμένες κομητείες, προκειμένου να ισχυροποιηθεί το προτεσταντικό στοιχείο, «δένοντας» συνοριακά το Ώλστερ (Cullen, ό.π,).

Μέχρι το 1630, ο συνολικός πληθυσμός των “Planters” είχε φτάσει τις 80.000, ενώ διαμορφώθηκαν τοπικές πλειοψηφίες σε πολλές από τις περιοχές που αιώνες μετά θα αποτελούσαν πεδία σύρραξης ανάμεσα στον IRA και τον βρετανικό στρατό. Επίσης, πολύ σημαντική θεωρείτο και η αποστολή γυναικών - σχεδόν το ήμισυ του απεσταλμένου ανδρικού πληθυσμού - προκειμένου να επισπευτεί χρονικά η γεννητικότητα (Bardon, 2001, σελ. 123; Cullen, ό.π). Καθολικοί και Προτεστάντες αποτελούν δύο διαφορετικές ταυτότητες, τόσο πολιτικές όσο και θρησκευτικές, ενώ η ανισότητα καθορίστηκε βασισμένη πάνω στην διάκριση των δύο θρησκευμάτων. Το θρήσκευμα για την βρετανική δυναστεία στο νησί της Ιρλανδίας υπήρξε χρηστικός πολιτικός οδηγός στην διευκόλυνση της επιβολής του «διαίρει και βασίλευε». Με βάση την πολιτική του στέμματος ,το Ώλστερ κυβερνήθηκε από το 1921 μέχρι και το 1972 από προτεσταντικό κοινοβούλιο και προτεσταντικό κράτος, τα οποία συστηματικά μεροληπούσαν εις βάρος της «παπικής» μειονότητας υπό τον διακριτικό και πολλές φορές κατευθυντήριο δάκτυλο της Μ. Βρετανίας (Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, 2006).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΟΙ «ΤΑΡΑΧΕΣ»: 1968-1993, Η ΚΟΡΥΦΩΣΗ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ, Ο ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η «ΑΝΑΓΩΓΗ» ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εισαγωγική διευκρίνιση

Στην συνολική βιβλιογραφία παρατηρείται μια διαφοροποίηση όσον αφορά την ημερομηνία έναρξης της περιόδου των «Ταραχών» (“The Troubles”). Σκόπιμα χρησιμοποιούνται οι άνω ημερομηνίες, καθώς πλήθος μελετητών θεωρούν το τέλος της δεκαετίας του ‘60 ως προοίμιο και ζύμωση των χρόνων που θα ονομαστούν «Ταραχές» και που σύμφωνα με τους περισσότερους η περίοδος αυτή θα λάβει

τέλος το 1998 με την «Συμφωνία της Μεγάλης Παρασκευής» (Good Friday Agreement). Κάποιοι θεωρούν ότι η περίοδος αυτή ξεκινά με την διαίρεση του IRA το 1970, ενώ άλλοι υποστηρίζουν ως απαρχή της περιόδου αυτής την χρονιά 1968 με τις μεγάλες διαμαρτυρίες υπέρ των πολιτικών δικαιωμάτων. Ωστόσο, δεδομένου της διάρθρωσης της εργασίας και με βάση την ανάλυση που επιδιώκεται χρονικά, αυτό το κεφάλαιο θα εξετάσει τον πυρήνα του Ιρλανδικού ζητήματος, όπως αυτό μετεξελίχθηκε και ανεδείχθη μέχρι και το 1993, λίγο πριν την Συμφωνία στο Μπέλφαστ. Τα πιο βασικά θέματα τα οποία διακυβεύονται και, παράλληλα, αντιπαραβάλλονται την περίοδο των «Ταραχών» είναι η συνταγματική κατάσταση της Β. Ιρλανδίας και η σχέση των κυρίως προτεσταντικών «ενωτικών» κοινοτήτων με τις αντίστοιχες καθολικές εθνικιστικές κοινότητες με τις οποίες μοιράζονταν τα ίδια εδάφη. Οι «Ταραχές» είχαν πολιτική, στρατιωτική και έντονα παραστρατιωτική διάσταση. Από πολλούς ερευνητές το διάστημα αυτό χαρακτηρίστηκε ως διάστημα διαμάχης, σύρραξης και γενικότερα διάστημα πολέμου.

Οι «Ταραχές» αποτέλεσαν και προκάλεσαν την αλυσιδωτή έκρηξη ενός κινήματος στην βάση της δομικής του ανασυγκρότησης που ξεκίνησε από μία διαδικασία και πρακτική ειρήνευσης στα τέλη της δεκαετίας του '60 και πιο συγκεκριμένα το 1968, όπως και τελείωσε πάλι με την σύγκλιση σε ειρηνευτικά μέσα και ειρηνευτικές πολιτικές μέχρι και το 1998. Η δήλωση κατάπαυσης του πυρός από τις παραστρατιωτικές οργανώσεις, ο ολοκληρωτικός αφοπλισμός της στρατιωτικής οργάνωσης του IRA, η αναδιαμόρφωση της αστυνομίας και η άμεση απόσυρση των βρετανικών στρατευμάτων από τους δρόμους και τις γκετοποιημένες, «συνοριακές» και «ευαίσθητες» γειτονιές, όπως το Νότιο Άρμαχ και το Φέρμαναχ, ήταν μερικά από τα στοιχεία της περιόδου και της μεγάλης Συμφωνίας (Wikipedia,2012).

Η υπό εξέταση περίοδος θεωρείται «πυκνή» και έντονη καθώς άγγιξε σε πολύ μεγάλο βαθμό την ζωή χιλιάδων ανθρώπων, κυρίως στην Β. Ιρλανδία και το δυτικό Μπέλφαστ, ενώ θορύβησε βάσει δυναμικής και διακυβευμάτων ολόκληρο το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ευρώπη, αγγίζοντας και το άλλο άκρο του Ατλαντικού ωκεανού. Με γνώμονα την πολιτική και κοινωνική κατάσταση της περιόδου που αναλύεται, επιδιώκεται περισσότερη προσοχή στην βρετανική κυριαρχία και στον δόλιο χαρακτήρα της βρετανικής στρατηγικής αναφορικά με την αποδόμηση και τον αποχαρακτηρισμό της εθνικιστικής ρεπουμπλικανικής παραστρατιωτικής οργάνωσης και συνολικά του ρεπουμπλικανικού κινήματος των Ιρλανδών Εθνικιστών. Σειρά έχει η σύντομη ανάλυση και αναφορά στην έννοια της τρομοκρατίας, προκειμένου να επιχειρηθεί μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση σε αυτό που ορίζουμε ως

τρομοκρατικό στοιχείο, καθώς πρόκειται για μία από τις πιο ευαίσθητες έννοιες στον χώρο της πολιτικής και όχι μόνο.

Ορισμός της Τρομοκρατίας (:)

Η προσπάθεια παρουσίασης μιας σύντομης αλλά όσο το δυνατόν πιο εμπειριστατωμένης ανάλυσης του ορισμού της τρομοκρατίας γίνεται σκόπιμα προκειμένου να αναδειχθεί στην συνέχεια γιατί ο Ιρλανδικός Δημοκρατικός Στρατός δεν μπορεί και δεν πρέπει να ταυτίζεται απόλυτα με το φαινόμενο της τρομοκρατίας. Αντίθετα, με βάση τα αναφερόμενα δεδομένα θα επιδιωχθεί σε αυτό το κεφάλαιο η οριοθέτηση της πολιτικής και στρατιωτικής στρατηγικής των δύο πιο σημαντικών και αντικρουόμενων πόλων: του ρεπουμπλικανικού κινήματος και της Μ. Βρετανίας με στόχο να διασαφηνιστούν οι βρετανικές πολιτικές σκοπιμότητες και οι πρακτικές που στόχευαν στην αλλοίωση του ηθικού χαρακτήρα του εθνικοαπελευθερωτικού εγχειρήματος το οποίο δρούσε και κινούνταν με βάση την προάσπιση αξιών οι οποίες μανιπουλάρονταν διαχρονικά εις βάρος της πλειοψηφίας των Ιρλανδών, στοχεύοντας στην πλήρη ανεξαρτησία, στην εθνική ελευθερία και στην επανένωση ολόκληρης της Ιρλανδίας. Ο διαφαινόμενος ρόλος της Μ. Βρετανίας στην χρήση της λεγόμενης καθεστωτικής τρομοκρατίας θα εξετασθεί σε επόμενη υποενότητα με στόχο να ξεχωρίσει την δεκαετία του '80 και να παρουσιάσει τα στοιχεία εκείνα που διαφοροποιούν την πρακτική της αντιμετώπισης και της καταστολής από την δεκαετία του '70. Οι δύο δεκαετίες διακρίνονται για τον ίδιο επιδιωκόμενο σκοπό από πλευράς βρετανικών συμφερόντων. Το μόνο που μετασχηματίζεται είναι η σκληρότητα απέναντι στο ιρλανδικό έθνος και αυτό είναι που υποδηλώνει και την στροφή σε διάφορες πτυχές της καθεστωτικής τρομοκρατίας από μέρους της αποικιοκρατικής δύναμης.

Η τρομοκρατία ως έννοια αποτελεί ένα περίπλοκο φαινόμενο το οποίο επιδέχεται υποκειμενικές ερμηνείες και προσεγγίσεις. Όλοι οι ορισμοί της τρομοκρατίας διαφέρουν μεταξύ τους σε σημαντικά μεγάλο βαθμό, αλλά ξεκινούν από μία κοινή αφετηρία. «*Η τρομοκρατία υπάγεται στην έννοια της ασφάλειας, ενώ η ασφάλεια αποτελεί υποκειμενική έννοια που την αντιλαμβάνεται η υψηλή στρατηγική και γίνεται αντικείμενό της*» (Μπόση, 2011). Μία έρευνα που πραγματοποιήθηκε χρόνια πριν από τον Schmid και Jongman στο πανεπιστήμιο του Leiden (1988) φανέρωσε 109 διαφορετικούς ακαδημαϊκούς και επίσημους ορισμούς της τρομοκρατίας (Merari, 1993, σελ. 214). Στην συνέχεια, και αφού πραγματοποιήθηκε μεστή ανάλυση των ορισμών, δημιουργήθηκε μια λίστα με δέκα κατηγοριοποιήσεις

στις οποίες εντάσσονται οι μορφές του φαινομένου ανάλογα με το περιεχόμενο που προσδίδουν στην έννοια κάθε φορά. Οι κατηγορίες που προέκυψαν είναι με βάση: α) τον δράστη β) το θύμα γ) την αιτία δ) τα μέσα ε) το περιβάλλον στ) τον πολιτικό προσανατολισμό ζ) τα κίνητρα η) τον σκοπό θ) την απαίτηση ι) τον στόχο.

Κατά τον ίδιο τρόπο, το φαινόμενο της τρομοκρατίας (Μάζης 2005), εξεταζόμενο στην πολιτική, γεωγραφική, θρησκευτική και πολιτισμική του διάσταση τυγχάνει πολλαπλών ορισμών, διότι, όσον αφορά στην θεωρία και στην πράξη της αντιμετώπισης του φαινομένου και των απορροιών του, υπεισέρχεται η έννοια του συμφέροντος, είτε εθνικού χαρακτήρα είτε υπερεθνικού, και η αντίληψη του οποίου σε τελική ανάλυση οδηγεί στην διαφοροποίηση του ερμηνευτικού προσδιορισμού της έννοιας της τρομοκρατίας.

Είναι πολύ μεγάλο ζήτημα η ίδια η τρομοκρατία (Μπόση 2003), το ίδιο αυτό το φαινόμενο της βίας παγκόσμια έχει υποστεί πολλές μεταλλάξεις, καθότι σε εθνικό επίπεδο, τουλάχιστον, μια σειρά από βίαιες μορφές, η παλιά μορφή βίας, σταδιακά παύουν την χρήση τους, σταματούν εντελώς, τερματίζοντας τις μορφές δράσης τους, διότι δεν έχουν πλέον το ιδεολογικό περίβλημα. Τέτοιου είδους μορφές οργάνωσης σταδιακά χάνονται.

Η έννοια της τρομοκρατίας εμπεριέχει την χρήση βίας. Η βία μπορεί να μεταφραστεί σε πρακτικές ομηρείας, σύλληψη ομήρων, σε πειρατεία, βομβιστικές ή εμπρηστικές επιθέσεις. Σαφώς ο σκοπός για τον οποίο χρησιμοποιείται η βία και το σχετικό κίνητρο αποτελούν το σημείο από το οποίο προκύπτουν οι περισσότερες διαφωνίες σχετικά με την έννοια της τρομοκρατίας. Διαχρονικά η τρομοκρατία ως στρατηγική και δράση διαχωρίζεται από τις εγκληματικές πράξεις στην βάση της πολιτικής νομιμοποίησής της. Με βάση την ιστορική μελέτη οι αιτίες της τρομοκρατίας περιλάμβαναν διώξεις και αποκλεισμούς για ιδεολογικούς, θρησκευτικούς και εθνικούς λόγους.

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και την θέση του τέως Γενικού Γραμματέα Κόφι Ανάν:

«Τρομοκρατία αποτελεί οποιαδήποτε πράξη αποσκοπεί στην πρόκληση θανάτου ή σοβαρής σωματικής βλάβης σε πολίτες ή μη μάχιμους, στοχεύοντας στον εκφοβισμό ενός πληθυσμού ή στον εξαναγκασμό μιας Κυβερνήσεως ή ενός διεθνούς Οργανισμού να προβεί ή να αποφύγει την υλοποίηση μιας συγκεκριμένης πράξης» (Μάζης, 2005, σελ. 18).

Το υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ συμφώνως αναφέρει ότι:

«Τρομοκρατία είναι η προσχεδιασμένη με πολιτικά κίνητρα βία, η οποία στρέφεται κατά στόχων μεταξύ του άμαχου πληθυσμού και η οποία προέρχεται από υπο-εθνικές ομάδες ή μυστικούς πράκτορες και στοχεύει συχνά στον επηρεασμό του κοινού» (Μάζης, ό.π.).

Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο:

«Πράξη διεθνούς τρομοκρατίας είναι πάσα αξιόποινος πράξη τείνουσα δια των μεθόδων βίας και απειλής να επιφέρει τον τρόμο και το θάνατο εις πρόσωπα ή έννομα αγαθά του προσώπου ή της πολιτείας. Η παράνομος αυτή συμπεριφορά δέον να περιέχει απαραίτητως ένα διεθνές στοιχείο και δέον ο δράστης και το θύμα να είναι υπήκοοι ξένων πολιτειών και η περί εκτελέσεως απόφαση της τρομοκρατικής πράξης δέον να λάβει χώρα εξ' ολοκλήρου ή εν μέρει στο έδαφος περισσοτέρων των μία πολιτειών» (ΝΣΠ, ΗΠΑ 2005).

Σύμφωνα με την νομολογία του Συμβουλίου της Ευρώπης (σύσταση 1426/1990):

«Τρομοκρατική ενέργεια χαρακτηρίζεται κάθε αδίκημα το οποίο τελείται από μεμονωμένα άτομα ή ομάδες, με την χρήση ή την απειλή βίας εναντίον μιας χώρας, των θεσμικών οργάνων ή των κατοίκων της ή συγκεκριμένων ατόμων και η οποία, για λόγους αυτονομιστικούς ή εξτρεμιστικής ιδεολογίας ή θρησκευτικού φανατισμού ή από ακατανόητα, υποκειμενικά και παράλογα κίνητρα, επιδιώκει να προκαλέσει κατάσταση τρόμου στις Δημόσιες Αρχές, σε ορισμένα άτομα ή κοινωνικές ομάδες ή γενικότερα στο κοινό» (ΝΣΠ, ό.π.).

Επιπλέον, η Μπόση θεωρεί ότι η τρομοκρατία, με την πρακτική και την μέθοδο που έχει κάνει την εμφάνισή της, δεν μπορεί να ενταχθεί σε ένα αποκλειστικό ερμηνευτικό πλαίσιο το οποίο να διασαφηνίζει με ακρίβεια και πληρότητα όλες τις εκφάνσεις της ή να μπορεί να οριοθετήσει την δράση της (Μπόση, 2000, σελ. 70). Ακόμα, προχωράει λίγο παραπέρα τον προβληματισμό της και προτείνει μια άλλη μορφή θεωρητικής προσέγγισης, διακρίνοντας τριών ειδών περιεχόμενα: την τρομοκρατία ως πολιτική σύγκρουση, την τρομοκρατία ως απλή ή τυχαία χρήση βίας και, τέλος, την τρομοκρατία ως έγκλημα. Διατείνεται πως αρκετοί μελετητές της έννοιας την συγχέουν με την εγκληματική πράξη, αφού και στις δύο περιπτώσεις η χρήση βίας και οι πράξεις που επιφέρουν τον φόβο και τον τρόμο έχουν ως συνέπεια τον θάνατο ή την καταστροφή της παρουσίας.

Η τρομοκρατία ως μέσο πολιτικής σύγκρουσης επιδέχεται πολλαπλών αναλύσεων και οι μελετητές δεν έχουν καταφέρει να προσδώσουν ένα σταθερό ορισμό, αφού στο πλαίσιο που λειτουργεί εκφράζεται με εξεγέρσεις, πολιτικές επαναστάσεις, ακόμα και δικτατορίες, οι οποίες, παρόλο που εμπεριέχουν και

ανάγουν την χρήση βίας σε απαραίτητο μέσο ανατροπής ή αντίστασης, δεν αποτελούν τρομοκρατία. Σε αυτή την περίπτωση εντάσσεται με βάση τον προβληματισμό που ανακύπτει σε ολόκληρο το δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας και ο Ιρλανδικός Δημοκρατικός Στρατός. Η μεταφορά της πολεμικής σύρραξης και η σύγχυση του ένοπλου αγώνα μέσω της βρετανικής χειραγώγησης, με την δύναμη εξαναγκασμού ως εργαλείο αναγωγής του εθνικοαπελευθερωτικού πολέμου σε τρομοκρατική δραστηριότητα, θα εξετασθεί στις επόμενες υποενότητες.

Επίσης, μία από τις δυσκολίες που υπάρχουν στον ορισμό της τρομοκρατίας είναι ότι οι ομάδες που αφορούν αυτούς τους λόγους εκφράζουν συχνά πολλά και διαφορετικά παράπονα. Στην περίπτωση του IRA, ωστόσο, τα ζητήματα, αν και θεωρήθηκαν παραπάνω του ενός, ήταν ξεκάθαρα διατυπωμένα και δικαιολογημένα από το ανερχόμενο ρεπουμπλικανικό εθνικιστικό κίνημα. Εκείνοι στους οποίους στοχεύουν οι τρομοκράτες δεν είναι διατεθειμένοι να δικαιολογήσουν τις επιθέσεις, πόσο μάλλον να προχωρήσουν στην νομιμοποίηση επιθέσεων, όταν τραυματίζεται και σκοτώνεται άμαχος πληθυσμός. Στην περίπτωση της ιρλανδικής οργάνωσης, πολλές φορές χρειάστηκε να γίνει απολογία για λάθη και αστοχίες τα οποία κόστισαν ζωές. Η εικόνα αυτή και οι απόρροιές της έχουν και ως αποτέλεσμα να αποδίδεται μια υποτιμητική αξία στον όρο «τρομοκράτης», δυσχεραίνοντας περισσότερο την ορθή κατανόηση του θέματος (Baylis και Smith, 2007, σελ. 608-609). Όπως υποστήριζε ο Μάο Τσε Τούνγκ: *«Μία επιτυχημένη αντάρτικη ομάδα πρέπει να κολυμπά σαν ψάρι στην θάλασσα της κοινωνίας»*^{*}, φράση η οποία δείχνει ότι οι αντάρτικες ομάδες οφείλουν να δρουν αθόρυβα, με γνώμονα την προστασία του κοινωνικού ιστού.

Όπως ακόμα επισημαίνεται από τους Baylis και Smith (2007) :*«η ιστορία των ηγεμονικών ή αποικιοκρατικών δυνάμεων νομιμοποιεί απλώς τις ενέργειες των μη προνομιούχων, εκείνων που δεν έχουν άλλον τρόπο να καταπολεμήσουν την συνεχιζόμενη καταπίεση και φτώχεια τους»*. Γι' αυτούς η τρομοκρατία ως φαινόμενο αποτελεί την πιο αδύναμη πρακτική ανορθόδοξου πολέμου που στοχεύει σε μια ριζική αλλαγή ενός πολιτικού σκηνικού, δεδομένου ότι δεν διαθέτει εκείνο το ισχυρό λαϊκό έρεισμα που χαρακτηρίζει τις επαναστάσεις και τις εξεγέρσεις. Οι τρομοκρατικές ομάδες δεν τυγχάνουν ευρείας υποστήριξης, διότι οι στόχοι τους για αλλαγή στηρίζονται τις περισσότερες φορές σε ακραίες και απόλυτες ιδέες και πρακτικές που ή δεν θα βρουν μεγάλη απήχηση ή γρήγορα θα κατακριθούν από το

---

^{*} Mao Tse Tungs famous formula: "A successful guerilla band must swim like fish in the sea of the people".

συνολικό πολιτικό και κοινωνικό σύνολο. Η τρομοκρατία, προκειμένου να επηρεάσει το υπάρχον δομικό σύστημα και να επιφέρει την προσδοκώμενη αλλαγή την οποία στοχεύει, πρέπει να προκαλέσει σκληρές αντιδράσεις οι οποίες να δρουν ως καταλύτης για την αλλαγή ή να υπονομεύουν το ηθικό και την θέληση του αντιπάλου.

Όσον αφορά την διαφορετικότητα στα είδη των τρομοκρατικών ομάδων ο Cronin θεωρεί ότι:

«Υπάρχουν τέσσερα είδη τρομοκρατικών οργανώσεων που λειτουργούν σήμερα ανά τον κόσμο ενώ διακρίνονται κυρίως με βάση το κίνητρό τους: αριστεροί τρομοκράτες, δεξιοί τρομοκράτες, εθνικιστές/αυτονομιστές τρομοκράτες και θρησκευτικοί ή «ιεροί» τρομοκράτες. Όλα τα είδη κατείχαν εξέχουσα θέση κατά περιόδους στην σύγχρονη εποχή, με την αριστερή τρομοκρατία να είναι συνυφασμένη με το κομμουνιστικό κίνημα, τη δεξιά τρομοκρατία να εμπνέεται από τον φασισμό και το μεγαλύτερο μέρος της εθνικιστικής/αυτονομιστικής τρομοκρατίας να συνοδεύει το κύμα της αποαποικιοποίησης, ιδιαίτερα στα αμέσως επόμενα χρόνια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Παρόλο που ομάδες όλων των κατηγοριών εξακολουθούν να υπάρχουν σήμερα, οι αριστερές και δεξιές τρομοκρατικές ομάδες ήταν περισσότερες κατά τις προηγούμενες δεκαετίες. Βέβαια, οι κατηγορίες αυτές δεν είναι τέλειες, καθώς πολλές ομάδες εμπνέονται από ένα μίγμα ιδεολογιών στην δράση τους – για παράδειγμα, ορισμένες εθνικιστικές ομάδες έχουν θρησκευτικά χαρακτηριστικά ή προγράμματα – συνήθως, όμως, υπερισχύει μία ιδεολογία ή ένα κίνητρο.»

Υπό μία ξεχωριστή οπτική γωνία, το φαινόμενο της τρομοκρατίας μπορεί να παρουσιάζεται με την μορφή της κρατικής τρομοκρατίας αλλά και αυτής που στρέφεται εναντίον του ίδιου του κράτους (ενδεδειγμένη ανάλυση της κρατικής τρομοκρατίας γίνεται από τον Τζιαφράνκο Σανγκουινέτι – “Περί της τρομοκρατίας και του κράτους”). Παρουσιάζεται, επίσης, η ύπαρξη της τρομοκρατίας του ποινικού δικαίου και η οριζόντια τρομοκρατία, στόχος της οποίας είναι το κοινωνικό σύνολο (Λοβέρδος, 1985-86, σελ. 110-111).

Ο Σανγκουινέτι με την σειρά του (1982) θεωρεί ότι όλες οι πράξεις τρομοκρατίας αποδείχθηκαν είτε επιθετικές είτε αμυντικές. Στις πρώτες εντάσσει για παράδειγμα τις παλαιστινιακές οργανώσεις αλλά και τον IRA. Από την άλλη θεωρεί ως αμυντική τρομοκρατία την απαγωγή και δολοφονία του Άλντο Μόρο το 1978 ή την βόμβα της πλατείας Φοντάνα το 1969. Στην επιθετική τρομοκρατία καταυτών προσφεύγουν οι πλανημένοι και οι απελπισμένοι. Αντίθετα, στην αμυντική τρομοκρατία προσφεύγουν σχεδόν πάντα μόνο οι κρατικές οντότητες, είτε διότι βρίσκονται μέσα σε μια σοβαρή κοινωνική κρίση είτε διότι το αίσθημα του φόβου αρχίζει να τις καταβάλλει. Θεωρεί ότι αν τα κράτη προσφύγουν στην αμυντική

τρομοκρατία, θα πρέπει να δράσουν ή άμεσα ή έμμεσα. Αν δράσουν βασισμένα στην άμεση τρομοκρατία, αυτή θα πρέπει να στοχεύσει την κοινωνία και το σύνολο του πληθυσμού. Αν επιλέξουν την έμμεση τρομοκρατία, αυτή θα πρέπει να φαίνεται πως στρέφεται εναντίον του ίδιου του κράτους, εναντίον δηλαδή των ίδιων.

Συνολικά, η τρομοκρατία, όπως αναφέρουν οι Baylis και Smith (2007), παραμένει ένα πολυσύνθετο φαινόμενο που περιλαμβάνει την χρήση βίας για την απόκτηση της εξουσίας με σκοπό την αποκατάσταση ή επανόρθωση των διάφορων κοινωνικών, πολιτικών ή οικονομικών αδικιών οι οποίες έχουν γίνει πιο συχνές και διαδεδομένες εξαιτίας της υπάρχουσας διεθνούς οικονομικής πολιτικής, απόρροια της συνεχούς διαδικασίας του φαινομένου της παγκοσμιοποίησης.

Σε κάθε περίπτωση ανάλυσης της συγκεκριμένης έννοιας ο αναλυτής οφείλει να εξετάζει τον εκάστοτε ορισμό που αναφέρεται στην τρομοκρατία ή ερμηνεύει τα αποτελέσματά της με έναν ιδιαίτερα απενοχοποιημένο τρόπο, χωρίς να προκαταλαμβάνεται και να δρα μονομερώς, δεδομένου της ιστορικής φορτικότητας της έννοιας ως πρακτική και στάση διαμαρτυρίας απέναντι στο θεμελιώδες ζήτημα της άνισης ανάπτυξης, της διάκρισης και της λαϊκής καταπίεσης.

Τα κίνητρα της τρομοκρατίας

Στην περίπτωση του IRA η εξέταση των κινήτρων κρίνεται μείζονος σημασίας προκειμένου να καταλάβουμε με σαφήνεια την κάθε μορφή εκδήλωσης του θεωρητικού υπόβαθρου πάνω στο οποίο δρα και στηρίζεται. Έχει μεγάλη σημασία η εξέταση των επιμέρους μορφών, γιατί ουσιαστικά εξετάζεται αν μια εκδήλωση ή μια στάση κατευθύνεται από μία ιδέα ή μια ιδεολογία, από θρησκευτικά παραγγέλματα ή θρησκευτική πίστη ή από ένα συνονθύλευμα πολιτικών ή μη ιδεών, ακόμα και από έναν συνδυασμό όλων των προαναφερθέντων. Έτσι, λοιπόν, θα αναφερθούμε σε αυτή την υποενότητα σε τρεις μορφές τρομοκρατίας που βασίζονται στα κίνητρα τα οποία σχετίζονται άμεσα με την εθνικοαπελευθερωτική οργάνωση και τα οποία είναι τα εξής: α) απελευθερωτικά κίνητρα β) θρησκευτικά κίνητρα γ) ιδεολογικοπολιτικά κίνητρα.

Τρομοκρατία βάσει απελευθερωτικών, θρησκευτικών και ιδεολογικοπολιτικών κινήτρων

Αν επιδιώκαμε εξαρχής να εντάξουμε τον IRA στην τρομοκρατική κλίμακα με βάση την εκδήλωση των ενεργειών του, θα επιλέγαμε να αναπτύξουμε τα συγγενή κίνητρα τα οποία καθορίζουν την γραμμή της οργάνωσης και ολόκληρου του κινήματος και τα οποία είναι, όπως προαναφέρθηκε, απελευθερωτικού, θρησκευτικού και ιδεολογικοπολιτικού χαρακτήρα. Θεωρείται ήδη δεδομένο ότι στόχος είναι να αναδείξουμε τον λόγο για τον οποίο θεωρούμε ότι το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα και το στρατιωτικό σκέλος του, ο IRA, δεν πρέπει να ταυτίζεται με τρόπο απόλυτο και κατηγορηματικό με την έννοια της κοινής τρομοκρατίας, ιδιαίτερα όπως την αντιλαμβανόμαστε και την εισπράττουμε μέσω των διάφορων στερεότυπων που καλλιεργούνται σε λεπτά εθνικά, πολιτικά και οικονομικά ζητήματα, κυρίως από τα ΜΜΕ.

Η ιστορία του ιρλανδικού ζητήματος καταδεικνύει με τον πιο ξεκάθαρο τρόπο τα επίπεδα της αναζήτησης της αλλαγής σε ολόκληρη την Ιρλανδία. Τα κίνητρα είναι αδιαμφισβήτητα εθνικοαπελευθερωτικά, οχτακόσια περίπου χρόνια πολέμου επαληθεύουν αυτό το γεγονός και το μετουσιώνουν σε κοινή διαπίστωση. Η διχοτόμηση της Ιρλανδίας, όπως παρουσιάστηκε στο πρώτο κεφάλαιο, αποτέλεσε το πιο αποτελεσματικό αποικιοκρατικό στεγανό, προκειμένου να επιτύχει τον επιδιωκόμενο σκοπό η Μ. Βρετανία. Όπως αναφέρει ο Roberts (1997), ο Ιρλανδικός Δημοκρατικός Στρατός μαχόταν για πλήρη απελευθέρωση, αλλά αντιμετώπιζε και την θρησκευτική διαφορά μεταξύ Καθολικισμού και Προτεσταντισμού. Οι μεν ιρλανδοί ήταν Καθολικοί οι δε Βρετανοί Προτεστάντες. Και οι δύο πλευρές έχασαν στο πεδίο των συγκρούσεων, ενώ ανυποψίαστοι και αμέτοχοι πολίτες υπήρξαν τα πιο τραγικά θύματα του πιο πολυετούς πολέμου. Μία από τις ημερομηνίες σταθμός των «Ταραχών» στην Β. Ιρλανδία ήταν η 30^η Ιανουαρίου του 1972, όταν ο βρετανικός στρατός πυροβόλησε και σκότωσε 13 διαδηλωτές σε παρέλαση Καθολικών στην πόλη Ντέρυ. Η ημέρα αυτή έμεινε γνωστή ως “Bloody Sunday” και είχε ως επακόλουθο το ξέφρενο ξέσπασμα βίας εκείνη την χρονιά στις περισσότερες κομητείες της Β. Ιρλανδίας (Encyclopedia of world terrorism, τόμ. 3^{ος}, σελ. 577-585).

Στην ίδια κλίμακα δράσης κινήθηκε και η κυπριακή Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών (ΕΟΚΑ) που έδρασε κατά την περίοδο 1955-1959 για την ελευθερία της Κύπρου από την Βρετανική αποικιοκρατική κυριαρχία, για εθνική αυτοδιάθεση και ένωση με την Ελλάδα. Ως προς αυτό το κίνητρο οι δύο οργανώσεις

μπορούν να συσχετίζονται διότι εξυπηρετούν ένα και μοναδικό σκοπό, την πλήρη εθνική ανεξαρτησία και την εκδίωξη της αγγλικής επεκτατικής πολιτικής από τα εδάφη τους (Wikipedia 2012).

Μία άλλη οργάνωση η οποία χρησιμοποίησε με έναν ευρύ τρόπο τρομοκρατικές πρακτικές είναι η βασκική ETA που σημαίνει “Euskadi ‘ta Askatasuna” (Πατρίδα και Ελευθερία) η οποία ξεκίνησε να δρα από το 1959 με επιδιωκόμενο σκοπό την ανατροπή του δικτάτορα Φράνκο και την έσχατη απόσχιση της βασκικής επαρχίας της Ισπανίας και την δημιουργία πλήρως αυτόνομου βασκικού κράτους (Llera, Mata, Irvin, 1993, σελ. 106-134).

Η ιστορία περιέχει πλήθος οργανώσεων οι οποίες είχαν εθνικοαπελευθερωτικά και αποσχιστικά κίνητρα: το PKK (Εργατικό Κουρδικό Κόμμα), η PLO (Οργάνωση για την απελευθέρωση της Παλαιστίνης) όπως και ο ASALA (Μυστικός Αρμένικος Στρατός για την απελευθέρωση της Αρμενίας) (Brown, 1997, σελ. 591-592). Ακόμα, οι «Ζαπατίστας» του Μεξικού, οι «Σαντινίστας» στην Νικαράγουα, το Sendero Luminoso (Φωτεινό Μονοπάτι) στο κράτος του Περού ή οι “Montoneros” στην Αργεντινή είναι μερικές από τις δεκάδες οργανώσεις που έδρασαν με στόχο τον τερματισμό της ιμπεριαλιστικής κυριαρχίας ή επιρροής των μεγάλων δυνάμεων στα εθνικά τους εδάφη κινούμενες στον ευρύτερο χώρο της αριστεράς και της μαρξιστικής θεώρησης.

Όσον αφορά την τρομοκρατία με ιδεολογικοπολιτικά κίνητρα, σε αυτήν εντάσσονται οργανώσεις οι οποίες ασπάζονται μια ιδεολογία ή ανήκουν σε μία πολιτική παράταξη. Η τρομοκρατία που βασίζεται στα υπό εξέταση κίνητρα χωρίζεται σε ακροαριστερή και ακροδεξιά. Στην περίπτωση του Ιρλανδικού ζητήματος οι παραστρατιωτικές οργανώσεις που «χρησιμοποίησε» η Μ. Βρετανία στην Β. Ιρλανδία σαν αντιστάθμισμα στην ολοένα αυξανόμενη επιρροή του ρεπουμπλικανικού κινήματος στην καταπιεζόμενη καθολική ιρλανδική κοινωνία έγινε με βάση την ιδεολογική, πολιτική και, φυσικά, θρησκευτική ταύτιση των Νομιμοφρόνων Ενωτικών με την αγγλική πολιτική ατζέντα. Η εθνικιστική έξαρση αυτών των παραστρατιωτικών ομάδων, όπως η UVF και η UDA, που συστάθηκαν, όπως και οι Κόντρας για την αντιμετώπιση των Σαντινίστας στην Νικαράγουα, τους τοποθετεί σε αντίθετη θέση με τους αντιπάλους τους, κυρίως ιδεολογικά και έπειτα πολιτικά. Αυτό θα καταδειχθεί στην συνέχεια με την σκιαγράφηση του ιρλανδικού κινήματος για ανεξαρτητοποίηση, όπως εκφράστηκε από το πολιτικό σκέλος του Sinn Fein και δη του στρατιωτικού του σκέλους, τον IRA.

Αν, λοιπόν, δεχόμασταν εξαρχής να εντάξουμε τον IRA μονάχα στην σφαίρα ανάλυσης της τρομοκρατίας και να μην τον συσχετίσουμε με την πρακτική της πολεμικής σύρραξης, θα διαπιστώναμε ότι κινήθηκε αποκλειστικά με βάση τα παραπάνω κίνητρα. Η ακρότητα της δράσης και η αποφασιστικότητα παρόμοιων εθνικοαπελευθερωτικών οργανώσεων υποδεικνύει την μεγάλη προσήλωση στις υπό διασφάλιση αξίες ή ζητούμενα και στο στοχευόμενο διακύβευμα για το οποίο πολεμούν. Ακόμα, με βάση αυτό, ο χαρακτήρας και η ιδεολογική γραμμή μιας οργάνωσης μπορούν να αλλοιωθούν από μία ικανή αντίπαλη δύναμη διαμέσου πολιτικής και εν συνεχεία στρατιωτικής οδού, με σκοπό να περιοριστεί οποιαδήποτε πολιτική και δημοκρατική δράση της εκάστοτε οργάνωσης και αυτόματα να οδηγηθεί και να καταπολεμηθεί στο έσχατο πεδίο της τρομοκρατίας, στο πεδίο που μετατρέπει πολλές φορές το θύμα σε θύτη, ενώ νομιμοποιείται οποιαδήποτε απειλή χρήσης βίας ή χρήση βίας από την μεγάλη δύναμη εναντίον της. Το πως η Μεγάλη Βρετανία «μετέφερε» την πολεμική σύρραξη - η οποία δικαιολογούσε τους σκοπούς του ιρλανδικού κινήματος (εξαιτίας της σκόπιμης βρετανικής πολιτικής του απαξίωσης) - στην αντίληψη για άμεση αντιμετώπιση της τρομοκρατίας εντός της κτήσης της στην Β. Ιρλανδία, μερικώς αναλύθηκε ως τώρα και θα επιχειρηθεί ενδελεχώς να εξετασθεί στο παρόν κεφάλαιο το οποίο στοχεύει να απαντήσει σε ζητήματα λεπτά και όχι αυταπόδεικτα και παρωχημένα.

Η ταυτότητα του Ιρλανδικού Δημοκρατικού Στρατού – IRA (People’s Army)

Σε αυτό το σημείο της ανάλυσής μας θεωρούμε πιο σημαντικό, αφού πρώτα κάναμε αναφορά στον ορισμό της τρομοκρατίας, να σκιαγραφηθεί η ταυτότητα και ο χαρακτήρας του IRA αλλά και του ρεπουμπλικανικού κινήματος γενικότερα, με σκοπό να αναδείξουμε το αίσθημα και την διάθεση της οργάνωσης μέσα στον αγώνα για ισότητα, ελευθερία, ανεξαρτητοποίηση και, τελικώς, επανένωση. Δεδομένου ότι αναλύουμε την περίοδο των «Ταραχών» στην Β. Ιρλανδία περισσότερη αναφορά θα γίνει στον «Προσωρινό Ιρλανδικό Δημοκρατικό Στρατό» (PIRA) , στην οργάνωση η οποία προέκυψε ύστερα από την διάσπαση του IRA το 1970 που έμελε να ταυτιστεί με τον ένοπλο αγώνα και στον Official IRA (OIRA). Ο τίτλος “Provisionals” ή “Provos” χρησιμοποιήθηκε κυρίως από τα μέσα ενημέρωσης, προκειμένου να επιτυγχάνεται ο διαχωρισμός μεταξύ των δύο διασπασθέντων οργανώσεων και κατά βάση την παρουσίαζαν ως μια μιλιταριστική παραστρατιωτική οργάνωση. Ο O-IRA

εξακολουθούσε να βρίσκεται στο πεδίο δράσης, αλλά ο P-IRA πέρασε από την αρχική του αμυντική εκστρατεία σε μία επίθεση ενάντια στην βρετανική παρουσία και στο καθεστώς Στόρμοντ.

Ο ιρλανδικός Ρεπουμπλικανισμός υπήρξε από την αρχή κίνημα το οποίο υποστήριζε την απόσχιση από την Βρετανία και την επανένωση ολόκληρης της Ιρλανδίας, τον χωρισμό της Εκκλησίας από το Κράτος, την κατάργηση της πολιτικής του διαχωρισμού σε Καθολικούς και Προτεστάντες, όπως επίσης και μια ριζοσπαστική σοσιαλιστική πολιτική. Οι υποστηρικτές του Ρεπουμπλικανισμού ανήκαν στον ευρύτερο χώρο των Εθνικιστών (Adams, 1996, υπ. σελ 5-6). Όσον αφορά την εννοιολογική σημασία του Εθνικισμού, με μια χονδροειδή προσέγγιση συνηθίζεται μια διάκριση ανάμεσα σε έναν «καλό» εθνικισμό, τον οποίο συνήθως μεταφράζουμε ως «πατριωτισμό», και έναν «κακό» εθνικισμό, ο οποίος παρουσιάζει τις ομοιότητες και την διάθεση του ρατσισμού ή του σωβινισμού. Ο Ντε Γκωλ εύστοχα είχε πει ότι: *«Πατριωτισμός είναι, όταν βάζεις πάνω απ' όλα την αγάπη για την χώρα σου. Εθνικισμός είναι, όταν βάζεις πάνω απ' όλα το μίσος για τις άλλες»*. Οι Ιρλανδοί Εθνικιστές επιθυμούσαν ανεξαρτησία για την δική τους πατρίδα. Ο πατριωτισμός τους τρεφόταν από την ικανοποίηση των κυριαρχικών τους δικαιωμάτων.

Οι Ρεπουμπλικάνοι και όσα μέλη κάθε γενιάς ασπάζονταν αυτήν την ιδεολογία ακολουθούσαν πιστά τα χνάρια των προηγούμενων, καθώς ο αγώνας ενάντια στην ανισότητα και στην αδικία ήταν διαρκής. Ήταν η ιδεολογία που υποστήριζε το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης το οποίο οι Ιρλανδοί είχαν στερηθεί διαχρονικά εξαιτίας της βρετανικής κυριαρχίας. Σε όλη του την ιστορία το κίνημα είχε επηρεαστεί κατά πολύ από προοδευτικά κινήματα, όπως η Γαλλική Επανάσταση και ο πόλεμος των Αμερικανών για την Ανεξαρτησία τους. Στην Αφρική και στην Ινδία, η ιρλανδική επαναστατική παράδοση είχε ασκήσει πολύ σημαντική επίδραση στα αντιαποικιακά κινήματα. Ο διεθνισμός είχε αποτελέσει ένα σημαντικό στοιχείο στην σύγχρονη ιστορία του Ρεπουμπλικανισμού, ειδικά στο πλαίσιο της ανάπτυξης των πολιτικών ιδεών και της στρατιωτικής τακτικής του ανταρτοπόλεμου. Ακόμα, τα περισσότερα αντάρτικα κινήματα και οι κινήσεις για ανεξαρτησία ασχολήθηκαν και μελέτησαν την τακτική του IRA, καθώς επρόκειτο για ένα αξιοπρόσεκτο παράδειγμα της ανάπτυξης του λαϊκού αγώνα.

Οι Ρεπουμπλικάνοι ήταν μια μικρή ομάδα ανθρώπων που οργανώνονταν γύρω από μια κοινή ιδέα, αλλά δεν μπορούσαν να την μεταδώσουν σε μεγαλύτερες ομάδες, τουλάχιστον όχι με τρόπο που να τους αγγίζει. Από την στιγμή όμως που ασχολήθηκαν με τα τοπικά προβλήματα, όπως αυτό της οργάνωσης της δομής της

κοινότητας και την εκστρατεία για καλύτερες κατοικίες , κατάφεραν να πάρουν στα χέρια τους τις ηγετικές θέσεις. Παράλληλα, η ιδεολογική μάχη περνούσε και μέσα από την οθόνη των τηλεοράσεων, πέραν της κινητοποίησης σε ατομικό επίπεδο, κάνοντας τους ανθρώπους περισσότερο δεκτικούς εξαιτίας των πολλών κινήματων που διεθνώς εμφανίζονταν, όπως η «Εκστρατεία για Κοινωνική Δικαιοσύνη» στις ΗΠΑ το 1964.

Το Sinn Fein ως πολιτική πτέρυγα του IRA ξεκίνησε σαν κίνημα διαμαρτυρίας το οποίο εξαιτίας της εκτός νόμου λειτουργίας του επηρέαζε τη νοοτροπία και την οργάνωση με τέτοιο τρόπο, ώστε συνεργασίες με συμμαχικές ιδέες εκτός κινήματος φαίνονταν να μην ευνοούνται. Ο χαρακτήρας της οργάνωσης και του κινήματος είχε στηριχθεί κατά πολύ στην κυριαρχία της ένοπλης πάλης , γεγονός που την ανήγαγε στον μοναδικό τρόπο αντίστασης και επίλυσης των χρόνιων αντιπαραθέσεων με την Μ. Βρετανία, επισκιάζοντας για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα την εξεύρεση πολιτικής πρακτικής.

Σαφώς υπήρχαν διχογνωμίες, συγκρούσεις και αντιμαχίες στο εσωτερικό του κινήματος. Οι εσωτερικές διαμάχες των Ρεπουμπλικάνων απετέλεσαν το κύριο αίτιο της αποστασιοποίησης των Εθνικιστών που για ένα σημαντικό χρονικό διάστημα είχαν συντελέσει στην ουσιαστική παροχή βοήθειας στον IRA. Καταυτόν τον τρόπο με την στάση τους εξυπηρετούσαν ενίοτε την βρετανική προπαγάνδα που προσπαθούσε να παρουσιάσει τους υποστηρικτές και τα μέλη της οργάνωσης ως «στυγνούς εγκληματίες» (Adams, 1996, σελ. 35,50,92,180-1,308,334,336-7).

Μέχρι και τα μέσα της δεκαετίας του '70 ο Προσωρινός Ιρλανδικός Δημοκρατικός Στρατός (PIRA) ήταν έτοιμος για περιορισμένη δράση, καθώς περίπου χίλια άτομα στελέχωναν τη στρατιωτική πτέρυγα τόσο στο βόρειο τμήμα όσο και στο Νότιο τμήμα της Ιρλανδίας. Στην Δημοκρατία της Ιρλανδίας ο IRA εφάρμοζε την καινούργια πολιτική της κοινωνικής δράσης. Θεωρούσε ότι η δύναμη βρίσκεται στους δρόμους και πληροφορούσε με κάθε ευκαιρία την ιρλανδική κοινωνία για τον στόχο της οργάνωσης: *«Καλούμε όλους τους Ιρλανδούς άνδρες και γυναίκες να ενισχύσουν το πρόγραμμά μας για οικονομική αντίσταση ,πολιτική και στρατιωτική δράση για την ολοκλήρωση του κινητήριου στόχου μας - μια δημοκρατία της Ιρλανδίας των 32 κομητειών - των εργατών και των αγροτών* (Bell, 1974, σελ. 361). Η εκπαίδευση των επίδοξων μελών γινόταν με επικέντρωση στην απόκτηση μέγιστης πειθαρχίας ενώ δεν γίνονταν όλοι αντάρτες, βομβιστές ή επιβλέποντες. Πολλοί δρούσαν προκειμένου να δημιουργούν ασφαλή δίκτυα σπιτιών τα οποία αποτελούσαν καταφύγιο ή διέξοδο απόδρασης κατά την διάρκεια του αγώνα. Άλλοι στρατευμένοι εκπαιδεύονταν στην ασφάλεια και στην μυστική παρακολούθηση, ενώ

άλλοι βρίσκονταν περιμετρικά των κομητειών που αποτελούσαν τα σύνορα και επιδίδονταν στην οργάνωση και στην πολεμική μεταμόρφωση του χώρου, με σκοπό την αποτελεσματική αντιμετώπιση επικείμενων συγκρούσεων. Το δίκτυο του IRA είχε καταφέρει να συνδέσει μία δίοδο επικοινωνίας και δράσης από τις ΗΠΑ*, την Αγγλία, την Ευρώπη μέχρι και την Μ. Ανατολή. Η πλειοψηφία των ατόμων οι οποίοι διάλεγαν να γίνουν ενεργά μέλη της οργάνωσης ήταν νεαρής ηλικίας, ανήκαν κατά βάση στην εργατική τάξη και οι περισσότεροι ήταν άνεργοι. Η εκπαίδευσή τους πραγματοποιούνταν αρχικά στο Νότο και έπειτα σε απομακρυσμένα σπίτια στα περίχωρα των κομητειών της Β. Ιρλανδίας ή σε απομονωμένες φάρμες (Kelley, 1988, σελ. 137).

Η ιδεολογία που διαμόρφωνε το κίνημα συνολικά και την οργάνωση ειδικά ασπάζονταν ως ένα σημείο και την μαρξιστική θεωρία. Ο ιρλανδικός λαός είχε ξεσηκωθεί απέναντι στον ιμπεριαλισμό και την εκμετάλλευση της ιρλανδικής κατάστασης, με σκοπό να πετύχει την δημιουργία μιας δημοκρατικής σοσιαλιστικής κοινωνίας, ενώ τα μέλη δήλωναν ότι δεν ανήκουν στον ευρύτερο χώρο του μαρξισμού και δεν είναι κομμουνιστές. Δέχονταν όμως στην οργάνωση την ανάλυση του Marx και πίστευαν πολύ στην αξία της μαρξιστικής θεώρησης σχετικά με την οικονομική ανάλυση της ιστορικής εξέλιξης της ανθρωπότητας. Πολλές φορές, η οργάνωση και το Sinn Fein, το οποίο ενισχύονταν με τα χρόνια ως ο πιο αποτελεσματικός φορέας των ρεπουμπλικανικών αιτημάτων, φρόντιζαν να μετριάσουν ή να διαψεύδουν το γεγονός ότι ακολουθούσαν και ασπάζονταν τον μαρξισμό, προκειμένου να διασφαλίσουν την συνεχή μαζική υποστήριξη των ιρλανδών, οι οποίοι δεν προέρχονταν μόνο από την εργατική τάξη, αλλά υπήρχαν Καθολικοί ενταγμένοι στον χώρο της Σοσιαλδημοκρατίας και άλλοι οι οποίοι υποστήριζαν ή είχαν σχέσεις με το κόμμα του Νότου, το Fianna Fail, το οποίο παρουσιαζόταν σχετικά συντηρητικό και ως κεντροδεξιό κόμμα.

Ο PIRA είχε, επίσης, δώσει έμφαση στις εθνικές ομοιότητες μεταξύ του ιρλανδικού έθνους και των άλλων κέλτικων εθνών ή κοινοτήτων σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η εξωτερική πολιτική που επεδίωκε η οργάνωση μέσω του κινήματος κινούνταν μέσα σε τρεις ομόκεντρους κύκλους: μια ενωμένη Ιρλανδία των 32 κομητειών θα αποτελούσε κίνητρο για τους Σκωτσέζους και τους Ουαλούς να στοχεύσουν και αυτοί στην εθνική τους αυτοδιάθεση, γεγονός που θα είχε ως

---

* Ιρλανδικές οργανώσεις διεξήγαγαν εράνους στην ιρλανδοαμερικανική κοινότητα και είχαν ως συγκαλυμμένο σκοπό την ενίσχυση του IRA, γεγονός που αποδυνάμωνε στα μάτια των Βρετανών τις συνήθεις αμερικανικές εκκλήσεις για διεθνή καταπολέμηση της τρομοκρατίας (Παπασωτηρίου, Χ., Διασπορά και Εθνική Στρατηγική, σελ. 20).

επακόλουθο την σταδιακή κατάρρευση του Ηνωμένου Βασιλείου. Στην συνέχεια η κέλτικη συμμαχία αυτών των ελεύθερων κρατών θα πραγματοποιούσε προσέγγιση με άλλες εθνικές ευρωπαϊκές μειονότητες όπως τους Βάσκους, τους Καταλανούς ή τους Κορσικανούς, για να επιδιώξουν από κοινού την διάλυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Καταυτόν τον τρόπο, μια ελεύθερη δυτική Ευρώπη θα προσέγγιζε και θα συμμαχούσε με τα απελευθερωτικά κινήματα του Τρίτου Κόσμου, προκειμένου να οδηγηθούν σε διάλυση τα μεγάλα αποικιοκρατικά μπλοκ .

Η ειδοποιός διαφορά μεταξύ του PIRA και του OIRA ήταν ότι ο πρώτος στόχευε στην διεξαγωγή βομβιστικών εκστρατειών μέσω της συνεχούς ανατίναξης επιχειρήσεων και πολυεθνικών, σε αντίθεση με τον δεύτερο ο οποίος αρνούταν να προβεί σε βομβιστικές επιθέσεις, προβάλλοντας την άποψη ότι τέτοιου είδους ενέργειες, σε μεγάλες επιχειρήσεις και σε μικρότερα καταστήματα το μόνο που θα κατάφερναν θα ήταν να εμποδίσουν τους εργάτες να πάνε στην δουλειά τους και όχι να αποσταθεροποιήσουν την οικονομία της Β. Ιρλανδίας η οποία θα ενισχυόταν αμέσως από τις βρετανικές αποζημιώσεις που πολύ σύντομα θα κάλυπταν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τους καταστηματαρχες. Από την άλλη πλευρά, ο PIRA διατεινόταν ότι οι εμπορικές βομβιστικές επιθέσεις κάλυπταν συγκεκριμένους σκοπούς της οργάνωσης, όπως το να αποσπούν την προσοχή της αστυνομίας και να την «απασχολούν» στο κέντρο, ελαττώνοντας καταυτόν τον τρόπο την ένταση στα γκέτο που είχαν δημιουργηθεί στις μεγάλες και σκληροπυρηνικές καθολικές κομητείες αλλά κυρίως στην πόλη του Δυτικού Μπέλφαστ και στο Ντέρυ. Στόχος των βομβιστικών επιθέσεων ήταν, επίσης, να αποθαρρύνουν τους Ενωτικούς, να δηλώνουν ότι βρίσκονται πανταχού παρόντες και ότι οι πόροι τους φαντάζουν επαρκείς για την συνέχεια του αγώνα. Τέλος, επιδίωξη τους ήταν να φοβίσουν πιθανούς επενδυτές, μετατρέποντας την οικονομία των 6 κομητειών της Β. Ιρλανδίας σε μη ζωντανή (Kelley, 1988, σελ. 140,272,283,304).

Επίσης, σημαντικό στοιχείο το οποίο καταδεικνύει την φύση του πολέμου στην Β. Ιρλανδία και την παρείσφρηση της βρετανικής στρατηγικής ακόμα και στα πιο σκληροπυρηνικά καθολικά κέντρα είναι ότι η πλειοψηφία των μελών του OIRA θεωρούσε την διάσπαση του IRA - πρώτα στον στρατό και μετά στο Sinn Fein - ως αποτέλεσμα εξωτερικής διαδικασίας και όχι ως συνέπεια των διαφορών που προέκυπταν μεταξύ των δύο οργανώσεων. Αυτό που είχε σημασία ήταν ότι η μία οργάνωση είχε υιοθετήσει την πολεμική οδό, την σύρραξη και τις βομβιστικές επιθέσεις, βλέποντας ότι με αυτό τον τρόπο μπορεί να μην νικούσαν, αλλά σίγουρα δεν θα έχαναν, ενώ η άλλη αποσκοπούσε συνολικά σε μία πολιτική αναστάτωση και

σε ενδεχόμενη συμμετοχή σε εκλογές με μηδαμινά αιτήματα, ικανοποιημένα από την Μ. Βρετανία (Bell, 1974, σελ. 369).

Ο Bell συνεχίζοντας (1974) διατυπώνει μια πιο επικριτική στάση απέναντι στον «Προσωρινό Ιρλανδικό Δημοκρατικό Στρατό», κυρίως στην τακτική που ακολούθησε, προκειμένου να συσπειρώσει και να μεγαλώσει τον στρατό του. Θεωρεί ότι όλα τα γεγονότα και οι πρακτικές που αφορούσαν την οργάνωση, δηλαδή το να εμψυχήσει τις ιδέες και την εκπαίδευση στα νέα μέλη, να συνταιριάξει τα ντόπια μικροσυμφέροντα με αυτά της οργάνωσης και να οδηγήσει το τοπικό ενδιαφέρον στο όνομα της ύψιστης αφοσίωσης στις αρχές και στις ιδέες, γίνονταν κάτω από την σκιά του όπλου το οποίο απορροφούσε πολλούς πόρους ενέργειας και ψυχολογίας από την οργάνωση. Ακόμα, υποστήριζε πως η οργάνωση δεν είχε προβεί στην υποστήριξη μαζικών απεργιών στις μεταφορές, στην επικοινωνία ή στους πυλώνες οικονομικής ζωής στον Βορρά.

Έτσι, λοιπόν, οι εκστρατείες της οργάνωσης, σύμφωνα με τον συγγραφέα, δεν έπλητταν τόσο τα βρετανικά συμφέροντα όσο το ζημιωμένο κέντρο του Μπέλφαστ, το οποίο είχε μετατραπεί σε βασικό πεδίο των μαχών. Η πολιτική διευθέτηση των αιτημάτων φαινόταν μείζονος σημασίας από στελέχη της οργάνωσης, ιδίως αυτά που εισήλθαν από το '74 και έπειτα. Από το '81 και μετά αρχίζει η στρατηγικά πολιτική διευθέτηση της σύρραξης από το κίνημα με την τακτική "Armalite and ballot box strategy" εξαιτίας του μετασχηματισμού του πολέμου ο οποίος προδίκασε έναν νέο κύκλο αίματος (Tonge, 1996, σελ. 168). Η πολιτική ικανοποίηση και συμμετοχή των Ρεπουμπλικάνων στον πολιτικό διάλογο, όταν έγινε και με τον τρόπο που έγινε, φανέρωσε την άρνηση της βρετανικής πολιτικής να συμβιβαστεί στο κατ' ελάχιστο με εκείνους τους οποίους παρουσίαζε ως «τρομοκράτες» στα αγγλικά μέσα μαζικής ενημέρωσης. Η στρατηγική πολιτική της Βρετανίας λειτουργούσε με τέτοιο τρόπο που να παραμερίζει την πολιτική διάθεση για ουσιαστικές διαπραγματεύσεις και να ενισχύει την πεποίθηση της έντασης του πολέμου απέναντι στην ιρλανδική «τρομοκρατία».

Διάκριση πολιτικών δικαιωμάτων, πογκρόμ και σεκταριστικός φανατισμός

Σε αυτή την ενότητα θα παρατεθούν τα στοιχεία εκείνα τα οποία οδήγησαν στα τέλη της δεκαετίας του '60 στην τάση λαϊκής συσπείρωσης και μαζικής κοινωνικής απαίτησης στο δικαίωμα για αλλαγή σε κάθε μορφής θρησκευτικής, πολιτικής και κοινωνικής ανισότητας στις Έξι Κομητείες.

Αναπτύχθηκε ουσιαστικά ένα κίνημα για τα πολιτικά δικαιώματα, κυρίως από ένα συνονθύλευμα ριζοσπαστικών φοιτητών, φιλελεύθερων, σοσιαλιστών και Ρεπουμπλικάνων οι οποίοι είχαν ως αίτημα την ισόρροπη μεταχείριση στα εκλογικά δικαιώματα, την στέγαση και την απασχόληση, τομείς στους οποίους υπήρχε διαχρονικά διακριτή μεταχείριση εις βάρος του Καθολικού πληθυσμού. Η βίαιη επέμβαση της αστυνομίας, της Βασιλικής Αστυνομίας του Ωλστερ (RUC) - η οποία προέκρινε τον χαρακτήρα μιας προτεσταντικής πολιτοφυλακής - και οι σχεδιασμένες επιθέσεις των Ενωτικών Νομιμοφόρων προς τους διαδηλωτές του κινήματος ήταν σφοδρές και χαρακτηρίστηκαν για την ωμότητά τους. Από το 1969 στις δύο μεγαλύτερες πόλεις της Β. Ιρλανδίας, το Μπέλφαστ και το Ντέρυ, ο βρετανικός στρατός βγήκε στους δρόμους, για να αποκαταστήσει την τάξη, καθώς οι φανατικοί Ενωτικοί και η RUC δυσκολεύονταν να αντεπεξέλθουν στην αντίσταση των Καθολικών συνοικιών. Το 1970 θεωρείται το έτος που ο IRA ξεκίνησε δράση με την σημαντική υποστήριξη των Εθνικιστών (Adams, 1997, σελ. v-vi).

Όπως περιγράφει ο Adams (1997), το κρατίδιο που συστάθηκε με βρετανικό νομοθέτημα «περί ίδρυσης της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας», ιδρύθηκε με την δύναμη των όπλων απέναντι στην θέληση όλων, εκτός από ένα μικρό προνομιούχο κομμάτι του πληθυσμού της Ιρλανδίας το οποίο βρίσκεται αποκλεισμένο σ' αυτό το κομμάτι γης που διαχωρίστηκε. Ο αποκλεισμός, η βία και η στέρηση των δημοκρατικών, των πολιτικών αξιών και δικαιωμάτων αποτελούσαν *«τα ανεξίτηλα εμβλήματα αυτού του κρατιδίου»*. Εν συνόλω, ο Καθολικός πληθυσμός επηρεαζόταν. Η Καθολική μεσαία τάξη είχε ξεφύγει από τον οικονομικό αποκλεισμό, αλλά η πολιτιστική, κοινωνική, θρησκευτική και πολιτική ανισότητα επιδρούσε εξίσου σε όλους ανεξαιρέτως. Ένα παράδειγμα είναι η Ένωση Προτεσταντών του Ωλστερ (UPA) με τον ικανό δημαγωγό Ian Paisley, σκοπός της οποίας ήταν να διασφαλίζεται σε περιόδους κρίσης η εργασία για τους Προτεστάντες και Νομιμόφρονες εργαζομένους, εξασφαλίζοντάς τους ακλόνητη προτεραιότητα έναντι των Καθολικών. Η ανθενωτική δραστηριότητα είχε δυναμώσει την ένταση της δράσης για τα πολιτικά δικαιώματα, τα οποία βρίσκονταν στην ημερήσια διάταξη, ενώ θέμα μείζονος σημασίας αποτελούσε ο συστηματικός αποκλεισμός των Εθνικιστών με διάφορους τρόπους και τεχνάσματα, όπως την στέρηση του δικαιώματος της ψήφου το οποίο εξασφάλιζε και αποτελούσε εγγύηση της συνέχισης της μονοκομματικής εξουσίας των Ενωτικών. Εύγλωττα ο ταγματάρχης Κάραν είχε πει ότι : *«Ο καλύτερος τρόπος για να εμποδίσουμε την ανατροπή της κυβέρνησης από ανθρώπους που δεν έχουν μερίδιο γης στην χώρα και δεν ενδιαφέρονται για την ευημερία του Ωλστερ, ήταν να τους αφαιρέσουμε το δικαίωμα της ψήφου»*.

Πιο χαρακτηριστικά, παραθέτει εν συνεχεία ο Adams (1997): «Στις τοπικές εκλογές μπορούσαν να ψηφίσουν μόνο όσοι είχαν ακίνητη περιουσία, άρα πλήρωναν δημοτικούς φόρους καθώς και οι γυναίκες τους, ενώ εκχωρούνταν μέχρι και έξι ψήφοι σε διευθυντές εταιριών. Έτσι, οι Ενωτικοί διατηρούσαν τον έλεγχο του πολιτικού συστήματος». Σε μία περιοχή όπως το Ντέρυ, όπου τα 2/3 του πληθυσμού ήταν Καθολικοί, αναφέρει: «Στο Ντέρυ, για παράδειγμα, 20,000 ψήφοι υπέρ των Εθνικιστών εξέλεξαν 8 δημοτικούς συμβούλους, ενώ 10,000 υπέρ των Ενωτικών εξέλεξαν 12. Μέρος του ελέγχου των ψήφων ήταν ότι οι Καθολικοί δεν είχαν ισότιμη πρόσβαση στην στέγαση, ενώ στην προσπάθεια των Ενωτικών να ελέγχουν τον πληθυσμό συνολικά – άρα και τις ψήφους των Καθολικών – δεν είχαν ίσα δικαιώματα ούτε στην απασχόληση». Οι καταλήψεις και οι άλλες μορφές κινητοποιήσεων για το δικαίωμα της κατοικίας και της ψήφου ήταν κοινές τόσο στην Βρετανία όσο και στην Ιταλία και στην Ευρώπη γενικότερα, αλλά η απάντηση του κράτους είχε έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα στις Έξι Κομητείες όπου ο σεχταρισμός είχε αναχθεί σε θεσμό και, αν το κράτος αποτελούσε ένα «προτεσταντικό κράτος για Προτεστάντες», η Βασιλική Αστυνομία του Ώλστερ (RUC) ήταν μια προτεσταντική δύναμη που υπηρετούσε ένα προτεσταντικό κράτος, αντιδρώντας ακραία και σκληρά σε οποιαδήποτε αντίθεση.

Αποτελούσε κοινή διαπίστωση ότι το βρετανικό κρατίδιο δεν επιθυμούσε να αποδεχτεί το σύνθημα «ένας άνθρωπος, μία ψήφος» ούτε να σεβαστεί την αρχή της ισότητας. Η Β. Ιρλανδία μπορούσε να επιβιώσει μόνο με βάση την αρχή της ανισότητας, διότι αυτή διατηρούσε τους Ενωτικούς στην υψηλότερη κλίμακα της κοινωνίας. Οι Ενωτικοί είχαν συνειδητοποιήσει ότι, αν πραγματοποιούνταν αλλαγές και ανατροπή του σκηνικού και της ανισότητας στο κρατίδιο, θα παραιτούνταν από την προσπάθεια που έκαναν για διατήρηση της ένωσης με το βρετανικό κράτος, αφού δεν θα είχαν κάποιο ουσιαστικό λόγο να είναι υπέρμαχοι της ιδέας αυτής. Το σύνθημα τους εκείνη την περίοδο ήταν «καμία υποχώρηση», ενώ σκόπευαν να το επιβάλλουν πληρώνοντας οποιοδήποτε τίμημα.

Το κίνημα για τα πολιτικά δικαιώματα αναπτυσσόταν συνεχώς, ενώ λάμβανε ολοένα αυξανόμενη υποστήριξη από την ιρλανδική Καθολική κοινωνία. Η Ένωση Πολιτικών Δικαιωμάτων της Βόρεια Ιρλανδίας (NICRA) είχε ιδρυθεί το 1967 με χαμηλότονο τρόπο, με σκοπό να προσφέρει συμβουλές στους πολίτες. Το κίνημα στην συνέχεια ζητούσε στοιχειώδεις ελευθερίες και αξίες που είχαν κατακτηθεί στην Βρετανία και στην υπόλοιπη Ευρώπη, ενώ δεν απαιτούσε την κατάργηση του κράτους ούτε την επανένωση ολόκληρης της Ιρλανδίας. Η αντίδραση των Ενωτικών όμως, η οποία τροφοδοτούνταν από την βρετανική επέμβαση, έφερε στο προσκήνιο

το συνταγματικό ζήτημα, ενώ, παράλληλα, αμφισβήτησε την ύπαρξη του κράτους των Έξι Κομητειών. Οποιαδήποτε στιγμή το κράτος μπορούσε να περιορίσει και να κατευνάσει τον αγώνα των πολιτικών δικαιωμάτων, υποχωρώντας σε αυτά τα φυσιολογικά και πάνω απ' όλα δημοκρατικά αιτήματα. Δεν το έκανε, προκειμένου να μην προσδώσει περισσότερη ελευθερία στον αγώνα και τον νομιμοποιήσει στην σκέψη των βρετανών πολιτών. Δεν το έπραξε, διότι μια αποικιοκρατική δύναμη δεν μπορεί να χάνει το ψυχολογικό και πολιτικό πλεονέκτημα πάνω στην μικρότερη δύναμη που εξουσιάζει. Η κίνηση αυτή, ωστόσο, ήρθε πολύ αργά, όταν η κοινωνική και πολιτική κατάσταση είχε φτάσει σε εκρηκτικό σημείο.

Οι πολιτικές εκστρατείες, ιδιαίτερα στο Δυτικό Μπέλφαστ, ήταν μέρος μιας ευρύτερης κατάστασης και την άνοιξη του 1968 η NICRA άρχισε να διοργανώνει πολλαπλά συλλαλητήρια σε αρκετές περιοχές, προκειμένου να αρχίσει να θίγει πιο εντατικά τα προβλήματα και τις διαφορές, ενώ πολλές από αυτές ανακηρύσσονταν από το βόρειο κρατίδιο και το Στόρμοντ ως παράνομες. Σε μία μεγάλη προγραμματισμένη διαμαρτυρία της NICRA, οι Ενωτικοί ανακοίνωσαν ότι την ίδια μέρα και ώρα, στο ίδιο μέρος θα πραγματοποιούσαν και εκείνοι μία δική τους ετήσια παρέλαση. Το καθεστώς Στόρμοντ τότε απαγόρευσε όλες τις προγραμματισμένες παρελάσεις και διαμαρτυρίες. Ωστόσο, μόλις το κίνημα των πολιτικών δικαιωμάτων κατευθύνθηκε προς το μπλοκ της Βασιλικής Αστυνομίας του Ωλστερ (RUC) με τρόπο φιλειρηνικό και καθόλου προκλητικό, εκείνη επιτέθηκε με σκληρά χτυπήματα, τα οποία καταγράφηκαν και από την τηλεόραση ως ντοκουμέντα και ανέδειξαν την φασιστική φύση της εξουσίας των Ενωτικών, ενώ, παράλληλα απέσπασαν την παγκόσμια προσοχή με την καταπάτηση των στοιχειωδών δημοκρατικών δικαιωμάτων (CAIN Web Service). Η NICRA είχε θέσει τα αιτήματά της με τον πιο ξεκάθαρο τρόπο: *«δικαίωμα ψήφου για όλους, ανόθευτες εκλογές, κατάργηση του νόμου περί Ειδικών Εξουσιών, τερματισμός των διακρίσεων στην στέγαση, διάλυση των Ειδικών Δυνάμεων και ακύρωση του νομοσχεδίου περί Δημόσιας Τάξης»* το οποίο προωθούσαν οι Ενωτικοί στο Στόρμοντ, για να θέσουν εκτός νόμου τις διαδηλώσεις για τα πολιτικά δικαιώματα. Η μάχη των πολιτικών δικαιωμάτων συνεχίστηκε με ένταση και αποφασιστικότητα και το 1969. Για πολλούς ερευνητές εκείνη η περίοδος θεωρείται η αρχή της έντονης πολιτικής και κοινωνικής περιόδου των «Ταραχών» (Adams, 1997, σελ. 56-120).

Ημερομηνία σταθμός στην περίοδο των «Ταραχών» θεωρείται η «Ματωμένη Κυριακή» (“Bloody Sunday”) ή όπως σπανιότερα αναφέρεται, το «Μακελειό του Μπογκσάιντ» (“Bogside Massacre”). Επρόκειτο για ένα δυστύχημα το οποίο έλαβε χώρα στην περιοχή Μπογκσάιντ του Ντέρυ στις 30 Ιανουαρίου το 1972 όπου 26

άοπλοι διαμαρτυρόμενοι πολίτες για το μέτρο «κράτησης και φυλάκισης χωρίς δίκη» (“Internment”), πυροβολήθηκαν από άνδρες του βρετανικού στρατού εντελώς αδικαιολόγητα. Συνολικά 14 άνθρωποι σκοτώθηκαν από τα πυρά που δέχτηκαν, η πλειοψηφία των οποίων ήταν νέοι. Αρκετοί διαδηλωτές πυροβολήθηκαν πισώπλατα γεγονός που καταδεικνύει την προβοκατόρικη, τρομοκρατική και ωμή αντιμετώπιση της βρετανικής πολιτικής στο ζήτημα των μαζικών διαδηλώσεων για τα πολιτικά δικαιώματα (McCann, 2006, σελ. 4-6). Η εκστρατεία του IRA ενάντια στην βρετανική καταπίεση που είχε ουσιαστικά ξεκινήσει δύο χρόνια νωρίτερα, το 1970, είχε ως αποτέλεσμα με το δυστύχημα στο Ντέρυ να δέχεται όλο και περισσότερους Ιρλανδούς που επιθυμούσαν να στρατολογηθούν στην οργάνωση, η οποία πολύ γρήγορα αύξησε σημαντικά τον αριθμό των μελών της (Pringle and Jacobson, 2000, σελ. 293). Η «Ματωμένη Κυριακή» εντάσσεται στις πιο μαύρες σελίδες της περιόδου των «Ταραχών» στην Β. Ιρλανδία, κυρίως επειδή οι διαδηλωτές σκοτώθηκαν από βρετανικά πυρά και όχι από παραστρατιωτικές ομάδες (McCann, ό.π.).

Αξιωματικοί του στρατού ισχυρίστηκαν ότι δέχθηκαν πυροβολισμούς από επίλεκτη ομάδα του IRA και ανταπέδωσαν τα πυρά ως στάση άμυνας. Υποστήριξαν ότι πολλοί από τους πολίτες που σκοτώθηκαν ήταν οπλισμένοι με αυτοσχέδιες βόμβες και πετρέλαιο, ενώ τέσσερις πολίτες που σκοτώθηκαν βρίσκονταν στην λίστα των καταζητούμενων της RUC. Το πόρισμα της αναφοράς ήταν διατυπωμένο με τέτοιο τρόπο που θύμιζε πεδίο μάχης η διαμαρτυρία στο Μπόγκσαιντ, παρά το γεγονός ότι κανένας βρετανός στρατιώτης δεν είχε τραυματιστεί και κανένας αυτόπτης μάρτυρας δεν είχε διαπιστώσει την παρουσία, πόσο μάλλον πυροβολισμούς του IRA. Λίγο καιρό αργότερα, όλοι οι ασταθείς και ανακριβείς ισχυρισμοί αποσύρθηκαν από την αστυνομία και τον στρατό, ενώ η βρετανική κυβέρνηση θεωρούσε ότι τα βρετανικά στρατεύματα εκείνη την μέρα δεν είχαν κάνει τίποτα κακό (Kelley, 1988, σελ. 163).

Όσον αφορά τον σεκταριστικό φανατισμό για τον οποίο έγινε λόγος στο προηγούμενο κεφάλαιο, ο Kelley (1988) θεωρεί ότι οι παραστρατιωτικές γκρούπες και οργανώσεις των Νομιμοφρόνων και Ενωτικών, δεδομένου ότι επιθυμούσαν την διατήρηση της ένωσης με την Μ. Βρετανία, επιδίδονταν με μίσος σε έναν αγώνα εξόντωσης όσο το δυνατόν περισσότερων Καθολικών, γεγονός που οδηγούσε με τον καιρό σε γενοκτονία. Προσπαθώντας να διατηρήσουν, λοιπόν, τον βρετανικό αποικιοκρατισμό, να διασφαλίσουν την προνομιακή τους θέση μέσα στην κοινωνία και να ορίσουν εκ νέου την θρησκευτική ανωτερότητα του Προτεσταντισμού έναντι του Καθολικισμού και του Εθνικισμού, επιδίδονταν σε πογκρόμ απέναντι σε Καθολικές γειτονιές και οικίες, γεγονός που πρόσδιδε στον χαρακτήρα της δράσης

τους φασιστικά κριτήρια. Οι δολοφονίες μεταξύ των Προτεσταντών και των Καθολικών οι οποίες τις περισσότερες φορές πραγματοποιούνταν από τις παραστρατιωτικές οργανώσεις αλλά και τον IRA αποτελούσαν από το '72 και έπειτα σχεδόν καθημερινή πρακτική τρόμου, ειδικά στην περιοχή του Δυτικού Μπέλφαστ. Η ανεπίσημη στρατηγική του "tit-for-tat" («μία σου και μία μου») επιβεβαίωσε ότι ο κύκλος αίματος με τις δεκάδες βάνουσες δολοφονίες, τις βομβιστικές επιθέσεις σε παμπ και χώρους διασκέδασης και τα τυφλά χτυπήματα, κυρίως απέναντι σε αθώους Καθολικούς πολίτες, οι οποίοι πολλές φορές δεν είχαν καμία σχέση με την οργάνωση ή ακόμα και με το ρεπουμπλικανικό κίνημα, απεδείκνυαν τον μεγάλο θρησκευτικό φανατισμό και φανέρωναν το βρετανικό διακύβευμα εντός των Έξι Κομητειών.

Οι σεχταριστικές δολοφονίες, σύμφωνα με τον Coogan (2002, σελ. 443), αποτελούσαν στο ιρλανδικό ζήτημα, και πρωτίστως στην περίοδο των «Ταραχών», ένα σημαντικό στοιχείο της χρόνιας διένεξης που χρήζει ιδιαίτερης ανάλυσης εξαιτίας της φύσης του πολέμου και του τρόπου με τον οποίο χρησιμοποιούσαν αυτήν την τακτική οι προτεσταντικές παραστρατιωτικές δυνάμεις και οι αντίπαλοί τους. Θεωρεί ότι ένας σεχταριστής δολοφόνος μπορεί να είναι ένας μισαλλόδοξος ρατσιστής ή ένας αυθεντικός πατριώτης. Επιλέγει την επίθεση με σκοπό την τιμωρία προδοτικών και επαναστατικών μελών μιας υπο-ομάδας η οποία υπονομεύει τις αξίες, την ζωή, την αγάπη, την ελευθερία και το κυνήγι της ευτυχίας. Αρκετά από τα μέλη της παραστρατιωτικής οργάνωσης UVF έβλεπαν τις πράξεις τους καταυτόν τον τρόπο. Αρκετές δολοφονίες τέτοιου τύπου ήταν εν ψυχρώ και σκόπευαν στην εκδίκηση ή στα αντίποινα για προηγούμενες δολοφονίες. Σε αυτήν την στάση και τακτική είχε για ένα διάστημα εμπλακεί και ο IRA, όταν το 1976 δέκα Προτεστάντες εργάτες δολοφονήθηκαν, αφού τους είχαν διατάξει να βγουν έξω από το βαν που επέβαιναν.

Ωστόσο, πολλές φορές αποδείχθηκε ότι η προβοκάτσια από μέρους των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών και του βρετανικού στρατού ήταν τόσο αποτελεσματική που οδηγούσε σκόπιμα στην έξαρση της τακτικής των σεχταριστικών δολοφονιών. Οι σεχταριστικές δολοφονίες έφτασαν στο σημείο αιχμής το 1972, το μακράν πολύνεκρο έτος με συνολικά 479 θύματα, εκ των οποίων 322 νεκροί πολίτες, ενώ οι 122 ταξινομήθηκαν από την RUC ως δολοφονίες, με 82 Καθολικούς και 40 Προτεστάντες (CAIN 2008).

Η καταπάτηση των δημοκρατικών αξιών, των πολιτικών δικαιωμάτων, η σκοπιμότητα της ανισορροπίας μεταξύ καθολικού και προτεσταντικού στοιχείου, τα

πογκρόμ και οι σχεταριστικές δολοφονίες αποτελούσαν τα στοιχεία εκείνα που η βρετανική κυριαρχία υποστήριζε την περίοδο των «Ταραχών» με τον πιο σθεναρό τρόπο, προβάλλοντας στην συνέχεια πολιτικά εμπόδια και δημιουργώντας μία εκρηκτική κατάσταση στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα των Ιρλανδών.

Η βρετανική αναγωγή της οργάνωσης (IRA) και του κινήματος σε τρομοκρατικούς δρώντες

Ο «πόλεμος κατά της τρομοκρατίας» αποτελεί και αποτελούσε τον υπ' αριθμόν ένα ιδεολογικό στρατηγικό σχεδιασμό για την καταπάτηση των εναπομεινάντων δημοκρατικών ελευθεριών σε μερικές δυτικές χώρες. Η περίπτωση της Β. Ιρλανδίας φανερώνει την εξάσκηση του αγγλικού στρατού κατά του ιρλανδικού πληθυσμού, όπως και την χρησιμοποίηση όλων των μηχανισμών του κράτους στην δημιουργία ενός «τρομοκρατικού» μπαμπούλα με την μορφή του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα του IRA (Ρεσάλτο, τεύχος 15).

Η βρετανική πολιτική χρησιμοποίησε με τέτοιο τρόπο την έξαρση του λαϊκού κινήματος φοβούμενη την πολιτική του γιγάντωση. Πρωτεύοντας στόχος της βρετανικής κυριαρχίας αποδείχθηκε ο οποιοσδήποτε πολιτικός αποκλεισμός του ρεπουμπλικανικού κινήματος και η μεταφορά για την εξεύρεση λύσης στο πεδίο των συγκρούσεων πράγμα το οποίο φρόντιζε με τον καιρό να το παρουσιάσει ως καταπολέμηση τρομοκρατικών και εγκληματικών ενεργειών στην βάση της ισορροπίας εντός της Β. Ιρλανδίας. Η σκληρότητα του βρετανικού στρατού από το 1970 μέχρι και το 1972 ήταν αδιάκοπη και επιφορτιζόταν με νέες τακτικές κατά του ιρλανδικού πληθυσμού και της στρατιωτικής οργάνωσης ειδικότερα. Μαζί με τα αέρια (Kelley 1988), ο στρατός χρησιμοποιούσε σφαίρες από καουτσούκ, οι οποίες πιο πολύ έμοιαζαν με ασφάλι στα τραύματα που δημιουργούσαν παρά με το υλικό του καουτσούκ. Λίγο αργότερα, αντικαταστάθηκαν με τις πολύ πιο επικίνδυνες πλαστικές σφαίρες. Το σκηνικό βίας στηνόταν συνεχώς προβάλλοντας την ίδια στιγμή και τον άκαμπτο πολιτικό παράγοντα των διμερών διαβουλεύσεων και διαπραγματεύσεων οι οποίες δεν έφερναν αποτελέσματα υπέρ των ιρλανδικών αιτημάτων που συνεχώς ετίθεντο και αναζητούσαν πρωτίστως πολιτική λύση. Καταυτόν τον τρόπο, η βρετανική πολιτική κατάφερνε να απομακρύνει οποιαδήποτε νομιμοποίηση της πολιτικής φύσης του ιρλανδικού αγώνα και να απομονώνει την δράση για την επίλυση των διαφορών στον ένοπλο αγώνα, προσβάλλοντας τόσο την εικόνα όσο και μαζικότητα του ρεπουμπλικανικού εθνικιστικού κινήματος, προσπάθειες όπως αυτή του '73-'74 όπου για τρεις μήνες η Β. Ιρλανδία παρέμεινε με κυβέρνηση την οποία

μοιράζονταν Καθολικοί και Προτεστάντες. Επιδιώχθηκε η δημιουργία ενός υποδειγματικού συστήματος βασισμένου στον διαμοιρασμό εξουσιών (Power Sharing Act) μεταξύ Καθολικών και Προτεσταντών και σε ένα Συμβούλιο το οποίο θα ρύθμιζε τις σχέσεις μεταξύ των δύο εκ διαμέτρου αντίθετων πόλων της Β. Ιρλανδίας. Η προσπάθεια αυτή (Sunningdale Agreement) υπονομεύτηκε από τις προτεσταντικές οργανώσεις και την μεγάλη απεργία των Προτεσταντών εργατών τον Μάιο του 1974 με την υποστήριξη της βρετανικής πολιτικής (Darby, 1995). Η συμφωνία προέβλεπε, επίσης, την σύσταση Άγγλο-Ιρλανδικής επιτροπής η οποία θα εξέταζε προβλήματα αδυναμίας νομικού χαρακτήρα και συνεργασίας για την ασφάλεια μεταξύ Βορρά και Νότου. Ακόμα, η πιθανότητα έκδοσης «τρομοκρατών» από τις 26 Κομητείες του Νότου στις 6 του Βορρά και στην Μ. Βρετανία, ήταν ένας από τους υπό μελέτη στόχους της επιτροπής (Kelley, 1988, σελ. 209).

Η αποσταθεροποίηση της κατάστασης στην Β. Ιρλανδία ήταν μια διαδικασία τα σχέδια της οποίας ήταν απλά, δεδομένου ότι η Βρετανία ήταν ένα κράτος με κατακτήσεις χρόνων σε χώρες πολύ μεγαλύτερες από την ίδια. Η εφαρμογή του σχεδίου στηρίχθηκε στην σύμπραξη και στην μυστική συνεργασία υπηρεσιών και κρατικών μηχανισμών, με στόχο να περιοριστεί η «τρομοκρατική» στάση της ένοπλης οργάνωσης του IRA, και συνεπώς ολόκληρο το λαϊκό κίνημα. Η δύναμη του IRA αυξήθηκε τόσο πολύ μέχρι και τα μέσα του '71 που ήταν σε θέση να πραγματοποιήσει έως και 125 βομβιστικές επιθέσεις σε διάστημα δύο μηνών. Ο τότε πρωθυπουργός της Β. Ιρλανδίας, Μπράιαν Φώκνερ, έδωσε την άδεια στον βρετανικό στρατό να ανοίγει πυρ «κατά βούληση» μέσα στο πλήθος και σε οποιονδήποτε πολίτη φαινόταν «ύποπτος». Ο βρετανικός στρατός είχε το ελεύθερο να πυροβολεί «άνδρες στρατεύσιμης ηλικίας». Αυτή ήταν η εντολή που είχε δοθεί στους στρατιώτες, ξεχωριστά από τις λεπτομέρειες που εμπεριείχε η αστική νομοθεσία και οι στρατιωτικοί κανονισμοί. Ο στόχος ήταν να τρομοκρατηθεί η τοπική κοινωνία σκοτώνοντας όποιον θεωρείτο «οτι δρα υπόπτως» στην περιοχή που εκδηλωνόταν μια επιχείρηση του IRA, και ιδίως όταν η επιχείρηση στρεφόταν εναντίον του βρετανικού στρατού. Η δολοφονία αθώων πολιτών από τα βρετανικά στρατεύματα αποτελούσε ένα τρομοκρατικό μήνυμα προς τους κατοίκους, με σκοπό να τους αποτρέψει από την μία να «στρατευθούν» στην οργάνωση και από την άλλη να πιέσει μέσω του τρόμου της κοινωνίας τον IRA να σταματήσει την δράση του (Adams, 1995, σελ. 181-2).

Γενικότερα, οι οδηγίες του Λονδίνου απέβλεπαν σε μια πολιτική αποσταθεροποίηση στην Β. Ιρλανδία, η οποία με τον καιρό θα οδηγούσε στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων του Εθνικιστές Ιρλανδούς υπό το βάρος των απωλειών τους

σε στρατιωτικό και πολιτικό δυναμικό και της ταμπέλας της σύστασης τρομοκρατικής οργάνωσης σε προσδοκώμενα δυσμενή θέση και με διάθεση συμβιβασμού. Απώτερος στόχος να υποκύψουν ή να αρκεστούν σε μερική αυτονομία ή στα λιγότερα προνόμια που θα μπορούσε να παραχωρήσει η Μ. Βρετανία και όχι στα καίρια και διαχρονικά ζητήματα της πλήρους ανεξαρτητοποίησης και ένωσης με το υπόλοιπο νησί.

Κατασταλτική νομοθεσία: Η στρατηγική και ο ρόλος της μεταφοράς από το πεδίο της πολιτικής στο πεδίο των συγκρούσεων

Οι βλέψεις της Μ. Βρετανίας απέναντι στην διασφάλιση της κτήσης της Β. Ιρλανδίας και της αποτροπής του λαϊκού κινήματος για αλλαγή της ισορροπίας δυνάμεων μεταξύ των δύο χωρών οδήγησε τους Βρετανούς να θεσπίσουν σκληρά νομοθετήματα απέναντι στους Ιρλανδούς, και μάλιστα απέναντι σε εκείνους οι οποίοι συλλαμβάνονταν με κατηγορίες για συμμετοχή στον Ιρλανδικό Δημοκρατικό Στρατό. Το κόστος για την βρετανική πολιτική θα ήταν μικρότερο, εφόσον ο αγώνας συνεχιζόταν με τα όπλα και όχι διαμέσου της πολιτικής οδού, καθώς και ο IRA, εξαιρουμένων λίγων προσωπικότητων, ήταν πεπεισμένος ότι ο διαρκής πόλεμος αποτελούσε μονόδρομο για την ριζική εξεύρεση λύσης. Οι Βρετανοί δεν ήταν διατεθειμένοι εξαρχής να παραχωρήσουν προνόμια σε κτήση χρόνων, καθώς από την μία υποδήλωναν τον δυναστικό αποικιοκρατικό τους χαρακτήρα και έδιναν περιθώρια ψυχολογικού αβαντάζ στους κατακτημένους, από την άλλη προωθούσαν το δημοκρατικό χαρακτήρα τους στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, το οποίο όμως σκόπιμα δεν ικανοποιούσε τα ουσιαστικά και σοβαρά αιτήματα των Ιρλανδών εξαναγκάζοντάς τους να στραφούν και πάλι στην συνέχιση του ένοπλου αγώνα. Η βρετανική προπαγάνδα στην συνέχεια αποσταθεροποιούσε το διαμορφούμενο κλίμα των ήδη αποτυχημένων διαβουλεύσεων και οδηγούσε μαθηματικά σε νέα έκρηξη βίας και σε νέες δηλώσεις για εξουδετέρωση τρομοκρατικών και εγκληματικών στοιχείων στο κρατίδιο της Β. Ιρλανδίας, στην Δημοκρατία της Ιρλανδίας και στην Μ. Βρετανία. Στην αρχή, κανένας βρετανός πολιτικός δεν φάνηκε πρόθυμος να σκεφτεί σοβαρά το Ιρλανδικό ζήτημα και γι' αυτό δεν δίνονταν ευρείες πολιτικές επιλογές στο υπό εξέταση θέμα.

Όπως αναφέρει ο Bell (1974), στα μάτια των περισσότερων Ιρλανδών η δύναμη του βρετανικού στρατού φαινόταν ως ο μόνος μηχανισμός επιβολής του νόμου και της τάξης. Ο βρετανικός στρατός είχε μεταφερθεί, προκειμένου να επιφέρει και πάλι την τάξη στις βόρειες κομητείες του Ώλστερ, τάξη η οποία διατηρούσε σε πλεονεκτική θέση τον προτεσταντικό πληθυσμό έναντι του καθολικού και με μέσα πολύ διαφορετικά από αυτά που χρησιμοποιούσε η τοπική αστυνομία, για να επιφέρει και πάλι την έννομη τάξη. Ο βρετανικός στρατός βρισκόταν σε μία αποστολή μείζονος σημασίας, με στόχο να εμποδίσει μια ανασχηματισμένη και γενικευμένη κοινωνική διαταραχή. Η αποστολή του στρατού συμπεριελάμβανε εντατικές έρευνες και κατασχέσεις, ανακρίσεις τυχαίων υπόπτων, αέρια και τεθωρακισμένα, όπως προαναφέρθηκε. Η τακτική του βρετανικού στρατού οδήγησε σε σταδιακή κλιμάκωση της προβοκάτσιας, ενώ καταλυτικός υπήρξε ο παράγοντας της συνεχούς και ασφυκτικής παρουσίας του στις μεγαλύτερες πόλεις, όπως το Ντέρυ και το Μπέλφαστ. Ο IRA αντιμετώπισε την προβοκάτσια με προβοκάτσια. Η τακτική του βρετανικού στρατού οδήγησε τον Ιρλανδικό Δημοκρατικό Στρατό από την αμυντική στην επιθετική του εκστρατεία. Εφαρμόζοντας «κατάλληλες» τακτικές αντιμετώπισης της αντάρτικης οργάνωσης, ο βρετανικός στρατός *«μετέτρεψε τις πέτρες και τις διαμαρτυρίες του '69 και του '70 σε έναν πραγματικό και χαμηλής έντασης πόλεμο τις επόμενες χρονιές με ελεύθερους σκοπευτές, πυροβολισμούς σε οικίες και μάχες στα σύνορα»*. Γι' αυτό και ο στρατός (Bell 1974) εστάλη στον Βορρά τον Αύγουστο του 1969 και αφέθηκε κατά πολύ στις δικές του τακτικές και στους δικούς του μηχανισμούς. Ο ανταρτοπόλεμος είναι πολιτικά σημαντικός να αφεθεί στις τακτικές των στρατηγών, οι περισσότεροι από τους οποίους γνωρίζουν ότι μόνο πολιτική νίκη μπορεί ευοδωθεί σε οποιαδήποτε περίπτωση.

Φαινόταν ότι η βρετανική κυβέρνηση αναλωνόταν αρχικά στα στρατιωτικά μέσα επιβολής της τάξης, ενώ οι προσπάθειες του IRA για ειρήνευση δεν ήταν επιτυχείς και αποτελεσματικές. Η βρετανική πολιτική είχε στόχο να παρουσιάσει τις συνομιλίες μεταξύ των δύο πλευρών ως μη αναγκαίες και την ίδια στιγμή δήλωνε ότι επιθυμούσε να καταστρέψει τον IRA. Ο φαύλος κύκλος βίας ενισχυόταν την στιγμή που κατέφθαναν στην Β. Ιρλανδία ακόμα 4,000 βρετανικά στρατεύματα, με σκοπό να διαλυθούν οι ζώνες "no-go" στο Μπέλφαστ και στο Ντέρυ με την επιχείρηση "Motorman" και τον IRA να οπισθοχωρεί σε ασφαλή σπίτια ή κοντά στα σύνορα. Την επιχείρηση "Motorman" είχαν στήσει τα αδέρφια Littlejohn τα οποία έκλεβαν ταχυδρομεία, έριχναν βόμβες μολότοφ στους άγγλους στρατιώτες, ενώ πολλές από τις ληστείες τις διέπραξαν στην ίδια την Ιρλανδία, προκειμένου να ασκήσουν πίεση στην κυβέρνηση του Νότου να απομονώσει και να εκδιώξει τον IRA. Τα αδέρφια ήταν

ανακατεμένα σε φωτιές και γενικές αναταραχές στην Β. Ιρλανδία σαν έμμισθοι υπάλληλοι της Βρετανικής Μυστικής Υπηρεσίας Εξωτερικών Υποθέσεων (MI6). Η περίπτωση των άγγλων αδελφών Littlejohn αποδείχθηκε τακτική δολιοφθοράς της Βρετανίας και φανέρωνε τους βρετανικούς τρόπους αντιμετώπισης του κινήματος συνολικά (Ρεσάλτο, τεύχος 15). Υπήρχαν όλο και λιγότερες διαδηλώσεις ενώ η στρατιωτικοποίηση ήταν εν μέρει λάθος του IRA, αλλά αποτελούσε και μια φυσική συνέπεια του γεγονότος ότι οι Ρεπουμπλικάνοι αναγκάστηκαν να αναπτύξουν μυστική αντίσταση, καθώς οι ειρηνικές πολιτικές δραστηριότητες και οργανώσεις είχαν κηρυχθεί ή κηρύσσονταν ενίοτε παράνομες.

Πολλά από αυτά που θα αναφέρουμε και θα αναλύσουμε σε επόμενες υποενότητες έχουν να κάνουν με την απαγόρευση κυκλοφορίας εφημερίδων και την λογοκρισία, την φυλάκιση ανθρώπων χωρίς δίκη (internment), όπως και τη δολοφονία ανθρώπων στους δρόμους (Adams, 1997, σελ. 224). Τα κατασταλτικά μέτρα και η αναλγησία της βρετανικής νομοθεσίας απέναντι στους «στυγνούς τρομοκράτες» καθόριζαν σε μεγάλο βαθμό τα επίπεδα βίας, οδηγώντας την πολεμική κατάσταση σε έξαρση και εξαλείφοντας τους επιδιωκόμενους πολιτικούς στόχους για κατάπαυση, ανακωχή και τελική ειρήνευση.

Κράτηση και φυλάκιση χωρίς δίκη (Internment)

Τόσο οι Βρετανοί όσο και οι Ενωτικοί Προτεστάντες άρχισαν να εντείνουν τις προσπάθειές τους, με σκοπό να πετύχουν στρατιωτική νίκη. Περίπου 2,000 βρετανοί στρατιώτες εισέβαλαν αιφνιδιαστικά στις 23 Ιουλίου του '71 στα σπίτια Ιρλανδών πολιτών που θεωρούσαν ότι ανήκαν στον ρεπουμπλικανικό χώρο. Η πράξη αυτή αποτελούσε μια πρόβα εφαρμογής του μέτρου των αυθαίρετων φυλακίσεων χωρίς δίκη (Internment).

Το βρετανικό Κοινοβούλιο αναγνώριζε ότι οι τακτικές του στρατού με τους ελέγχους, τις προειδοποιήσεις και τις διώξεις σε ευρεία κλίμακα ήταν αναποτελεσματικές και προβληματικές, αλλά δεν αναγνώριζε ότι ο προτεσταντικός πληθυσμός επιθυμούσε νίκη, έναν δημόσιο εξευτελισμό αυτών που αντιμάχονταν την Ένωση και όχι απλά μια αστυνομική επιχείρηση. Όμως, ούτε το Βρετανικό Κοινοβούλιο, ούτε ο στρατός, ούτε οι Προτεστάντες αντιλήφθηκαν τον πραγματικό κίνδυνο που κρυβόταν πίσω από τον επικείμενο εξευτελισμό, δεν αντιλαμβάνονταν τον κίνδυνο όχι της συμπλοκής αλλά της επανάστασης. Η επιφανειακή νίκη για τους Νομιμόφρονες μέσω του μέτρου ισούνταν στην πραγματικότητα με μια αποτυχία. Ουσιαστικά απέτέλεσε μέτρο αποτυχίας την ημέρα που ξεκίνησε αφού σε καμία

περίπτωση δεν κατέστρεψε την δομή ούτε του OIRA ούτε του PIRA, ενώ φανέρωσε την φύση της δικαιοσύνης η οποία κινείτο μόνο από βρετανικά όργανα για «Βρετανούς» πολίτες της Β. Ιρλανδίας. Κατασταλτικά μέτρα, όπως το συγκεκριμένο, δεν εξουδετέρωσαν τον IRA, αλλά αντίθετα απελευθέρωσαν την ορμή και την αντίδρασή του (Bell, 1974, σελ. 381-2).

Πιο συγκεκριμένα, το μέτρο της κράτησης και φυλάκισης χωρίς δίκη είχε στηριχθεί στο άρθρο 12 του νόμου περί Ειδικών Εξουσιών (Special Powers Act), σύμφωνα με το οποίο επιτρεπόταν να κρατούνται επ' αόριστον οι συλληφθέντες, χωρίς να τους απαγγέλλεται κατηγορία, με εντολή του τότε πρωθυπουργού του κρατιδίου Μπράιαν Φώκνερ. *«Κύριος στόχος των επιχειρήσεων σε αυτή τη φάση είναι ο Ιρλανδικός Ρεπουμπλικανικός Στρατός»* ανακοίνωνε ο Φώκνερ την περίοδο εκείνη. Ωστόσο, η επιχείρηση στόχευε επιπλέον και στην σύλληψη ατόμων με ενεργό πολιτική δράση κατά της Ένωσης, ατόμων τα οποία ανοιχτά δήλωναν φιλειρηνιστές και τα οποία θα χρησιμοποιούσαν ειρηνικά μέσα πάλης. Όπως ο ίδιος ανέφερε: *«η σύλληψη στρεφόταν σε ανθρώπους που θα οργάνωναν συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας κατά του μέτρου»*. Ο Φώκνερ ως πρωθυπουργός του κρατιδίου και, φυσικά, ως ενορχηστρωτής, με την υποστήριξη του Λονδίνου στο μέτρο της «κράτησης χωρίς δίκη» είχε χαρακτηριστεί από τον προηγούμενο πρωθυπουργό του βόρειου κρατιδίου Τέρενς Ο'Νηλ ως *«δόλιος», «μηχανορράφος» και «εντελώς αναξιόπιστος»*. Ωστόσο, ο Φώκνερ είχε καταφέρει επιτυχώς να κρατήσει τα επίπεδα της δημοτικότητάς του στον κύκλο των Ενωτικών σε πολύ υψηλά επίπεδα, μέσω της προκλητικότητάς του και του μέτρου κράτησης το οποίο ήταν κομμένο και ραμμένο για τους ανθενωτικούς και ιδιαίτερα αρεστό στον προτεσταντικό πληθυσμό. Ακόμα, οι λίστες με τα ονόματα υπεδείκνυαν και πολλά μέλη από τον OIRA τα οποία, αν και πιο μετριοπαθή στις ένοπλες επιχειρήσεις σε σχέση με τον μιλιταριστικό PIRA, θεωρούνταν από τις μυστικές βρετανικές υπηρεσίες (MI5) πιο επικίνδυνα εξαιτίας του μαρξιστικού τους υπόβαθρου. Η πρακτική αυτή κινήθηκε γύρω από την ατμόσφαιρα του Ψυχρού Πολέμου και λιγότερο του Ιρλανδικού ζητήματος. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι παρόλο που η προτεσταντική παραστρατιωτική ομάδα της UVF είχε ξεκινήσει τον κύκλο των βομβιστικών επιθέσεων και των δολοφονιών στην αρχή του μέτρου "internment", δεν επλήγη και αφέθηκε ανέγγιχτη, όπως και άλλοι μικρότεροι δορυφόροι της προτεσταντικής οργάνωσης (Tara, SDA, UPV). Είναι ακόμα γνωστό ότι ο Φώκνερ αρνήθηκε ύστερα από υπόδειξη της βρετανικής κυβέρνησης να συμπεριλάβει στις λίστες με το μέτρο άτομα προτεσταντικού θρησκειώματος (Coogan, 1995, σελ. 126).

Το μέτρο ήταν ξεκάθαρα μια πράξη μαζικής πολιτικής βίας του κράτους κατά των Εθνικιστών και των πολιτικών αντιπάλων του. Ο βρετανικός στρατός δεν κατείχε επαρκείς πληροφορίες, ώστε να είναι σε θέση να συλλαμβάνει άτομα που «έπρεπε» να συλληφθούν, ενώ η φυλάκιση απλών Καθολικών άρχισε να κάνει τα πράγματα χειρότερα, ενώνοντάς τους μαζικά εναντίον του κράτους. Αρχικά, οι Βρετανοί στρατιώτες με την συνοδεία της RUC επιδίδονταν σε έρευνες για αρχεία με διευθύνσεις και έγγραφα, ενώ στην συνέχεια σειρά είχαν οι συλλήψεις. Το αντιδημοκρατικό και απολυταρχικό μέτρο της «κράτησης και φυλάκισης χωρίς δίκη» ξεκίνησε με την επιχείρηση “Demetrius”, όπως την απεκάλεσαν, ενώ ήταν άρτια σχεδιασμένη. Οι στρατιώτες έσπαγαν τις πόρτες και πυροβολούσαν άλλοτε με πραγματικά πυρά άλλοτε με σφαίρες από καουτσούκ. Οι τρόποι κάτω από τους οποίους πραγματοποιήθηκε η επιχείρηση είχαν ως απώτερο σκοπό την τρομοκράτηση του ντόπιου πληθυσμού, τον εκφοβισμό του εθνικιστικού στοιχείου και την πρόκληση απέναντι στον Ιρλανδικό Ρεπουμπλικανισμό.

Μία από τις πιο μεγάλες συνέπειες της επιχείρησης αυτής ήταν ότι η εθνικιστική κοινότητα έχασε πολλά από τα πιο σημαντικά και δραστήρια κοινωνικώς ενεργά μέλη της. Οι περισσότερες συλλήψεις αφορούσαν μέλη της οργάνωσης και του κινήματος μεγάλα σε ηλικία, τα οποία φέρονταν ως υποκινητές, ενώ οι περισσότερες από τις συλλήψεις του βρετανικού στρατού ήταν παράνομες, διότι, ακόμα και σύμφωνα με τον δρακόντειο νόμο Περί Ειδικών Εξουσιών*, οι στρατιώτες θα έπρεπε να συνοδεύονται από μέλη της RUC, προκειμένου να πραγματοποιούν τις συλλήψεις (Adams, 1997, σελ. 188). Από την άλλη, το μέτρο επέφερε και μία μεγαλύτερη πολιτικοποίηση του κινήματος των «Προσωρινών», ενώ πολλά από τα μέλη που συλλαμβάνονταν οδηγούνταν στις φυλακές “Long Kesh”. Εκεί, οργανώνονταν μαθήματα πολιτικής επιστήμης, αναπτύχθηκαν συζητήσεις ανάμεσα σε μιλιταριστές Εθνικιστές και ριζοσπαστικούς σοσιαλιστές. Η φυλακή μέχρι ενός σημείου λειτουργούσε ως ένας χώρος όπου το κίνημα θα δυνάμωνε και θα ισχυροποιούσε τους ιδεολογικούς του πυλώνες. Όπως εύγλωττα περιγράφει ένας εθελοντής του PIRA ο οποίος είχε συλληφθεί και κρατηθεί κατά την διάρκεια του μέτρου αυτού:

«Μας έριξαν όλους μαζί στις φυλακές Kesh – μέλη του P.D (People's Democracy), μαθητές, γηραιούς ρεπουμπλικάνους, μέλη του OIRA,

---

* Special Powers Act: Νομοσχέδιο ψηφισμένο από το κοινοβούλιο της Β. Ιρλανδίας λίγο μετά την ίδρυση της. Οι σαρωτικές εξουσίες του το καθιστούσαν αμφιλεγόμενο και η Ιρλανδική εθνικιστική κοινότητα το έβλεπε ως ένα εργαλείο στα χέρια των Ενωπικών του Ωλστερ. Ακυρώθηκε με την πτώση του Κοινοβουλίου του Στόρμοντ και επιβλήθηκε απευθείας άσκηση κυβέρνησης από το Λονδίνο.

άνθρωποι που είχαν διαβάσει Che Guevara, άλλοι που δεν είχαν ακούσει ποτέ γι' αυτόν. Η μόρφωση έγινε προτεραιότητα για τους περισσότερους από κει μέσα. Πολλοί από τους εθελοντές δεν ενδιαφέρονταν γι' αυτό βέβαια. Απλά ήθελαν τους Βρετανούς έξω. Αυτός ήταν ο λόγος για τον οποίο είχαν ενταχθεί στον PIRA και μόνο γι' αυτό νοιάζονταν. Κανένας δεν αποφάσισε να ενταχθεί στην οργάνωση επηρεασμένος από μια ιδεολογική βάση το '70', το '71 και το '72. Πολλοί από αυτούς που το έκαναν το έπραξαν απλά για λάθος λόγους. Κάποιοι ήθελαν απλά ένα όπλο... Ήθελαν να συμπλακούν με τους Βρετανούς, με μέλη του OIRA, με Ενωτικούς και Νομιμόφρονες, με τον οποιοδήποτε. Το μέτρο της φυλάκισης χωρίς δίκη «βοήθησε» να αλλάξει αυτό. Έδωσε χρόνο να σκεφτούμε, να διαφωνήσουμε, να αναθεωρήσουμε και να αναπτύξουμε μια μορφή πολιτικής κατανόησης. Αφού βγήκαμε είχαμε αναπτύξει μια θεωρία, προκειμένου να στηρίζουμε τις πράξεις μας...

Ωστόσο, οι κρατούμενοι υποβάλλονταν και σε ποικίλα απαγορευμένα βασανιστήρια πειραματικού τύπου κατά την διάρκεια των πολύωρων ανακρίσεων, όπως αυτό των "five techniques", το οποίο είχε χαρακτηριστεί ως απάνθρωπο, καθώς οδηγούσε τον βασανισμένο πέρα από την σωματική κατάρρευση με σκοπό την ομολογία, σε ψυχοπαθολογική ανισορροπία και έντονο αποπροσανατολισμό. Οι «πέντε τεχνικές» υπαγόρευαν στον κρατούμενο να στέκεται στον τοίχο, άλλοτε να καλύπτεται το πρόσωπό του με κουκούλα, έκθεση σε θόρυβο, στέρηση ύπνου και, τέλος, στέρηση φαγητού και νερού (Lauterpacht, Elihu; Greenwood, 1980, σελ. 198).

Το μέτρο της «κράτησης και φυλάκισης χωρίς δίκη» ήταν φανερά ένα επιθετικό προσβλητικό και τρομοκρατικό νομοθέτημα απέναντι στους πολίτες που ζητούσαν ελευθερία σε όλο τον κόσμο, ενώ οι βρετανικές πρεσβείες δυσκολεύονταν να δικαιολογήσουν ένα τόσο αντιδημοκρατικό μέτρο. Στο βόρειο κρατίδιο αυξάνονταν ανά τακτά χρονικά διαστήματα τα βρετανικά στρατεύματα, προκειμένου να αποφευχθεί η κατάρρευση της έννομης τάξης από την αυξανόμενη κοινωνική και κινηματική αντίδραση.

Prevention of Terrorism Act (1974)

Η ψήφιση του συγκεκριμένου νόμου στηρίχθηκε σε μια αλληλουχία γεγονότων τα οποία δημιούργησαν μεγάλη σύγχυση και μίσος τόσο στην βρετανική όσο και στην ιρλανδική κοινωνία, αποτέλεσμα του χρόνιου αιματοκυλίσματος και της ευρείας τακτικής των αντιποίνων. Ύστερα από μια μηνιαία απαγόρευση διαμαρτυριών και διαδηλώσεων σχετικά με τον θάνατο ενός μέλους του IRA το οποίο διέμενε στο Μπέρμινχαμ και δρούσε εκτός συνόρων του βορείου κρατιδίου, αποφασίστηκε από την οργάνωση και την πολιτική πτέρυγα του Sinn Fein μία πορεία διαμαρτυρίας από

το Κόβεντρυ όπου έχασε την ζωή του, μέχρι και την πόλη του Μπέρμινχαμ, παρ' ότι ήδη είχε απαγορευτεί οποιαδήποτε τέτοια δραστηριότητα.

Η επόμενη μέρα, 24 Νοεμβρίου του 1974, ήταν η 54^η επετείου της «Ματωμένης Κυριακής» του Δουβλίνου όπου ο στρατηγός του IRA τότε, Michael Collins, είχε εκτελέσει 14 άγγλους πράκτορες, ενώ η Βρετανία είχε εκδικηθεί σκοτώνοντας 13 θεατές σε έναν αγώνα ποδοσφαίρου και δολοφονώντας 2 φυλακισμένα μέλη της οργάνωσης. Την μέρα εκείνη υπήρξε προειδοποίηση στην πόλη του Μπέρμινχαμ για δύο βόμβες, εκ των οποίων η μία εκ των δύο είχε τοποθετηθεί σε στόχο που συχνά διάλεγε να πλήττει η οργάνωση. Κάποια λεπτά αργότερα από την προειδοποίηση οι βόμβες έσκασαν σε δύο παμπ σκοτώνοντας 21 ανθρώπους, στην πλειοψηφία τους έφηβους και νεαρούς ενήλικες, μερικοί από τους οποίους ήταν ιρλανδικής καταγωγής. Ο IRA δεν ανέλαβε καμία ευθύνη για το περιστατικό και με δηλώσεις του υποστήριζε ότι κανένα μέλος της οργάνωσης δεν είχε σχέση με το συγκεκριμένο αιματηρό γεγονός. Αργότερα έξι Ιρλανδοί συλλαμβάνονται με την κατηγορία της δολοφονίας εκ προμελέτης και καταδικάζονται σε ισόβια κάθειρξη. Οι έξι Ιρλανδοί κακοποιούνται βάναισα κατά την κράτησή τους και κατά την διάρκεια των ανακρίσεων, ενώ επιμένουν κατηγορηματικά στην αθωότητά τους. Κατηγορήθηκαν, επίσης, στους ελέγχους που τους έγιναν για εκρηκτική ύλη πάνω στα ρούχα τους, καθώς βρέθηκαν αρχικά αρνητικοί και στην συνέχεια θετικοί. Βέβαια, στις αρχές του '80 η κατηγορία για την εκρηκτική ύλη που τους βάραινε αμφισβητήθηκε τεχνολογικά από έναν επιστήμονα. Παρόλα αυτά οι κατηγορίες δεν αποσύρθηκαν και συνέχιζαν να τους βαραίνουν.

Δεδομένων των γεγονότων, η υπόθεση συνδέει τους έξι Ιρλανδούς με τις δύο βομβιστικές επιθέσεις, παρά το γεγονός ότι ο IRA σθεναρά αρνούνταν την κατηγορία. Έξαρση του μίσους για μία ακόμη φορά με πέτρες και βόμβες μολότοφ από Βρετανούς. Καίγονταν ιρλανδικές παμπ στο Λονδίνο, ενώ Ιρλανδοί εργάτες απέφευγαν να πηγαίνουν στις δουλειές τους τις ημέρες των επιθέσεων στο βρετανικό έδαφος. Η μεγαλύτερη ευκαιρία για την βρετανική πολιτική να περιορίσει περισσότερο την ιρλανδική επαναστατικότητα παρουσιαζόταν μέσα από το ρατσισμό και την εχθρότητα της βρετανικής κοινωνίας απέναντι στους Ιρλανδούς την περίοδο εκείνη. Μέσα σε δύο μέρες ψηφίστηκε νόμος για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (Prevention of Terrorism Act) ο οποίος αποτέλεσε ένα από τα πιο καταπιεστικά και μεροληπτικά νομοθετήματα των δυτικών δημοκρατιών κατά την διάρκεια της δεκαετίας του '70 και ο οποίος νομιμοποιούνταν δεδομένης της διαμορφωμένης κοινωνικής κατάστασης.

Με βάση τον νόμο αυτό δημιουργήθηκε ένα σύστημα σύμφωνα με το οποίο η Βρετανική κυβέρνηση θα μπορούσε να αποκλείει, να στοχοποιεί και να κρατάει σε βρετανικό έδαφος και φυλακή άτομα τα οποία κρίνονταν ως «τρομοκράτες» ή είχαν άμεση σχέση με «τρομοκρατική» ενέργεια. Τα άτομα αυτά θα μπορούσαν να «εξαιρεθούν», ακόμα και αν συλλαμβάνονταν στην Ουαλία, στην Σκωτία και στα δύο κομμάτια της Ιρλανδίας. Πρακτικά ο νόμος διευκόλυνε τις βρετανικές αρχές να ζητήσουν εξαίρεση και αποκλεισμό πολλών συλληφθέντων επί βρετανικού εδάφους από το '74 μέχρι και το τέλος της δεκαετίας του '80. Ο νόμος επέτρεπε ακόμα στην αστυνομία την 48ωρη κράτηση υπόπτων για ανάκριση, χωρίς να αποδίδονται κατηγορίες και χωρίς να σχηματίζεται φάκελος. Περίπου 5,000 άτομα κρατήθηκαν σε διάστημα 6 ετών. Ο νόμος μετέτρεπε κάθε Ιρλανδό πολίτη που ζούσε στην Βρετανία σε πιθανό «τρομοκράτη» που μπορούσε να απελαθεί στον Βορρά ή στον Νότο ή ακόμα και να υποστεί την προσωρινή κράτηση για πάνω από μια βδομάδα με το πρόσχημα της «λογικής υποψίας». Παρόλο που το "Prevention of Terrorism Act" ψηφίσθηκε ως προσωρινός νόμος, έπρεπε να ανανεώνεται ετησίως και έτσι έγινε μόνιμος από την συντηρητική κυβέρνηση του 1988. Ξαναγράφηκε το 1976, το 1984 και ξανά το 1989. Πολλοί κριτικοί ισχυρίστηκαν ότι ο Νόμος χρησιμοποιούνταν κυρίως ως ένας τρόπος ελέγχου των κινήσεων αθώων Ιρλανδών πολιτών (CAIN 2012).

Σε κάθε περίπτωση, οι βομβιστικές επιθέσεις στην πόλη του Μπέρμινχαμ «χρησιμοποιήθηκαν» από την Βρετανική κυβέρνηση με τον πιο ευκαιριακό τρόπο. Ένας τόσο καταχρηστικός και αντιδημοκρατικός νόμος, όπως ο συγκεκριμένος, δεν θα μπορούσε να ψηφιστεί με χαμηλότερης έντασης επεισόδια. Πολλοί Ρεπουμπλικάνοι θεώρησαν ότι τα χτυπήματα στο Μπέρμινχαμ, τα οποία θα αναφέρουμε περιληπτικά και στην συνέχεια, ήταν μυστικές επιχειρήσεις τύπου "Littlejohn" με την συμμετοχή των μυστικών βρετανικών υπηρεσιών που είχαν ως απώτερο στόχο την δυσφήμιση του IRA και την εξουδετέρωση Ιρλανδών Εθνικιστών στην Αγγλία. Με τον θάνατο των 21 ανθρώπων επισφραγίστηκε η εικόνα της τρομοκρατίας στην οργάνωση του IRA. Το βρετανικό κοινό ήταν πεπεισμένο ότι ο IRA ευθυνόταν για τις δολοφονίες και έβλεπε με ενθαρρυντικό τρόπο τις αντιδημοκρατικές προσπάθειες της κυβέρνησης να περιορίσει και να αντιμετωπίσει τους «τρομοκράτες», οι οποίοι είχαν αφαιρέσει την ζωή από πολλούς αθώους πολίτες. Η περίπτωση αυτή συγκλόνησε την δομή της οργάνωσης και του κινήματος γενικότερα, ενώ, παράλληλα, φανέρωσε και την αποικιοκρατική δύναμη της προπαγάνδας και της βρετανικής πολιτικής δολοπλοκίας (Kelley, 1974, σελ. 227-8).

Η συνέχεια υπήρξε ασταθής για το διασπασμένο OIRA Sinn Fein το οποίο υποδιασπάστηκε, δημιουργώντας το Irish Republican Socialist Party (IRSP) και την στρατιωτική του πτέρυγα, τον Irish National Liberation Army (INLA) (Wikipedia, 2012). Ο PIRA, επίσης, ανασυντάχτηκε δίνοντας περισσότερη προσοχή στην δημιουργία πολιτικού προγράμματος, χωρίς όμως να επιτρέψει την αμφισβήτηση της σημασίας και της συνέχισης του ένοπλου αγώνα. Η συνύπαρξη πολιτικής και όπλων επιδίωξε να φέρει την ανακωχή του '74-'75 που κράτησε λίγο και η οποία κρίθηκε εξ αρχής αβέβαιη και ανεπιθύμητη από την Μ. Βρετανία, καθότι με αυτόν τον τρόπο θα φαινόταν ότι ένας πόλεμος λάμβανε χώρα και σταματούσε, χωρίς να παρουσιάζεται αυτό που η αποικιοκρατική δύναμη επεδίωκε να παρουσιαστεί, δηλαδή ένα ξέσπασμα σκληρής τρομοκρατίας (Kelley,ό.π, σελ. 233). Οι σχεταριστικές δολοφονίες και η κρατική καταστολή συνεχίζονταν, ενώ η ρεπουμπλικανική επιμονή εντεινόταν αλλάζοντας μεθόδους και επιφέροντας διαφορετικούς τρόπους αντιμετώπισης της καταπίεσης.

«Ποινικοποίηση»-«Ομαλοποίηση»-«Ωλοστεροποίηση» και πολιτικός αποκλεισμός

Στην συγκεκριμένη υποενότητα θα παρουσιαστεί μία εντατική πτυχή της βρετανικής πολιτικής η οποία κινήθηκε γύρω από το τρίπτυχο του “criminalization, normalization και OIsteration”. Επρόκειτο για τρεις πολιτικές οι οποίες στηρίζονταν στον ίδιο στόχο, ενώ βαρύτητα δινόταν στην πολιτική της «ποινικοποίησης». Παράλληλα, θα θιχθεί η προσπάθεια της Μ. Βρετανίας να παρουσιάσει ως παράνομη την δράση της ρεπουμπλικανικής πολιτικής πτέρυγας και να δυσχεράνει την σύνταξη πολιτικού προγράμματος από τους Ρεπουμπλικάνους Εθνικιστές.

Η προετοιμασία της πολιτικής της «ποινικοποίησης» είχε ξεκινήσει από την νομοθετική δραστηριότητα του '73-'74 στην Β. Ιρλανδία. Οι συλλήψεις, ο περιορισμός και η ανάρχηση εθελοντών του IRA και Εθνικιστών, οι οποίοι ενδεχομένως να μην είχαν καμία σχέση με το κίνημα, θα πραγματοποιούνταν πολύ πιο εύκολα. Η Βρετανία «μετονόμαζε» με αυτόν τον τρόπο την φύση του πολέμου, παρουσιάζοντας ένα πρόβλημα νόμου και τάξης ή, όπως και προηγουμένως αναφέραμε, ένα «ξέσπασμα τρομοκρατίας», γκανγκστερισμού και εγκληματικότητας, προβλήματα τα οποία μπορούσαν να περιοριστούν μόνο μέσα από τον στιγματισμό και την σύλληψη φαινομενικά ύποπτων πολιτών. Η πολιτική της «ποινικοποίησης» είχε ως απώτερο σκοπό να παρουσιάσει την μάχη στον Βορρά ως ανοησία ενός ξεσπάσματος ή καταπολέμηση της μαφίας, προκειμένου να επηρεάσει την πραγματικότητα των

γεγονότων, να αποπροσανατολίσει την κοινωνία και να μειώσει όσο το δυνατόν περισσότερο τον χαρακτήρα του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα. Καταυτόν τον τρόπο, η βρετανική κυβέρνηση θα διατεινόταν ότι μια υπεύθυνη κυβέρνηση δεν διαπραγματεύεται με γκανγκστερικές συμμορίες ούτε αναζητά πολιτικές λύσεις απέναντι σε τέτοιου είδους εγκληματικές ομάδες. Αντίθετα, η ίδια διαμόρφωσε μία κατάσταση η οποία την διευκόλυνε να φανεί σκληρή και να εφαρμόσει όλα τα απαραίτητα μέτρα, προκειμένου να προασπίσει την δημοκρατία και να προστατέψει τους πολίτες της (Kelley, 1988, σελ. 189).

Στην ίδια βάση κινείται και ο Adams (1997) ο οποίος αναφέρει πως η βρετανική στρατηγική στο διάστημα από την πτώση του Στόρμοντ το 1972 μέχρι και το τέλος του 1975 ήταν ουσιαστικά ένας πόλεμος στοχευμένος στην πολιτική καταπίεση με τα βρετανικά στρατεύματα να παίζουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο. Από το '75 όμως και έπειτα η βρετανική στρατηγική είχε σε γενικές γραμμές μετατοπιστεί και εφάρμοζε μια στρατηγική η οποία είχε ως επιδίωξη να θέσει υπό αμφισβήτηση τον πολιτικό χαρακτήρα του αγώνα εξευγενίζοντας ταυτόχρονα τις μορφές καταπίεσης. Η RUC ανέλαβε νέο ρόλο, καθώς υπήρξε πάντα περισσότερο στρατιωτική παρά αστυνομική δύναμη. Αναβαθμίστηκαν σημαντικά οι μυστικές της υπηρεσίες: η παρακολούθηση και η κράτηση πολιτών για ανάκριση ακόμα και η χρησιμοποίηση καταδοτών. Η RUC καθορίστηκε ως η πρώτη δύναμη στην Β. Ιρλανδία. Ο βρετανικός στρατός θα έπαιζε πλέον υποστηρικτικό ρόλο και θα δρούσε με χαμηλό προφίλ στους δρόμους του Μπέλφαστ και του Ντέρυ, παρέχοντας υλική υποστήριξη και βοήθεια, όποτε κρινόταν αναγκαίο. Έτσι, προωθούνταν η πολιτική της «Ωλστεροποίησης». Σε κάθε περίπτωση, η ανακωχή του '74-'75 για την Βρετανία ήταν ανεπιθύμητη. Ωστόσο, ωφέλησε μαζί με τις αυτοκαταστροφικές διαμάχες των Ρεπουμπλικάνων να προωθήσουν την στρατηγική της «ποινικοποίησης», «ομαλοποίησης» και «Ωλστεροποίησης».

Το 1977 ανακοινώθηκε το άνοιγμα εγκαταστάσεων κράτησης στο Μπέλφαστ, το "Castlereagh", ένα ειδικά διαμορφωμένο κτίριο ανακρίσεων της RUC στο οποίο πραγματοποιούνταν ομολογίες υπόπτων Ρεπουμπλικάνων μέσα από βασανιστήρια τα οποία ξεπερνούσαν κατά πολύ σε σκληρότητα τις «πέντε τεχνικές» που χρησιμοποιούνταν κατά την διάρκεια του "Internment". Βασίζονταν πλέον στα δικαστήρια και όχι στις αυθαίρετες φυλακίσεις και μέσω των βασανιστηρίων εξασφάλιζαν τις καταδίκες στα δικαστήρια. Ακόμα, όπως λεπτομερώς αναφέρει ο Adams:

«Η βρετανική στρατηγική επιδίωκε την απομόνωση της ρεπουμπλικανικής αντίστασης μέσω της προώθησης μιας «κατασταλτικής

αρχιτεκτονικής». Η RUC και ο βρετανικός στρατός συμμετείχαν ενεργά στον προγραμματισμό των τοπικών αρχών και ιδιαίτερα στον σχεδιασμό της αναδιοργάνωσης των εθνικιστικών περιοχών, με στόχο των περιορισμό των Εθνικιστών σε γκέτο με περιορισμένο αριθμό σημείων εισόδου και εξόδου. Οι συλλήψεις και οι προφυλακίσεις χρησιμοποιήθηκαν εκτεταμένα ως μέσο εκφοβισμού, συλλογής πληροφοριών και ελέγχου του πληθυσμού. Σε διάστημα 10 μηνών συνελήφθησαν 3.868 πολίτες βάσει των νόμων περί Έκτακτων Μέτρων και Πρόληψης της Τρομοκρατίας και κρατήθηκαν για περισσότερες από 4 ώρες. Μόνο στο 11% από αυτούς απαγγέλθηκε κατηγορία. Νέες ειδικές ομάδες της RUC εκπαιδεύτηκαν από την υπηρεσία του βρετανικού στρατού SAS, σε τεχνικές «εξόντωσης» [shoot to kill] .

Ύστερα από την καταδίκη σειρά είχαν τα ειδικά διαμορφωμένα κελιά, τα λεγόμενα “H-Blocks” που ήταν χτισμένα δίπλα στην φυλακή “Long Kesh”. Εκεί, βρίσκονταν όλοι οι θεωρούμενοι πολιτικοί κρατούμενοι από πολλές παραστρατιωτικές ομάδες. Όμως, το 1976 η βρετανική κυβέρνηση καταργεί αρχικά το καθεστώς του πολιτικού κρατούμενου ή αλλιώς το καθεστώς της «ειδικής κατηγορίας» για όλους τους κρατούμενους που είχαν διαπράξει αδικήματα μέχρι και εκείνη την περίοδο, μετατρέποντας, παράλληλα, τους έγκλειστους σε κοινούς εγκληματίες και αλλοιώνοντας τον πολιτικό χαρακτήρα της φυλάκισής τους. Αυτό ήταν μέρος της στρατηγικής της «ποινικοποίησης». Το ‘80 καταργεί εντελώς το καθεστώς της «ειδικής κατηγορίας» για όλα τα μέλη των παραστρατιωτικών οργανώσεων (CAIN 2012). Την ίδια περίοδο προκαλούνται μεγάλες αντιδράσεις οι οποίες εκφράσθηκαν μέσα από συγκλονιστικές απεργίες πείνας των κρατούμενων: αρχικά, το 1976 με την «διαμαρτυρία της κουβέρτας» και, αργότερα, το 1980-1 με πιο σημαντική αυτή του εκπροσώπου των φυλακισμένων Bobby Sands ο οποίος μάλιστα είχε κερδίσει και τις τελευταίες εκλογές με 30,492 ψήφους, όντας ήδη έγκλειστος. Ωστόσο, η βρετανική προπαγάνδα με την υποστήριξη των μέσων μαζικής ενημέρωσης συνέχιζε να αποδομεί την ρεπουμπλικανική αντίσταση, παρουσιάζοντάς την ως ακραία, απομονωμένη και φανατική. Την ίδια στιγμή ο IRA καλούσε τους Ρεπουμπλικάνους κρατούμενους να μην συμμορφώνονται και να μην συνεργάζονται με τους υπεύθυνους της φυλακής. Χαρακτηριστικά ο IRA ανακοίνωνε : «Είμαστε αποφασισμένοι να πεθάνουμε για το δικαίωμά μας να διατηρήσουμε το καθεστώς «ειδικής κατηγορίας»... «Όσοι θέλουν να μας το στερήσουν πρέπει να είναι προετοιμασμένοι να πληρώσουν με το ίδιο νόμισμα».

Τα πέντε αιτήματα εντός της φυλακής για τα οποία έκαναν απεργία πείνας πολλοί Ρεπουμπλικάνοι με ηγέτη τον Sands ήταν: 1. Το δικαίωμα να φορούν πάντα τα δικά τους ρούχα 2. Εξαίρεση από κάθε μορφής καταναγκαστική εργασία 3. Απρόσκοπτη επικοινωνία των φυλακισμένων όλες τις ώρες 4. Τα δικαίωμα να οργανώνουν οι ίδιοι οι φυλακισμένοι ψυχαγωγικά και εκπαιδευτικά προγράμματα 5.

Το δικαίωμα στην μείωση της ποινής. Ο Bobby Sands ήταν ο πρώτος που πέθανε στις απεργίες πείνας των κελιών “H-Block” την 5^η Μαΐου του 1981 ως μέλος του κοινοβουλίου, παρόλη την ελπίδα ότι η βρετανική κυβέρνηση και η Μάργκαρετ Θάτσερ θα υποχωρούσαν τελικά ικανοποιώντας τα πέντε αιτήματα. Η κυβέρνηση του Δουβλίνου δεν είχε κάνει τίποτα, προκειμένου να μεταπείσει την άκαμπτη στάση της πρωθυπουργού. Ως επί το πλείστον, το Βρετανικό Κοινοβούλιο ψήφισε λίγο αργότερα το «νομοσχέδιο Sands», νόμος ο οποίος απαγόρευε σε όσους βρίσκονταν στην φυλακή κατηγορούμενοι για ποινικά αδικήματα να κατέρχονται ως υποψήφιοι στις εκλογές του Γουέστμινστερ (Adams, 1997, σελ. 305-323; Kelley, 1988, σελ. 251,258-9,273-4).

Παράλληλα, το Sinn Fein ήταν ένα μικρό κόμμα το οποίο αναζητούσε μεγαλύτερη εμβέλεια και δεν είχε ακόμα αναπτύξει διεθνείς σχέσεις, προκειμένου να τυγχάνει μεγαλύτερης διεθνούς υποστήριξης. Είχε δημιουργηθεί ως κίνημα διαμαρτυρίας και η ίδια η φύση του εμπόδιζε την ανάπτυξη αυτών των σχέσεων. Ανά τακτά χρονικά διαστήματα το Sinn Fein θεωρούνταν παράνομο, χωρίς να του δίνεται η δυνατότητα να συμμετέχει στις εκλογές. Από την άλλη, ίσχυε ότι η ένοπλη πάλη είχε κυριαρχήσει στο κίνημα σε τέτοιο βαθμό, ώστε να θεωρείται η μοναδική μορφή πάλης. Μέλη του, όπως ο Gerry Adams, ο οποίος εκλέχθηκε το 1983 βουλευτής στην Βουλή Κοινοτήτων του Δυτικού Μπέλφαστ και πρόεδρος του Sinn Fein, υποστήριζαν την εξεύρεση σταθερής πολιτικής πρακτικής, ανοιχτής και δημόσιας και όχι συνωμοτικής και παράνομης όπως αυτή του παρελθόντος. Ο ίδιος αναφέρει στην αυτοβιογραφία του (Adams 1997) ότι *«η πιο χτυπητή αδυναμία μας μέχρι σήμερα βρίσκεται στην αποτυχία μας να αναπτύξουμε μια επαναστατική πολιτική και να χτίσουμε μια ισχυρή πολιτική εναλλακτική λύση στη λεγόμενη συνταγματική πολιτική ζωή»*. Η σύσταση, φυσικά, ενός καθαρά πολιτικού κινήματος χειραγωγούνταν από τις βρετανικές εξελίξεις οι οποίες επιθυμούσαν, όπως έχουμε προαναφέρει, την στρατιωτική δύναμη του IRA. Οι Βρετανοί θα αποσύρονταν μόνο κάτω από συνθήκες και όρους που θα ήταν οι ευνοϊκότεροι για τα μακροπρόθεσμα βρετανικά ιμπεριαλιστικά συμφέροντα, έχοντας καταπολεμήσει μια τρομοκρατική ομάδα και όχι ένα συντονισμένο πολιτικό κίνημα.

Η επιδίωξή τους για αυτόν τον σκοπό θα ενταθεί την δεκαετία του 1980, όταν ο πόλεμος μεταξύ των δύο πόλων αλλάζει μορφή και «κατευθύνεται» προς μία μυστική διεξαγωγή από την βρετανική πολιτική και την στρατιωτική στρατηγική.

Καθεστωτική αμυντική τρομοκρατία

Εξετάζοντας την ιστορία της τρομοκρατίας, συναντάει κανείς δύο διαφορετικές μορφές τρομοκρατικών πράξεων: τις επιθετικές και τις αμυντικές, όπως ήδη έχουμε προαναφέρει στην ενότητα περί ορισμού της τρομοκρατίας, στην αρχή του κεφαλαίου. Οι δύο μορφές δεν έχουν μόνο διαφορετική στρατηγική αλλά και διαφορετικούς στρατηγούς. Στην περίπτωση που εξετάζεται μεγάλη σημασία έχει η αμυντική μορφή τρομοκρατίας. Σε αυτήν προσφεύγουν πάντα και μόνο τα κράτη και οι μυστικές υπηρεσίες. Ονομάζεται αμυντική, γιατί είναι η άμυνα των κρατών απέναντι στην βαθιά κοινωνική κρίση και τους φόβους των κοινωνικών και πολιτικών κινήματων (Ρεσάλτο, τεύχος 4) Η Βρετανία ανησυχούσε δίχως άλλο για την ενδυνάμωση του Sinn Fein και του πολιτικού κινήματος στην πλειοψηφία του και κατήυθνε, όπως προείπαμε, τις εξελίξεις, προκειμένου να εμποδίσει την γενίκευση του παλλαϊκού αγώνα με σκοπό να συρρικνώσει την ιρλανδική πάλη γύρω από την στρατιωτική σύρραξη και την εικόνα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Ο στόχος είχε στεφτεί αρχικά με επιτυχία από την περίοδο που το κίνημα και ο IRA πέρασαν από την αμυντική στην επιθετική εκστρατεία το '72 (The Sikh Times, 2005). Στα τέλη της δεκαετίας του '70 και στις αρχές της επόμενης δεκαετίας, ο IRA είχε ανασυγκροτηθεί και δημιουργούσε εκ νέου προβλήματα στους Βρετανούς. Το Sinn Fein προσπαθούσε να κερδίσει το χαμένος έδαφος.

Ο βρετανικός μετασχηματισμός του πολέμου

Η δεκαετία του '80 χαρακτηρίζεται από την αυξημένη αντίθεση ανάμεσα στις αντιλήψεις των Βρετανών και Ιρλανδών Εθνικιστών. Μεγάλο κομμάτι της βρετανικής κοινωνίας θεωρούσε ότι η σύρραξη στην Ιρλανδία ήταν τυφλή τρομοκρατία που βασιζόταν στην επιμονή των Ιρλανδών να αντιδρούν γενικότερα. Με την διαστρεβλωμένη κάλυψη των γεγονότων από τα μέσα ενημέρωσης ο πόλεμος για μερικούς ήταν μόνο θρησκευτικού τύπου και αυτό, διότι η λογοκρισία στα ΜΜΕ, η μονομέρεια και η προκατάληψη ενθάρρυναν τέτοιες απόψεις.

Καθ' όλη την διάρκεια του 1980, οι Βρετανοί επεδίωξαν να κερδίσουν νέο έδαφος στην μάχη με τον IRA, ενισχύοντας σε πολύ μεγάλο βαθμό τις δραστηριότητες των στρατιωτικών μυστικών υπηρεσιών τους και την σκηνοθεσία*

---

* Ο Σανγκουινέτι θεωρούσε ότι η σκηνοθεσία στην ταμπέλα της τρομοκρατίας και γενικότερα η εξάπλωση της τρομοκρατικής επιδημίας, είναι μια κολοσσιαία και κερδοφόρα επιχείρηση που εξασφαλίζει απασχόληση σε δεκάδες χιλιάδες δημοσιογράφους, αστυνομικούς, μυστικούς

αποτελεσματικών και παραπλανητικών δολιοφθορών. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι επενδύθηκαν 300 εκ. λίρες σε ένα κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης για την παρακολούθηση της εθνικιστικής καθολικής κοινότητας, ενώ όλες οι εγκαταστάσεις συνδέθηκαν μέσω κομπιούτερ με τα οχήματα, τους σταθμούς και το προσωπικό της Βασιλικής Αστυνομίας του Ώλστερ (RUC). Ακόμα, ειδικές μονάδες της RUC εκπαιδεύτηκαν ως ταξιαρχίες θανάτου και συνέβαλαν μαζί με τις μυστικές υπηρεσίες και τους Νομιμόφρονες στην δολοφονία ακόμα και πολιτικών στελεχών στην Β. Ιρλανδία (Adams, 1997, σελ. 332).

Στρατιωτικά ο IRA, αν και ικανός, έχανε πολλούς εθελοντές οι οποίοι συλλαμβάνονταν και κρατούνταν σκόπιμα στις φυλακές για μεγάλο χρονικό διάστημα. Η τροφοδότηση όπλων και οι γραμμές προμήθειας είχαν αποκαλυφθεί και περιοριστεί σε σημαντικό βαθμό. Η δράση των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών, των πληροφοριοδοτών και των κατασκόπων προσπαθούσε όλο και περισσότερο να εισχωρήσει στον IRA με τον ένα ή άλλο τρόπο και να αποσπάσει πληροφορίες που θα έκριναν την συνέχεια του πολέμου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η περίπτωση του μυστικού πράκτορα Raymond Gilmour ο οποίος υπήρξε εθελοντής-μέλος του IRA και του INLA από το '77 έως και το '82, παρέχοντας σημαντικές πληροφορίες στην RUC με στόχο να καταδικαστεί μεγάλος αριθμός παραστρατιωτικών της οργάνωσης (Wikipedia 2012). Ουσιαστικά η Βρετανία «μηχανογραφούσε» τον πόλεμο και εισήγαγε εξελιγμένους ηλεκτρονικούς μηχανισμούς παρακολούθησης, που πρώτα είχαν χρησιμοποιηθεί από τις ΗΠΑ στον πόλεμο του Βιετνάμ. Η Βρετανία είχε βεβαιωθεί ότι η μυστική παρακολούθηση αποτελούσε το κλειδί, για να κάμψει και να υπονομεύσει την δράση του IRA. Οι πράκτορες προετοιμάζονταν με αυστηρή εκπαίδευση, και έπειτα αναλάμβαναν δράση σε καθολικές συνοικίες και στον ευρύτερο κύκλο της οργάνωσης. Αρκετοί πράκτορες και πληροφοριοδότες δούλευαν με προστασία και χρηματική αμοιβή από τις μυστικές υπηρεσίες, ενώ «διοχετεύονταν» για παρακολούθηση και συλλογή πληροφοριών ακόμα και στο κέντρο κράτησης "Castlereagh", όπου κρατούνταν εθελοντές και μέλη του IRA οι οποίοι πολλές φορές συντόνιζαν δράσεις και ενέργειες της οργάνωσης εκ των έσω. Η προετοιμασία για την μετατροπή της σύρραξης σε μυστικό πόλεμο μεταξύ των δύο πόλων είχε ήδη ξεκινήσει να προετοιμάζεται από τα μέσα του 1977. Ένα πολύπλοκο δίκτυο μυστικής παρακολούθησης είχε εδραιωθεί μέχρι και τα πρώτα έτη της δεκαετίας του '80 από την αστυνομία, τον στρατό και τις

πράκτορες, δικαστικούς, κοινωνιολόγους και ειδικούς κάθε φυράματος. Υποστήριζε την ρήση του Μοντεσκιέ: «Μόνο η αλήθεια δεν έχει πελάτες» σε λιγότερο ψεύτικους καιρούς και αυτό, γιατί δεν τους έχει ανάγκη.

μυστικές υπηρεσίες (MI5). Οι πηγές αποκαλύπτονταν και το δίκτυο στρατολόγησης κατασκόπων σε όλη την Β. Ιρλανδία γινόταν ευρύτερο και πιο αποτελεσματικό. (Kelley, 1988, σελ. 262 ; Taylor, 1997, σελ. 256).

Σημαντικό είναι το γεγονός ότι η Βρετανία στόχευε στην παρείσφρηση εντός του IRA, μέσω των μυστικών επιχειρήσεων και την μετάλλαξη της δομής του πολέμου. *«Τίποτα στον κόσμο - γράφει ο Σανγκουϊνέτι (1982) - δεν είναι πιο εύκολο για τα ειδικά σώματα του κράτους από το να παρείσφρησουν σε μια τρομοκρατική ομάδα. Πολύ περισσότερο, να φτάσουν σε απόσταση βολής από την αρχική ηγεσία και να πάρουν τη θέση της, είτε με συγκεκριμένες συλλήψεις, είτε σκοτώνοντας τους πρώτους αρχηγούς. Από εκεί και πέρα οι υπηρεσίες μπορούν να κατευθύνουν όπως τους αρέσει έναν απόλυτα αποτελεσματικό οργανισμό φτιαγμένο από απλοϊκούς ή φανατικούς αγωνιστές».*

Έτσι, συνεχίζει ο Σανγκουϊνέτι, *«αλλάζοντας τους «εγκεφάλους» οι υπηρεσίες χειραγωγούν την οργάνωση με τη μεγαλύτερη άνεση και ασυδοσία, ανάλογα με τις ανάγκες της στιγμής. Κατ' αυτό τον τρόπο, προσδίδουν μεγαλύτερη αληθοφάνεια στις πράξεις τους (σ.σ. επιθέσεις κ.λ.π.), είτε αποδίδοντας τες άμεσα σε μια ομάδα-φάντασμα, είτε κάνοντας να τις διεκδικήσει μια υπαρκτή παράνομη ομάδα».*

Χαρακτηριστικό ρόλο στις αρχές και τα μέσα της δεκαετίας που εξετάζεται έπαιξε το επίλεκτο σώμα Special Air Service (SAS) και το "Det" το οποίο είχε γίνει γνωστό ως "Group". Η SAS είχε δημιουργηθεί κατά την διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ως ομάδα ειδικευμένη στο σαμποτάζ και στις αποστολές δολοφονίας στο έδαφος των αντιπάλων. Είχε χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά από την βρετανική στρατηγική και σε άλλους βρετανικούς αποικιοκρατικούς πολέμους, στην Κένυα, στο Άντεν, στο Καμερούν, στην Κύπρο και το Ομάν, όπου διεξήγαγε μάχες εναντίον ανταρτών. Βασικές πρακτικές της ομάδας ήταν η δολιοφθορά, το σαμποτάζ, η μυστική παρακολούθηση, η καταστροφική κρούση σε τμήματα ελεγχόμενα από τον αντίπαλο και η προσέγγιση φιλικών ομάδων ή οργανώσεων που πολεμούσαν τον ίδιο εχθρό (Kelley, 1988, σελ. 248). Μέλη της ομάδας είχαν χρησιμοποιηθεί και συνδεθεί στο παρελθόν με τις σχεταριστικές δολοφονίες, ταγμένοι στο πλευρό των Ενωτικών Νομιμοφρόνων. Οι μυστικοί πράκτορες των επίλεκτων μυστικών ταγμάτων από το 1983 έως και το 1992 είχαν σκοτώσει 35 μέλη του IRA. Η SAS αποτελούσε την πιο βασική δύναμη μυστικής κρούσης την δεκαετία του '80, ενώ το

καθήκον μυστικής παρακολούθησης στο βόρειο κρατίδιο αυξήθηκε από έξι σε δώδεκα μήνες (Taylor, 1997, σελ. 254).

Η βρετανική πολιτική της αποστολής ομάδων, όπως η SAS, προκειμένου επίσημα να περιορίσει τον IRA και ανεπίσημα να εκφοβίσει και να επηρεάσει με την τυχονομική και μυστική της δράση την κοινωνία, κρίθηκε από τους Faul και Murray (1976) ως εγκληματική και τρομοκρατική πρακτική. Η σύσταση και άλλων μυστικών υπηρεσιών και ταγμάτων, όπως η “14 Intelligence Company”, ήταν γεγονός. Η συγκεκριμένη μυστική ομάδα είχε σημαντική προϋπηρεσία, ήταν υψηλά εκπαιδευμένη και αποτελεσματική στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Οι γυναίκες παρουσίες στην ομάδα είχαν αναβαθμίσει την εικόνα και την δράση της, αφού η κάλυψη γινόταν ακόμα πιο μυστική, και συνεπώς επιτυχής ως προς το αποτέλεσμα. Η αποφασιστικότητα της βρετανικής πολιτικής να τελειώσει τον πόλεμο με τον δικό της τρόπο φαινόταν από τα χτυπήματα που πραγματοποιούσαν οι επίλεκτες ομάδες της. Αν και επίσημα δεν υπήρχε στρατηγική “shoot to kill”, τα μέλη της ομάδας SAS δεν τραυμάτιζαν, αλλά άνοιγαν πυρ για να σκοτώσουν. Μία από τις πιο αποτελεσματικές και θανατηφόρες αποστολές της SAS πραγματοποιήθηκε τον Φεβρουάριο του '83 όταν ύστερα από παρακολούθηση της εξέλιξης βομβιστικής αποστολής του IRA σε αστυνομικό τμήμα, λίγο έξω από την πόλη Ντέρυ, εκτέλεσαν τα τρία μέλη της οργάνωσης τα οποία δεν κρατούσαν όπλο. Τα θύματα εξακολουθούσαν να αυξάνονται με το πέρασμα του χρόνου (Taylor, 1997, σελ. 259).

Οι εριστικές δολοφονίες ακόμα και αθώων Ιρλανδών πολιτών δημιουργούσαν περισσότερη αντίδραση και ανησυχία στις τάξεις του IRA, ο οποίος οδηγούνταν σε βομβιστικές επιθέσεις στην περιοχή Ενίσκιλεν με πολλά θύματα και ακόμα περισσότερους τραυματίες. Οι σχεταριστικές δολοφονίες συνεχίστηκαν στην ίδια ένταση ενώ οι μυστικές υπηρεσίες προσέγγιζαν στελέχη του IRA, με σκοπό τον συμβιβασμό και την ειρηνική διευθέτηση της μυστικής σύρραξης.

Η πολιτική ενδυνάμωση του κινήματος, η Αγγλοϊρλανδική Συμφωνία (Hillsborough Agreement 1985) και τα αποτελέσματα

Το Sinn Fein με την εκλογή του Gerry Adams το 1983 ως προέδρου του κόμματος επεδίωκε να ανοίξει έναν διάλογο για την επίτευξη ειρήνης με δημοκρατική επίλυση της σύγκρουσης, σε συνεργασία με την κυβέρνηση του Δουβλίνου και το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα. Ένα χρόνο αργότερα ο Adams δέχεται δολοφονική επίθεση Νομιμοφρόνων, αλλά τραυματίζεται, μαθαίνοντας, παράλληλα, ότι η συμμορία ενεργούσε εν γνώσει της βρετανικής στρατιωτικής υπηρεσίας

πληροφοριών. Κατά την διάρκεια των απεργιών πείνας το Sinn Fein ανέπτυξε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων σε τοπικό επίπεδο (Adams, 1997, σελ. 381-2). Οι εκλογικές επιτυχίες του κόμματος του Sinn Fein ανησύχησαν το Λονδίνο, καθώς φαινόταν πως η άνοδος του θα βοηθούσε το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα, το οποίο υποστήριζαν πολλοί Εθνικιστές, και θα ανάγκαζε την Βρετανία να προχωρήσει σε διαπραγματεύσεις τις οποίες ουσιαστικά δεν επιθυμούσε, γιατί θα αναγνώριζε στο ελάχιστο τον πολιτικό χαρακτήρα του κινήματος. Ωστόσο, δεν ήταν λίγοι εκείνοι που πίστευαν ακόμα ότι η τελική νίκη θα ερχόταν μέσα από την συνύπαρξη της εκλογικής κάλπης και των όπλων (Kelley, 1988, σελ. 351).

Το 1985 σε μια προσπάθεια αναχαίτισης της ανόδου του Sinn Fein υπογράφηκε από τις κυβερνήσεις του Λονδίνου και του Δουβλίνου η Συνθήκη του Χίλσμποροου - η Αγγλοϊρλανδική Συμφωνία - , ενώ αντέδρασαν έντονα σε αυτήν οι Ενωτικοί. Υποτιθέμενος σκοπός ήταν το τέλος των «Ταραχών» στο βόρειο κρατίδιο. Η Συμφωνία έδινε στην Ιρλανδική Κυβέρνηση έναν ρόλο συμβουλευτικό απέναντι στην Κυβέρνηση της Β. Ιρλανδίας. Η πρώτη αποκτούσε το δικαίωμα παρέμβασης για την προστασία των Καθολικών του Ώλστερ, όμως, παράλληλα, επιβεβαίωνε ότι δεν θα υπήρχε καμία αλλαγή της συνταγματικής θέσης στο βόρειο κρατίδιο, εφόσον η πλειοψηφία των πολιτών της δεν αποφάσιζε για την ένωση με την Δημοκρατία της Ιρλανδίας. Επιπλέον, ακόμα και να αποφάσιζε ένωση με την υπόλοιπη Ιρλανδία θα έπρεπε επίσημα να παρουσιάσει και να υποστηρίξει ανάλογη νομοθεσία και στα δύο Κοινοβούλια, προκειμένου να δώσει αποτέλεσμα στην αλλαγή αυτή. Επίσης, έθετε τις βάσεις για την εκχώρηση κάποιων δικαιοδοσιών (The Guardian 2011; DFA 2009).

Η Συμφωνία απέτυχε να φέρει ένα τέλος στην πολιτική βία στην Β. Ιρλανδία και δε συμφιλίωσε τις δύο κοινότητες. Η εκχώρηση δικαιωμάτων δεν πραγματοποιήθηκε και μια κυβέρνηση στηριγμένη στο μοντέλο της αποκέντρωσης πολιτικών εξουσιών δεν εδραιώθηκε. Στο στρατηγικό επίπεδο, η Συμφωνία υπεδείκνυε ότι οι Βρετανοί αναγνώριζαν ως θεμιτές τις επιδιώξεις της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας, επιτρέποντας να διαδραματίζουν έναν άμεσο ρόλο στις σχέσεις της Β. Ιρλανδίας. Παράλληλα, επεδείκνυε στους Ενωτικούς ότι δεν μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν βέτο* σε επικείμενη πολιτική αλλαγή στο βόρειο κρατίδιο, καθώς το

---

* Loyalist veto (βέτο Νομιμοφρόνων): Οποιαδήποτε πιθανότητα αυτοδιάθεσης από τους πολίτες και των 32 κομητιών της Ιρλανδίας αποκλειόταν από το Ireland Act of 1949. Επειδή το κοινοβούλιο της Β. Ιρλανδίας πάντα κυριαρχούνταν από Νομιμόφρονες, δεν μπορούσε να συναινέσει στην ενότητα ολόκληρης της Ιρλανδίας. Οποιαδήποτε προσπάθεια αλλαγής των συνόρων είτε από την Δημοκρατία της Ιρλανδίας είτε από την Β. Ιρλανδία αναπόφευκτα αντιμετώπιζε βέτο από μία συνέλευση, το ποσοστό της οποίας άγγιζε το 20% του συνολικού πληθυσμού ολόκληρου του νησιού. Το Ireland Act of 1949 αποτελούσε Πράξη μείζονος

βρετανικό κράτος ήταν πιο δυνατό από εκείνους, καθότι τους προστάτευε, άποψη η οποία προκάλεσε σύγχυση και ένα αίσθημα ανησυχίας στον ευρύτερο κύκλο των Ενωτικών.

Η εξέλιξη της στρατηγικής του Sinn Fein απετέλεσε τον καταλύτη σημαντικών αλλαγών στο πολιτικό κλίμα. Όσοι προέρχονταν από τον ρεπουμπλικανικό χώρο αναζητούσαν συνεχώς εναλλακτικές λύσεις για τον πόλεμο. Όσοι πήραν μέρος στον ένοπλο αγώνα δεν θεωρούσαν απόλυτα ως δεδομένο ότι ήταν και η μοναδική μορφή πάλης και αυτό φαίνεται σε αρκετές περιπτώσεις όπου ο IRA προέβη σε διερευνητικές κινήσεις προς την κατεύθυνση μιας ειρηνικής διευθέτησης του ζητήματος. Η σύγκρουση στρατιωτικοποιήθηκε περαιτέρω από τους Βρετανούς, στην πραγματικότητα όμως παρέμενε πολιτική και απαιτούσε πολιτική λύση (Adams, 1996, σελ. 383). Μέσω της Συμφωνίας υπήρξε αποπροσανατολισμός στην ανοδική πορεία του κινήματος την περίοδο εκείνη, καθώς πολλοί υποστήριξαν ότι η συγκεκριμένη Συμφωνία απετέλεσε μετέπειτα τον πρόδρομο της «Συμφωνίας της Μεγάλης Παρασκευής» το 1998 (Good Friday Agreement 1998), με ικανοποιημένα, ωστόσο, τα βρετανικά κριτήρια συγκριτικά με τα ιρλανδικά, όπως θα προσπαθήσουμε να περιγράψουμε σε υποενότητα του τρίτου και τελευταίου κεφαλαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΣΥΡΡΑΞΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Το πρόβλημα δεν ήταν στρατιωτικό

Η συγκεκριμένη ενότητα αναφέρεται στην ταυτότητα του Ιρλανδικού ζητήματος ιδιαίτερα την περίοδο των «Ταραχών». Η εικόνα που αποκτά κανείς διαβάζοντας ή μαθαίνοντας για την ένοπλη σύρραξη στο μεγαλύτερο μέρος της Β. Ιρλανδίας είναι σχεδόν καθαρά στρατιωτική. Με πολύ ιδιαίτερο τρόπο μια αποικιοκρατική δύναμη, όπως ήταν η Μ. Βρετανία, παραμέρισε και απομόνωσε τον πολιτικό παράγοντα στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα των Ιρλανδών, θέλοντας να

ιστορικής σημασίας, διότι περιέκλειε την σαφή συγκατάθεση των Βρετανών στο συνεχές βέτο των Νομιμοφρόνων.

προσδώσει στον χαρακτήρα του τα στοιχεία της παρανομίας, της ανομίας και, τελικώς, της αναγκαίας καταπολέμησής του ως τρομοκρατικού αγώνα των Ιρλανδών κατά των συμφερόντων των Προτεσταντών πολιτών και της ίδιας της Βρετανίας. *Φαίνεται πως ο χαρακτηρισμός ενός κινήματος ως «τρομοκρατικού» πετυχαίνει σχεδόν πάντα έναν τουλάχιστον από τους στόχους του: την αντιμετώπιση του επίδικου φαινομένου με στρατιωτικά μάλλον, παρά πολιτικά κριτήρια* (Ελευθεροτυπία 1996).

Το εθνικιστικό ρεπουμπλικανικό κίνημα στην Β. Ιρλανδία, ένα αδιαμφισβήτητα πολιτικό κίνημα με μαζική βάση, αποτελεί την εφαρμογή της συγκεκριμένης αντίληψης που παρατέθηκε προηγουμένως. Η 25χρονη σύρραξη αντιμετωπίστηκε σαν μία αναμέτρηση κλεφτών και αστυνόμων με δείκτες καθαρά ποσοτικούς γεγονόσ που φανηκε καθαρά από την μονομερή κατάπαυση του πυρός που εξήγγειλε ο IRA το 1994 και κράτησε 18 ολόκληρους μήνες. Ο αρχικός ενθουσιασμός των ΜΜΕ για την «ειρήνη στην Ιρλανδία» αντικαταστάθηκε από την κλασική καταγγελία των «στυγνών τρομοκρατών» με την επανάληψη των βομβιστικών επιθέσεων. Στο πολιτικά κρίσιμο μεσοδιάστημα, το ενδιαφέρον του φιλοθεάμονος κοινού για τα τεκταινόμενα στην Β. Ιρλανδία ήταν μηδαμινό.

Στις επαφές που αναπτύχθηκαν και δημιουργήθηκαν από στελέχη του Sinn Fein με πολιτικές, θρησκευτικές ομάδες και άτομα, περιγράφονταν η άποψη των Ρεπουμπλικάνων, ότι για να υπάρξει ειρήνη, έπρεπε να βρεθεί μια δημοκρατική λύση στην διαμάχη. Καταυτόν τον τρόπο, σύμφωνα με τους Ρεπουμπλικάνους, έπρεπε να μπει ένα τέλος στην βρετανική κυριαρχία η οποία διαχρονικά δεν λειτουργούσε δημοκρατικά, καταδυνάστευε και εξουσίαζε τους πολλούς για το συμφέρον των λίγων και της ίδιας. Παράλληλα, τονιζόταν από αντιπροσώπους της πολιτικής πτέρυγας η ανάγκη να βρεθεί ή να οικοδομηθεί το κοινό πλαίσιο πάνω στο οποίο Εθνικιστές και Ενωτικοί θα μπορούσαν να «συμφωνήσουν ότι διαφέρουν», θα μπορούσαν να ζήσουν μαζί κάτω από μία σιωπηρή συμφωνία. Επιδιωκόταν δηλαδή, όπως έλεγε ο Adams (1997), *«η ένωση ολόκληρης της Ιρλανδίας και η ανάγκη να ξεχαστούν οι διχόνοιες του παρελθόντος, να μην υπάρχουν πια Προτεστάντες, Καθολικοί και Αιρετικοί, παρά μόνο Ιρλανδοί...»* Η συγκρότηση ενός ενιαίου πολιτικού πυλώνα ο οποίος θα υποστήριζε με πολιτικά μέσα την προσπάθεια για εδραίωση της ειρήνης στην Β. Ιρλανδία πραγματοποιούνταν σε τρεμάμενη βάση, δεδομένου του ιστορικού υπόβαθρου και των εξωγενών δυσκολιών που είχε να αντιμετωπίσει.

Ενώ το Sinn Fein το 1987 ανακοίνωνε το Σχέδιο για Ειρήνευση, οχτώ μέλη του IRA δολοφονούνταν στην περιοχή Λώγκαλ, καθώς ετοίμαζαν βομβιστική επίθεση σε αστυνομικό κέντρο της RUC. Το συγκεκριμένο γεγονός απετέλεσε ένα

από τα πιο αιματηρά και βαριά πλήγματα για την οργάνωση την περίοδο των «Ταραχών» και ανταποδόθηκε με την ατυχή επίθεση του IRA στο Ενίσκιλεν, όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα. Η διέξοδος σε δημοκρατικά, πολιτικά και ειρηνικά μέσα επίλυσης των διαφορών αποτελούσε επιτακτική ανάγκη στο βόρειο κρατίδιο, ενώ και οι δύο πλευρές ήταν απαραίτητο να συμφωνήσουν ως προς αυτό με τον πιο ξεκάθαρο τρόπο.

Ένα ζήτημα χρόνιας διαμάχης δεν αντιμετωπίζεται μόνο με στρατιωτικά μέσα και δεν αποτελεί μονάχα στρατιωτικό ζήτημα. Η άρνηση να χρησιμοποιηθούν πολιτικοί δίοδοι αντιμετώπισης ενός προβλήματος και η επιδίωξη επίλυσης μονομερώς της συγκεκριμένης διαμάχης μέσω στρατιωτικοποίησης του προβλήματος οδηγεί στον φαύλο κύκλο ένοπλης βίας και αναπαραγωγής της με στόχο την καταπόνηση του αντιπάλου και την επαναφορά της ευνοϊκής - προς την μεγάλη δύναμη - κατάστασης.

Προϋποθέσεις για την ειρήνη

Στον ευρύτερο κύκλο του Ρεπουμπλικανισμού είχε δημιουργηθεί η αντίληψη της λύσης του Ιρλανδικού ζητήματος δια μέσου της ειρηνικής και πολιτικής οδού. Το πιο σημαντικό βήμα το οποίο πιστοποιούσε αυτή την αντίληψη πραγματοποιήθηκε κατά τις δεκαετίες του '80 και του '90 με την προσέγγιση του Σοσιαλδημοκρατικού κόμματος το οποίο μέσω του Κοινοβουλίου είχε την στήριξη μεγάλου μέρους των Εθνικιστών. Οι πενταετείς διαβουλεύσεις και διάλογοι των δύο κομματικών φορέων οδήγησαν σε μία σειρά δηλώσεων των ηγετών των δύο κομμάτων, Gerry Adams και John Hume. Η συμφωνία μεταξύ των δύο προσώπων οικοδόμούσε τις βάσεις για την δημιουργία μιας διαδικασίας η οποία θα δημιουργούσε τις προϋποθέσεις για μία διαρκή ειρήνη, η επιτυχία της οποίας θα εξαρτιόταν από τις αντιδράσεις της βρετανικής και της ιρλανδικής κυβέρνησης αλλά και του IRA. Η ηγεσία του IRA χαρακτηριστικά είχε απαντήσει πως «*αν υπάρχει ή μπορεί να δημιουργηθεί πολιτική βούληση, θα μπορούσε να αποτελέσει βάση για την ειρήνη*» (Adams, 1997, σελ. 384). Ενώ η κυβέρνηση του Δουβλίνου υποστήριξε την κίνηση αυτή, αντίθετα, η βρετανική κυβέρνηση αρνήθηκε να δώσει θετική απάντηση, επαληθεύοντας την άποψη που την ήθελε να χρονοτριβεί σε στρατιωτική αντιμετώπιση του κινήματος, με σκοπό να βγει κερδισμένη και ευνοημένη σε βάθος χρόνου, χωρίς να έχει νομιμοποιήσει στο ελάχιστο τον πολιτικό χαρακτήρα του ιρλανδικού αγώνα.

Σκοπός του πολιτικού ρεύματος των Ρεπουμπλικάνων σε συντονισμό με την ιρλανδική κυβέρνηση ήταν ο προσανατολισμός της διευθέτησης του θέματος στην

βάση των διαπραγματεύσεων και η αποτροπή της απευθείας πολιτικής σύγκρουσης με τον ένα ή άλλο τρόπο. Η πρόταση Hume - Adams περιελάμβανε την δυναμική της προώθησης μιας νέας συμφωνίας με την βρετανική κυβέρνηση και την επίτευξη συμφωνίας με τους Ενωτικούς, ώστε, τελικώς, να δημιουργηθούν οι συνθήκες για μόνιμη ειρήνη στην Ιρλανδία. Η βρετανική κυβέρνηση για μια ακόμη φορά αντέδρασε με ψυχρό τρόπο, αλλά η συγκεκριμένη πρωτοβουλία είχε ήδη δημιουργήσει όλες εκείνες τις προϋποθέσεις για έναν πλατύ δημόσιο διάλογο στην Ιρλανδία και στην Βρετανία που έδειχνε την ευρεία και σημαντική υποστήριξη για πολιτική λύση της διαμάχης.

Downing Street Declaration 1993

Η «Διακήρυξη του Ντάουνινγκ Στρητ» (Downing Street Declaration) υπογράφηκε τον Δεκέμβριο του 1993 από τις κυβερνήσεις της Βρετανίας και της Ιρλανδίας και αποτέλεσε σε μεγάλο βαθμό την απάντηση στην πρόταση Hume - Adams που είχε συσταθεί μέσω της Ιρλανδικής Ειρηνευτικής Πρωτοβουλίας. Η Διακήρυξη επιβεβαίωνε ακόμα το δικαίωμα των Ιρλανδών στην αυτοδιάθεση και την μεταφορά της Β. Ιρλανδίας στην Δημοκρατία της Ιρλανδίας, εάν και μόνο εάν η πλειοψηφία των πολιτών της ήταν υπέρ μιας τέτοιας κίνησης. Συμπεριελάμβανε ως επί το πλείστον και τον βασικό κανόνα ότι οι άνθρωποι ολόκληρης της Ιρλανδίας είχαν το αποκλειστικό δικαίωμα να λύνουν ζητήματα τόσο του Βορρά όσο και του Νότου μέσω κοινής συγκατάθεσης (DFA 2009, Peatling, Gary, 2004, σελ. 58; Cox, *et. al.*, 2006, σελ. 486). Σημαντική θέση της Διακήρυξης ήταν οι κυβερνήσεις να αναζητήσουν αποκλειστικά και μόνο ειρηνική συνταγματική διευθέτηση του ζητήματος, ενώ υποσχέθηκε ότι κόμματα τα οποία ήταν συνδεδεμένα με παραστρατιωτικές οργανώσεις, όπως το Sinn Fein, θα μπορούσαν να λάβουν μέρος στον διάλογο, εφόσον εγκατέλειπαν κάθε μορφή βίας.

Η σύγχυση της βρετανικής πολιτικής ξετυλιγόταν όλο και περισσότερο κατά την διάρκεια των τεκταινόμενων στις διαπραγματευτικές διαδικασίες. Μετά την “Downing Street Declaration”, η βρετανική κυβέρνηση πάγωσε την ειρηνευτική διαδικασία, και ιδίως μετά τις διευκρινίσεις που ζητούσε το Sinn Fein πάνω στην Διακήρυξη αλλά και την επιδίωξή του να αναγνωριστεί η δημοκρατική του υπόσταση χωρίς προαπαιτούμενα. Το 1994 το αποτέλεσμα των πιέσεων ήταν να δεχθεί η βρετανική κυβέρνηση και ο βρετανός πρωθυπουργός Μπίτσορ να διασαφηνίσουν μερικά σημεία της Διακήρυξης και να απαντήσουν σε σχετικό κατάλογο ερωτήσεων του Sinn Fein.

Ωστόσο, η βρετανική πολιτική δεν ήταν διατεθειμένη να προχωρήσει σε σημαντική παραχώρηση προνομίων σε όσους είχε βαφτίσει «τρομοκράτες» και πολεμούσε εντατικά τα τελευταία 25 χρόνια. Αυτό διαπιστώθηκε από την μεγάλη δυσφορία της Βρετανικής Κυβέρνησης και των Ενωτικών οι οποίοι αντέδρασαν αρνητικά στην κατάπαυση του πυρός εκ μέρους του IRA με την ιστορική απόφαση για ολοκληρωτική κατάπαυση των στρατιωτικών επιχειρήσεων από τις 31 Αυγούστου του 1994. Η βρετανική πολιτική για μία ακόμη φορά τοποθετούσε το ένα εμπόδιο μετά το άλλο για την διευθέτηση της ειρήνης. Εκτός από την σαφή κωλυσιεργία στις διαπραγματεύσεις, η βρετανική τακτική ήταν αρνητική και στα υπόλοιπα μέτωπα. Οι δυνάμεις του βρετανικού στρατού παρέμεναν στα ίδια επίπεδα, ενώ η καταπιεστική νομοθεσία ανανεωνόταν και προκλητικές παρελάσεις Προτεσταντών περνούσαν από περιοχές Καθολικών με την υποστήριξη της RUC, προκαλώντας και πάλι αναταραχή. Οι συνθήκες για τους Ιρλανδούς κρατούμενους στην Βρετανία γίνονταν ακόμα χειρότερες. Η βρετανική απροθυμία συνεχιζόταν σε προκλητικό βαθμό με τρόπο που όξυνε την ανησυχία στο Sinn Fein. Παρόλο που η βρετανική κυβέρνηση είχε υποσχεθεί νέο γύρο ειρηνευτικών διαπραγματεύσεων τρεις μήνες μετά την αναστολή των επιχειρήσεων του IRA, δεν είχε προτείνει ημερομηνία έναρξης περίπου ένα χρόνο αργότερα και, παράλληλα, μέσω συζητήσεων που είχε με στελέχη του Sinn Fein προχωρούσε ένα βήμα πιο πίσω, απαιτώντας ως νέα προϋπόθεση για την έναρξη των ειρηνικών διαπραγματεύσεων, την παράδοση των όπλων ή τον παροπλισμό του IRA. Παράλληλα, ενώ ορίστηκε διεθνής διαμεσολαβητική επιτροπή από τις ΗΠΑ με σκοπό την διευθέτηση των ανοιχτών ζητημάτων στην Β. Ιρλανδία, η Βρετανία και οι Ενωτικοί την απέρριψαν, επιμένοντας στον πλήρη αφοπλισμό της οργάνωσης και οδηγώντας σκόπιμα στην κατάρρευση της πολύμηνης εκχειρίας. Η προκλητικότητα της βρετανικής πολιτικής αντιμετωπίστηκε από τον IRA με μία έκρηξη στο Κανάρυ Γουάρφ στο Λονδίνο με πολλούς τραυματίες και δύο νεκρούς, πράξη που κατηγορούσε την άρνηση της βρετανικής πολιτικής και των Ενωτικών να συμμετάσχουν σε έναν έντιμο διάλογο και σε ουσιαστικές διαπραγματεύσεις. Τόσο η Κυβέρνηση της Βρετανίας όσο και του Δουβλίνου επανέφεραν την κατάσταση εκεί όπου ξεκίνησε, στην τακτική της απομόνωσης του Sinn Fein, με απώτερο σκοπό την άσκηση πίεσης στον IRA και την συμμετοχή όλων των υπόλοιπων κομμάτων σε διάλογο (Adams, 1997, σελ. 385-390).

Η ψήφιση της Διακήρυξης δεν είχε κάποιον απώτερο, τουλάχιστον ουσιαστικό σκοπό για τους πολίτες της Β. Ιρλανδίας όσο είχε για την Μ. Βρετανία. Όπως και η συνθήκη του Χίλσμπορου το 1985, αναπαρήγαγε τις ίδιες θέσεις, χωρίς να ικανοποιεί τα θεμελιώδη αιτήματα των Ρεπουμπλικάνων. Οι προϋποθέσεις και οι

όροι που δομούσαν τις δύο συμφωνίες βρίσκονταν σε άμεση συνάρτηση με την διάθεση και την παρεμβατική πολιτική της Βρετανίας στο Ωλστερ, οπότε η υλοποίηση έστω και μίας από τις δύο έφερνε αντιμετώπους εν τέλει τους Ιρλανδούς Εθνικιστές με την αποικιοκρατική δύναμη για τελική λύση.

The Good Friday Agreement 1998

Η Κυβέρνηση της Βρετανίας και ο πρωθυπουργός Μείτζορ συνέχισαν την πολιτική άρνησης των διαπραγματεύσεων κατά την διάρκεια του 1996, απαιτώντας από τον IRA και το Sinn Fein την εξαγγελία μόνιμης εκεχειρίας, ενώ, παράλληλα, το ρεπουμπλικανικό κόμμα, παρότι αποκλεισμένο από τις συζητήσεις, συνέχισε την προσέγγισή του προς το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα για την επαναδραστηριοποίηση της ειρηνευτικής διαδικασίας με την συμμετοχή του.

Οι ΗΠΑ επέτρεψαν στο Ιρλανδο-αμερικάνικο λόμπι να υποστηρίξει σθεναρά την αδύναμη πλευρά της διένεξης: την Ιρλανδική κυβέρνηση του Δουβλίνου, το Sinn Fein και τα υπόλοιπα εθνικιστικά κόμματα του Βορρά. Ενίοτε, οι ΗΠΑ ασκούσαν πίεση στην βρετανική κυβέρνηση, διαμορφώνοντας την στέρεα βάση διαπραγματεύσεων που θα είχαν ως αποτέλεσμα μια συμφωνία με ευρεία υποστήριξη (New York Times, 2010).

Τελικά, στις 10 Απριλίου του 1998 υπογράφηκε η Συμφωνία της «Μεγάλης Παρασκευής» (The Good Friday Agreement) ή «Συμφωνία του Μπέλφαστ» όπως αλλιώς ονομάστηκε. Θεωρήθηκε ως η μεγαλύτερη και σημαντικότερη πολιτική εξέλιξη στις ειρηνευτικές διαδικασίες στην Β. Ιρλανδία. Η Συμφωνία αποτελούνταν από δύο συσχετιζόμενα έγγραφα, το ένα υπογεγραμμένο από τα κόμματα της Β. Ιρλανδίας και μία διεθνή Συμφωνία μεταξύ της βρετανικής και ιρλανδικής κυβέρνησης. Το Δημοκρατικό Ενωτικό Κόμμα (DUP) ήταν το μόνο που αντιτάχθηκε στην Συμφωνία. Η συγκεκριμένη Συμφωνία επικέντρωνε σε πολύπλοκα θέματα τα οποία θεωρούνταν διαχρονικά τροχοπέδη. Η μελλοντική κατάσταση και το σύστημα κυβέρνησης στο εσωτερικό της Β. Ιρλανδίας, η σχέση ανάμεσα στο βόρειο κρατίδιο και τους θεσμούς στην Δημοκρατία της Ιρλανδίας και στην Μ. Βρετανία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η αρχή της ισότητας για την κάθε μία από τις κοινότητες της Β. Ιρλανδίας και τις παραδόσεις τους, ο παροπλισμός των διάφορων παραστρατιωτικών οργανώσεων, η ελευθέρωση μελών των παραστρατιωτικών οργανώσεων και η ομαλοποίηση των βρετανικών κανονισμών ασφαλείας στο εσωτερικό της Β. Ιρλανδίας ήταν μερικά από τα θέματα τα οποία επιδιώχθηκε να ξεκαθαριστούν. Η Συμφωνία κρίθηκε αποδεκτή μέσω δημοψηφίσματος αρχικά στο βόρειο κρατίδιο, και έπειτα σιωπηρά στην

Δημοκρατία της Ιρλανδίας με ένα δημοψήφισμα, προκειμένου να επανορθωθεί το Σύνταγμα σε συμμόρφωση και συντονισμό με την Συμφωνία της «Μεγάλης Παρασκευής» (DFA 2009).

Το σύμφωνο ενεργοποιήθηκε πλήρως στα τέλη του 1999. Το συνταγματικό status της Β. Ιρλανδίας ως κομμάτι του Ηνωμένου Βασιλείου και το αποκεντρωμένο σύστημα κυβέρνησης επί της ουσίας δεν επέφεραν σημαντικές αλλαγές σε πολιτικό επίπεδο. Στην πραγματικότητα τα προβλήματα της Β. Ιρλανδίας όχι μόνο δεν λύθηκαν με την «Συμφωνία της Μεγάλης Παρασκευής», αλλά συγχωνεύτηκαν και ενδεχομένως επιτάθηκαν (CAIN 2010). Οι ένοπλες δυνάμεις του IRA αφοπλίστηκαν τελικά, αλλά τα βρετανικά στρατεύματα παρέμειναν στην περιοχή σε μικρότερο, ωστόσο, αριθμό.

Το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού συνειδητοποίησε με την πάροδο του χρόνου ότι η ειρηνευτική συμφωνία απέτέλεσε το τέλμα για κάθε προοπτική και όνειρο μιας ενιαίας και ανεξάρτητης Ιρλανδίας ή έστω για κάποιο βαθμό εθνικής αξιοπρέπειας των Ιρλανδών. Η δυσαρέσκεια αυτή και η απογοήτευση, όπως και οι νέες οικονομικές συνθήκες, επέτρεψαν στις εναπομείναντες οργανώσεις του IRA, τον CIRA (Continuity IRA) και τον RIRA, (Real IRA) που προέκυψαν ως παρακλάδια του PIRA το 1994 και το 1998 αντίστοιχα, να στρατολογήσουν νέα μέλη. Είναι γεγονός ότι, παρά την σχετική δυσφορία για την Συμφωνία της «Μεγάλης Παρασκευής» η υποστήριξη της χρήσης βίας δεν υπήρξε ποτέ χαμηλότερη στην ιστορία των Ιρλανδών. Βέβαια, χωρίς την παραμικρή λαϊκή βάση τα δύο παρακλάδια του IRA εξυπηρετούσαν τα συμφέροντα του Λονδίνου παρά την θέλησή τους. Αποτέλεσμα αυτού ήταν η επαναδραστηριοποίηση των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών αλλά και η στροφή του Sinn Féin σε μερικώς συντηρητικές θέσεις, γεγονός που το υπέτασσε στην βούληση των αντιπάλων.

Οι τρομοκρατικές οργανώσεις ήλπιζαν τουλάχιστον σε θεωρητικό επίπεδο ότι με την δράση τους θα ενεργοποιούσαν τις βρετανικές ένοπλες δυνάμεις, γεγονός που θα προκαλούσε την λαϊκή αντίδραση, η οποία θα στήριζε την κίνησή τους και θα τις «νομιμοποιούσε» σταδιακά. Στην πραγματικότητα όμως, με την δράση τους υπέσκαπταν τις δραστηριότητες ενδεχόμενου λαϊκού κινήματος που θα μπορούσε να θέσει ταξικά ή εθνικά ζητήματα και να παλέψει για τον πυρήνα των θεμελιωδών ιρλανδικών αιτημάτων, την ένωση ολόκληρης της Ιρλανδίας και την πλήρη ανεξαρτητοποίησή της (Χατζηστεφάνου 2009).

Από την άλλη, όπως ανέφερε το 2008 ο γερουσιαστής Mitchell σχετικά με την πολυετή διένεξη:

«Εκεί που οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν λίγες ευκαιρίες και λίγες ελπίδες, είναι πολύ πιθανό να οδηγηθούν στην βία. Η διένεξη στην Β. Ιρλανδία δεν ήταν αποκλειστικά ή πρωταρχικά οικονομική. Συμπεριελάμβανε θρησκεία, εθνική ταυτότητα, έδαφος και άλλα. Ωστόσο, υπέβασκαν και εκτραχύνονταν όπως σε όλες τις διενέξεις τα οικονομικά προβλήματα... Αρκετή πρόοδος έχει γίνει. Στα 10 χρόνια από την υπογραφή της Συμφωνίας της «Μεγάλης Παρασκευής» η οικονομία της Β. Ιρλανδίας παρουσίασε σημάδια ανάκαμψης. Η περιοχή είναι προορισμός για άμεσες ξένες επενδύσεις. Η ανεργία είναι χαμηλή και υπάρχει μια δυναμική μετατροπής των οικονομικών διαχωρισμών. Υπάρχει μία γνήσια διάθεση αισιοδοξίας σχετικά με το μέλλον...»

«Πιθανότατα να μην αποτελεί σύμπτωση ότι ουσιαστική πρόοδος για την ειρήνη στην Β. Ιρλανδία ήρθε κατά την διάρκεια μεγάλης οικονομικής άνθησης της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας, της Βρετανίας και της Ευρωπαϊκής ενοποίησης που έκαναν τα εθνικά σύνορα λιγότερο σχετικά» (Foreign Policy 2010).

Η πραγματικότητα κατέδειξε ότι τα ρεπουμπλικανικά αιτήματα μπορούσαν να οδηγηθούν κάπου, αλλά με τρόπο συμβιβαστικό, και να δρομολογηθούν πολιτικές στην βάση αορίστου χρόνου, τα αποτελέσματα όμως δεν ήταν άμεσα ούτε αναφέρονταν στην πλειοψηφία της λαϊκής βάσης, ιδίως του καθολικού στοιχείου.

Ειρήνη των όπλων ή μεθόδευση του αγώνα;

Το συγκεκριμένο ερώτημα προσπαθεί να ρίξει το βάρος στην πολιτική διευθέτηση του ιρλανδικού ζητήματος και να προσδιορίσει τον λόγο που ο ένοπλος αγώνας δεν ήταν σε θέση να αλλάξει ολοκληρωτικά την κατάσταση μέσω του εξαναγκασμού και της πίεσης προς τον αντίπαλη αποικιοκρατική δύναμη. Ήταν καθ'όλη την περίοδο των «Ταραχών» συνειδητή η αναζήτηση μιας σταθερής πολιτικής γραμμής, οι προσπάθειες άλλοτε εντείνονταν άλλοτε αντιμετώπιζαν δυσκολίες εξαιτίας εσωτερικών διαφωνιών στον IRA και άλλοτε αλλοιώνονταν λόγω εξωγενών παραγόντων. Ο ένοπλος αγώνας, ο οποίος είχε συνδεθεί μακροχρόνια με την πολυτάραχη ιστορία της Ιρλανδίας, αποτελούσε πρακτική αντιμετώπισης της ιμπεριαλιστικής Βρετανίας. Μία μεγάλη δυσκολία που είχε να αντιμετωπίσει το κίνημα του Ρεπουμπλικανισμού ήταν ο επηρεασμός της μεσαίας τάξης, ιδιαίτερα στην Δημοκρατία της Ιρλανδίας. Η μαζικότητα του κινήματος ήταν καθοριστική για την επίτευξη των ιρλανδικών αιτημάτων. Ωστόσο, τόσο ο IRA όσο και το Sinn Fein ανέκαθεν θεωρούσαν την Δημοκρατία της Ιρλανδίας νεοαποικιακό κράτος, καθώς με τον ένα ή άλλο τρόπο παρατηρούσαν ότι η πλειοψηφία του πληθυσμού της

Δημοκρατίας της Ιρλανδίας αποδεχόταν την νομιμότητά του, άρα το ενδεχόμενο μαζικής υποστήριξης από τον Νότο φαινόταν στόχος ακατόρθωτος.

Σημαντικής φύσης διαμαρτυρία ήταν οι απεργίες πείνας οι οποίες εξαιτίας του μη βίαιου χαρακτήρα τους φαίνεται πως άσκησαν μεγάλη επιρροή στην κοινή γνώμη, ωστόσο δε έκαμψαν την ανένδοτη στάση της Βρετανίας και μετατράπηκαν σε συγκλονιστικές τραγωδίες, επηρεάζοντας το κίνημα και την οργάνωση σε σημαντικό βαθμό. Η εξεύρεση μιας πολιτικής λύσης στο Ιρλανδικό ζήτημα επιδιωκόταν αδιάλειπτα με τρόπο και μέσα που δεν ευνοούσαν το κίνημα. Όπως αναφέρει ο Adams: *«η βρετανική κυβέρνηση είχε διεξαγάγει επανειλημμένα μυστικές επαφές με το Sinn Fein από το 1972. Αυτό συνέβαινε ακόμα και στα χρόνια της Θάτσερ, όταν επίσημη πολιτική ήταν το «δε μιλάμε με Ρεπουμπλικάνους»* (Ελευθεροτυπία 1996), γεγονός που δείχνει ότι το κομμάτι της πολιτικής συζήτησης για εύρεση λύσης ήταν υπαρκτό, αλλά προσέκρουε, πολλές φορές σκόπιμα, σε εμπόδια που τα χαρακτήριζαν η μεροληψία και η πρόκληση.

Όπως περιγράψαμε και στην προηγούμενη υποενότητα η κατάσταση μετά την Συμφωνία της «Μεγάλης Παρασκευής» το 1998 δεν έφερε σε βάθος χρόνου τα επιθυμητά αποτελέσματα, δεν ικανοποίησε στην βάση τους τα θεμελιώδη αιτήματα. Ολοκληρωτική ειρήνη των όπλων δεν υπήρξε ουσιαστικά, καθώς μικρής κλίμακας επιθέσεις συνεχίζονταν για αρκετά χρόνια από τα παρακλάδια του IRA μέχρι το 2005, με την προτεσταντική κοινότητα να απολαμβάνει την προνομιακή της θέση και την καθολική τις περισσότερες φορές να συμβιβάζεται. Η μεθόδευση του αγώνα υπήρξε μια συνεχής διαδικασία για τον IRA, και ιδιαίτερα για το πολιτικό του σκέλος, αφού σε όλη την διάρκεια της σκληρής 25χρονης σύρραξης η διερεύνηση πάνω σε εναλλακτικές μορφές πάλης και αλλαγής της πολιτικής κατάστασης ήταν σκοπός του οποίου η δυναμική μειωνόταν από την βρετανική στρατηγική και την στρατιωτική τακτική.

Η Μ. Βρετανία γνώριζε πως η διασφάλιση των Έξι Κομητειών εμπόδιζε τον πιο σημαντικό ρεπουμπλικανικό στόχο, την ένωση με την υπόλοιπη Ιρλανδία. Η ειρήνη δεν αποτελούσε πιθανότητα, εφόσον οι Έξι αυτές Κομητείες βρίσκονταν υπό βρετανική κατοχή και μέσα τους υπέφερε μεγάλο κομμάτι του καθολικού πληθυσμού. Είναι χαρακτηριστικό ότι πάντα προηγείτο η εκεχειρία ή ο κατευνασμός του IRA και έπειτα ακολουθούσαν οι προτεσταντικές παραστρατιωτικές οργανώσεις, ο πρώτος το 2005 και οι άλλες το 2007. Ακόμα, φαινόταν ότι η ισχυρή πλειοψηφία των Προτεσταντών στις φτωχές βόρειο-ιρλανδικές συνοικίες του Μπέλφαστ δεν επιθυμούσε τον παροπλισμό των προτεσταντικών παραστρατιωτικών οργανώσεων, καθώς φοβόταν ότι ο IRA με οποιονδήποτε τρόπο θα συνέχιζε την αιματοχυσία (New

York Times, 2007) γεγονός που αποδεικνύει ότι οι συμφωνίες που υπογράφηκαν ανά καιρούς και πρέσβευαν την ειρήνη δεν εξασφάλιζαν στην πραγματικότητα την απουσία τρόμου και φόβου στην περιοχή και δεν παρείχαν την ασφάλεια στο κοινωνικό μίγμα, αντίθετα, περιοριζόνταν στην ασφάλεια των διαχρονικών συμφερόντων δια του διχασμένου κοινωνικού ιστού και της ψυχολογίας του.

Η μεθόδευση, λοιπόν, του αγώνα ήταν πολύπλοκη και είχε να αντιμετωπίσει προβλήματα πολλών χρόνων και συνεχών προσπαθειών των Ιρλανδών για ανατροπή των πολιτικών και κοινωνικών ζητημάτων απέναντι σε μία ισχυρή δυτική δύναμη αποικιοκρατικού χαρακτήρα και με εμπειρία κήσεων σχεδόν σε ολόκληρο τον κόσμο. Το Ιρλανδικό ζήτημα είναι ένα θέμα το οποίο θίγει βαθιά - συν τοις άλλοις - την σχέση δύο θρησκευτικών δογμάτων, ενώ αποτελεί πρόβλημα κουλτούρας ή θρησκευτικού πολιτισμού και της σχέσης του με την εξουσία (Foreign Affairs, 1998) η οποία φθείρει στον βαθμό που ικανοποιεί ανισομερώς τις διαφορετικές κοινότητες του βόρειο-ιρλανδικού κρατιδίου και προκαλεί ανησυχία για την αναζωπύρωση ενός βίαιου κύκλου αντιπαράθεσης στον βαθμό που η θρησκευτική ταυτότητα επιτρέπει την ανάπτυξη αυτού. Δεδομένου του βεβαρημένου ιστορικού υποβάθρου, η αυτοδιάθεση και ο διαμοιρασμός των εξουσιών στο βαθμό που ικανοποιούν όλες τις πλευρές δεν εξασφαλίζουν απαραίτητα την διαρκή ειρήνη στο νησί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Σύνοψη - Συμπεράσματα

Το Ιρλανδικό ζήτημα απετέλεσε ένα διαχρονικό πρόβλημα ανάμεσα στην ιμπεριαλιστική τάση της Βρετανίας και το δικαίωμα της Ιρλανδίας στην ένωσή της και την πλήρη ανεξαρτητοποίησή της. Ως σημαντική θαλάσσια υπερδύναμη και αποικιοκρατικός κολοσσός, η Βρετανία κατάφερε να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις στο ιρλανδικό νησί που θα οδηγούσαν στην καθυπόταξή του και στην διαχρονική ένταξή του στην σφαίρα επιρροής του αγγλικού ζυγού.

Η περίοδος των «Ταραχών» στον 20^ο αιώνα απέδειξε πως η πολυετής βρετανική καταπίεση και διάκριση των Καθολικών από τους Προτεστάντες είχε φτάσει στο έσχατο σημείο και θα οδηγούσε την κατάσταση σε μία ιδιόμορφη σύρραξη ανάμεσα στους αδικημένους και καταπιεσμένους Καθολικούς και την βρετανική δυναστική πολιτική εντός του βορείου κρατιδίου. Το παλλαϊκό κίνημα το οποίο στηρίχθηκε κατά πολύ στο Εθνικιστικό και Ρεπουμπλικανικό ρεύμα και ταυτίστηκε με

τις ιδέες που πρέσβευε αναζητούσε διέξοδο από την στέρηση βασικών αρχών και δικαιωμάτων, και έπειτα την ικανοποίηση των θεμελιωδών αιτημάτων της επανένωσης του ιρλανδικού νησιού και την πλήρη ανεξαρτητοποίησή του.

Η Βρετανία αντιλαμβανόταν το κίνημα ως πρόκληση απέναντι στα καπιταλιστικά συμφέροντά της και ήταν αποφασισμένη να διασφαλίσει την δυναμική του προτεσταντικού πληθυσμού ο οποίος λειτουργούσε ως διαμορφωτής των αγγλικών πολιτικών εντός της κτήσης της Β. Ιρλανδίας. Η ιρλανδική αντίσταση εκφράστηκε σημαντικά από τον ένοπλο αγώνα του Ιρλανδικού Δημοκρατικού Στρατού απέναντι στα βρετανικά στρατεύματα, ενώ έφτασε να ταυτιστεί με αυτόν. Το Ιρλανδικό ζήτημα, αδιαμφισβήτητα, απετέλεσε ένα πολιτικό θέμα του οποίου η λύση ήταν καθαρά πολιτική. Όμως, η Βρετανία υποδαυλίζοντας τις αντιθέσεις εντός της Β. Ιρλανδίας και συνεχίζοντας με επιτυχία την στρατηγική του «διαίρει και βασίλευε» πέτυχε να στρατιωτικοποιήσει το ζήτημα. Με αυτόν τον τρόπο, κατάφερε να μειώσει και να μην αποδεχθεί τον κινηματικό χαρακτήρα του ρεπουμπλικανικού ρεύματος, ενώ, παράλληλα, αντέκρουε τον εθνικοαπελευθερωτικό χαρακτήρα της παραστρατιωτικής οργάνωσης του IRA και της πολιτικής πτέρυγας του Sinn Fein (Ελευθεροτυπία 1996). Ο πιο αποτελεσματικός τρόπος ήταν η αναγωγή του κινήματος και της οργάνωσης σε τρομοκρατικά στοιχεία και η περαιτέρω καταπολέμησή τους. Η δυνατότητα αναγωγής του κινήματος και του IRA σε τρομοκρατικά στοιχεία την δεκαετία του '70 ενισχύονταν από τα αίτια της τρομοκρατίας τα οποία ήταν πολιτισμικής φύσης. Βέβαια, λαμβάνονται υπόψιν οι οξείες διακρίσεις στο πολιτικό, θρησκευτικό και οικονομικό πεδίο που χειραγωγούνταν φυσικά, από τον βρετανικό ζυγό (Μάζης, 2005, σελ. 25). Οι οικονομικές* μεταβολές, η αυξανόμενη φτώχεια και η άνιση ανάπτυξη ήταν παράγοντες που ευνοούσαν την ανάπτυξη τρομοκρατικής δραστηριότητας ούτως ή άλλως. Στην προκειμένη περίπτωση, η όξυνση αυτών των παραγόντων από την βρετανική πολιτική οδήγησαν στην επόμενη φάση της μετατροπής του εθνικού αγώνα για εθνική αυτοσυνειδησία σε έναν αγώνα των Βρετανών για την πάταξη της τρομοκρατίας σε «βρετανικό» έδαφος.

Προπαγάνδα, προβοκάτσια, δολιοφθορές, ελεγχόμενη σεχταριστική βία, καταπιεστική νομοθεσία, στρατιωτικό καθεστώς, καθεστωτική αστυνομική βία και βασανιστήρια ήταν λίγες από τις τακτικές της βρετανικής αντιμετώπισης του

---

* Το συμπόσιο για τα αίτια της τρομοκρατίας που διοργανώθηκε από την ομάδα της Μαδρίτης το 2005 ανέδειξε την οικονομία ως το σοβαρότερο αίτιο γέννησης της τρομοκρατίας (www.clubdemadrid.com).

ρεπουμπλικανικού κινήματος. Παράλληλα, σημειώθηκε πολιτικός αποκλεισμός του πολιτικού ρεπουμπλικανικού ρεύματος και άρνηση ουσιαστικών διαπραγματεύσεων στην βάση ικανοποίησης των Ιρλανδικών αιτημάτων. Αποτέλεσμα ήταν η περαιτέρω και συνειδητή όξυνση του πολέμου και της στρατιωτικής δραστηριότητας με διαφορετική μορφή. Οι αυξημένες ελευθερίες των ταγμάτων καταστολής, οι άρτια εκπαιδευμένες μυστικές βρετανικές υπηρεσίες, η αυξημένη κατασκοπεία, οι πληροφοριοδότες και ο «εκσυγχρονισμός» του πολέμου με εξελιγμένα ηλεκτρονικά μέσα χαρακτήριζαν την δεκαετία του '80 και μετονόμασαν την σύρραξη σε μυστικό πόλεμο. Αποτέλεσμα αυτού υπήρξε η συρρίκνωση του IRA αλλά και τα συνεχιζόμενα θύματα. Παρατηρήθηκε παράλληλη άνοδος και περιορισμός του πολιτικού κινήματος μέσω των εκλογών, ενώ εντατική ήταν η προσπάθεια σταθεροποίησης της πολιτικής ρεπουμπλικανικής ιδεολογίας και εύρεσης εναλλακτικής λύσης, καθαρά πολιτικής, από το Sinn Fein. Σημειώθηκε συνεχής άρνηση και κωλυσιεργία ουσιαστικών ειρηνευτικών διαδικασιών από την Βρετανία και μη αποδοχή του ιρλανδικού κινήματος. Σημαντικός σταθμός υπήρξε η πραγματοποίηση εκεχειρίας από μέρους του IRA, αλλά η συνέχεια απαιτούσε τον παροπλισμό του στρατιωτικού σκέλους για την έναρξη διαπραγματεύσεων για την ειρήνη. Βρετανική απραγμία και συνέχιση της κωλυσιεργίας φάνέρωναν την στρατηγική της Βρετανίας να συνεχίσει την πολιτική της στρατιωτικής ανάλωσης, με σκοπό την τελική παύση από μέρους των Ιρλανδών και τον τελικό συμβιβασμό. Πραγματοποιήθηκε επανέναρξη του ένοπλου αγώνα με πολύνεκρες βομβιστικές επιθέσεις εντός και εκτός Β. Ιρλανδίας με αρκετά θύματα και πολλούς τραυματίες. Η εμπλοκή των ΗΠΑ στην διευθέτηση και εδραίωση των τελικών ειρηνευτικών συμφωνιών με την ιστορική Συμφωνία της «Μεγάλης Παρασκευής» του 1998 και την γενικευμένη παύση του ένοπλου αγώνα όλων των αντιτιθέμενων πλευρών έλαβε χώρα.

Συμπερασματικά, θεωρούμε ακράδαντα πως το Ιρλανδικό ζήτημα, και πιο συγκεκριμένα το πολιτικό (Sinn Fein) και το στρατιωτικό σκέλος του Εθνικιστικού Ρεπουμπλικανικού κινήματος (IRA), δεν θα πρέπει να στοιχειοθετούνται και να αναζητούνται στην βιβλιογραφία της διεθνούς τρομοκρατίας. Παρόλο που παρουσιάζει το ευρύ φάσμα της βιβλιογραφίας στοιχεία τα οποία καθιστούν την περίοδο των «Ταραχών» ως μία προσπάθεια καταπολέμησης μιας ανακύπτουσας τρομοκρατικής οργάνωσης από μία μεγάλη δυτική δύναμη, δεν θα πρέπει, σύμφωνα πάντα με την γνώμη μας να τοποθετείται στα κατάστιχα της τυφλής τρομοκρατίας ως ένας τρόπος άσκησης πολιτικής πίεσης και έκφρασης απέναντι στο κατεστημένο.

Αντίθετα, πρόκειται για έναν εθνικό και απελευθερωτικό αγώνα με κυρίαρχο αίτημα αυτό της επανένωσης της Ιρλανδίας, πλήρως ανεξάρτητης σε όλο της το

εύρος με κυρίαρχη την ιδέα της ισότητας μέσω γενικευμένων οικονομικών, πολιτικών, θρησκευτικών και πολιτισμικών μεταρρυθμίσεων προς ικανοποίηση όλων των διαφορετικών ομάδων εντός της επικράτειάς της. Ακόμα, θεωρούμε, με βάση την ανάλυση του Σανγκουινέτι (1982) περί τρομοκρατίας, «τρομοκρατική» την βρετανική πολιτική και την εντάσσουμε στην καθεστωτική αμυντική τρομοκρατία, τόσο στην άμεση όσο και στην έμμεση μορφή της. Στην καθεστωτική αμυντική τρομοκρατία υπενθυμίζεται ότι προσφεύγουν πάντα και μόνο τα κράτη και οι μυστικές υπηρεσίες, γιατί είναι η άμυνα των κρατών απέναντι σε βαθιά κοινωνική κρίση και στους φόβους των κοινωνικών και πολιτικών κινημάτων.

Δεν θεωρούμε ότι οι βομβιστικές ενέργειες του IRA ξεφεύγουν από την σφαίρα ανάλυσης των τρομοκρατικών ενεργειών διεθνώς, αλλά ισχυριζόμαστε ότι ενδεχομένως, οφείλουν να εξετάζονται με γνώμονα το ιστορικό υπόβαθρο των σχεδόν 800 χρόνων διαμάχης, την εξέλιξή της και την εξουσιαστική διαμορφωτική βρετανική πολιτική στα εξεταζόμενα 25 χρόνια της σύρραξης με διαφορετικό σημείο αναφοράς ως προς τον σκοπό σε σχέση με άλλα παραδείγματα τρομοκρατίας και τρομοκρατικών ομάδων σε ολόκληρο τον κόσμο.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

Bardon, J., 2001, A History of Ulster, Blackstaff Press, Belfast, New Updated Edition.

Baylis, J., & Smith, S., 2007, Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής, 3^η έκδοση ed., Εκδόσεις: Επίκεντρο, Αθήνα.

Bell, B. J. 1974, The Secret Army The IRA, 1916 -1974, The John Day Company, Inc., New York.

Bew, P. – Gillespie, G., 1999, Northern Ireland: A Chronology of the Troubles 1968-1999, Gill and MacMillan, Dublin.

Canny, N., 2003, Making Ireland British 1580-1650, Oxford University Press, Oxford.

Coogan, T. P., 1995, The Troubles: Ireland's Ordeal 1966 -1995 and the Search for Peace, Hutchinson, London.

Coogan, T. P., 2002, The IRA, fully revised and updated, 6th edition, Palgrave, New York, 2002.

Cox M., Guelke A., Stephen F., 2006, A Farewell to Arms? Beyond the Good Friday Agreement, 2nd ed., Manchester University Press, 486.

Cullen, K., 2010, Famine in Scotland: The 'Ill Years' of the 1690s, Edinburg University Press, 176 -179.

Hobson, A. J., 1902, Imperialism: A study, James Pott & Co., 1st edition, New York.

Hoffman, B., 2006, Inside Terrorism, New York: Columbia University Press.

Kelley, K. J. 1988, The longest war, new edition revised & updated, Zed Books Ltd, UK, Lawrence Hill & Co, USA.

McGuffin, J., 1973, Internment, Anvil Books, Belfast.

Merari, A., 1993, Terrorism as a Strategy in Insurgency, Terrorism & Political Violence, Vol (5), No (4).

Nacos, B. L., 2010, Terrorism and Counterterrorism, Penguin Academics.

Peatling, G., 2004, The Failure of the Northern Ireland peace process, Irish Academic Press, 58.

Taylor, P., 1997, Provos The IRA & Sinn Fein, Bloomsbury Publishing Plc, London.

Taylor, P., 2001, Brits, The War Against The IRA, Bloomsbury Publishing Plc, London.

Tonge, J., 1996, Northern Ireland: Conflict and Change, Longman Ed., 168.

Ελληνική

Adams, G., 1997, Πριν Ξημερώσει, Μια αυτοβιογραφία, Εκδόσεις: Βιβλία του Κόσμου, 2^η έκδ., Αθήνα.

Κουσκουβέλης, Η., 2005, Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις, Εκδόσεις: Ποιότητα, Δ' έκδοση, Αθήνα.

Λοβέρδος, Α., 1986, Για την τρομοκρατία και το πολιτικό έγκλημα. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Νομικό Τμήμα. Θεσσαλονίκη: Νομικό Τμήμα ΑΠΘ.

Μπόση, Μ., 2000, Περί ορισμού της Τρομοκρατίας, Αθήνα: Π. Τραυλός.

Σανγκουινέτι, Τ., 1982, Περί της Τρομοκρατίας και του Κράτους, Πρώτη κοινολόγηση της πρακτικής και της θεωρίας της τρομοκρατίας, Εκδόσεις: Ύψιλον, Αθήνα.

Σάντς, Μ., 2011, Το Ημερολόγιο, Εκδόσεις: Αιγαίον, Λευκωσία.

Έντυπα

Μάζης, Ι. Θ., 2005, Τα αίτια της Τρομοκρατίας και οι δυνατότητες αναιρέσής τους, Γεωστρατηγική, Τεύχος (7), 17-43.

Παπανικολάου, Θ., Οι «Σπόνσορες» και οι «Σκηνοθέτες» της Τρομοκρατίας, Ρεσάλτο, Τεύχος (4).

Τζουρντός, Β., Ιστορικά Διδάγματα, Πως οι «Τρομοκράτες» ήταν οι ίδιες οι Μυστικές Υπηρεσίες, Ρεσάλτο, Τεύχος (15).

Ηλεκτρονικές πηγές

Abunimah, A., 28 Αυγούστου, 2010, Hamas, the IRA and Us, The New York Times, Διαθέσιμο από το: <http://www.nytimes.com/2010/08/29/opinion/29abunimah.html?ref=irishrepublicanarmy>, [Ανακτήθηκε στις 3 Ιουνίου 2012].

Bowen, L. G., 2007, Great Britain in Ireland, Διαθέσιμο από το: <http://www.mbc.edu/faculty/gbowen/ireland.htm>, [Ανακτήθηκε στις 2 Απριλίου 2012].

Darby, J., “Conflict in Northern Ireland: A Background Essay”: Διαθέσιμο από το: <http://cain.ulst.ac.uk/othelem/facets.htm#chap2%3E>, [Ανακτήθηκε στις 2 Απριλίου 2012].

Department of Foreign Affairs and Trade (DFA), 2009, Joint Declaration of 15 December 1993 (Downing Street Declaration), Διαθέσιμο από το: <http://www.foreignaffairs.gov.ie/home/index.aspx?id=8734>, [Ανακτήθηκε στις 2 Μαΐου 2012].

Department of Foreign Affairs and Trade (DFA), 2009, Good Friday Agreement 1998, Διαθέσιμο από το: <http://www.dfa.ie/uploads/documents/Anglo-Irish/good%20friday%20agreement.pdf>, [Ανακτήθηκε στις 27 Μαΐου 2012].

Department of Foreign Affairs and Trade (DFA), 2009, The Anglo-Irish Agreement 1985, Διαθέσιμο από το: <http://www.dfa.ie/uploads/documents/anglo-irish%20agreement%201985.pdf>, [Ανακτήθηκε στις 26 Μαΐου 2012].

Faul D., Murray R., 1976, SAS TERRORISM – The Assassin’s Glove, Publisher: The authors (1976), Διαθέσιμο από το: <http://www.scribd.com/doc/64881708/sas-terrorism> [Ανακτήθηκε στις 25 Μαΐου 2011].

Keating J., 7 Σεπτεμβρίου, 2010, The Northern Ireland Model, Foreign Policy - Blog, Διαθέσιμο από το: http://blog.foreignpolicy.com/posts/2010/09/07/the_northern_ireland_model, [Ανακτήθηκε στις 1 Ιουνίου 2012].

Lloyd, J., 1998, Ireland’s Uncertain Peace, Article summary, Σεπτέμβριος/Οκτώβριος, Foreign Affairs, Διαθέσιμο από το: <http://www.foreignaffairs.com/articles/54398/john-lloyd/irelands-uncertain-peace>, [Ανακτήθηκε στις 24 Μαΐου 2012].

McKittrick, D., 2005, IRA: 30 Years of War, The Belfast Teleraph, 29 Ιουλίου, Διαθέσιμο από το: http://www.sikhtimes.com/news_072905a.html, [Ανακτήθηκε στις 30 Μαΐου 2012].

“Penal Laws”, The History and Genealogy of the Donnellan Family, 2001: <http://www.ballyd.com/history/penal.htm>, τελευταία πρόσβαση 23 Μαρτίου 2012.

“The Derry Match: Summary of the Main Events”, CAIN Web Service: Διαθέσιμο από το: <http://cain.ulst.ac.uk/events/derry/sum.htm>, [Ανακτήθηκε στις 20 Μαρτίου 2012].

“The Hunger Strike of 1981: A Chronology of Main Events”, CAIN Web Service: Διαθέσιμο από το: <http://cain.ulst.ac.uk/events/hstrike/chronology.htm>, [Ανακτήθηκε στις 20 Μαρτίου 2012].

The New York Times, 2007, War Ends for Militant Group in Northern Ireland, 12 Νοεμβρίου, by The Associated Press, Διαθέσιμο από το: <http://www.nytimes.com/2007/11/12/world/europe/12ulster.html?ref=irishrepublicanarmy>, [Ανακτήθηκε στις 14 Απριλίου 2012].

Skai.gr, 2003, Μαίρη Μπόση: «Υπάρχει και καθαρή τρομοκρατία» Διαθέσιμο από το: <http://www.skai.gr/news/politics/article/27725/>, [Ανακτήθηκε στις 3 Απριλίου 2012].

Ελευθεροτυπία, 1996, Τα όπλα της ειρήνης, 15 Δεκεμβρίου, Διαθέσιμο από το: <http://www.iospress.gr/ios1996/ios19961215a.htm>, [Ανακτήθηκε στις 18 Απριλίου 2012].

Χατζηστεφάνου Α., <http://xstefanou.weebly.com/ira.html>, blog [Ανακτήθηκε στις 20 Μαΐου 2012].

<https://www.mi5.gov.uk/output/northern-ireland.html>

Wikipedia 2012, Βικιπαιδεία, Διαθέσιμο από το: http://en.wikipedia.org/wiki/Plantation_of_Ulster, [Ανακτήθηκε στις 24 Μαρτίου 2012] & http://en.wikipedia.org/wiki/Provisional_Irish_Republican_Army_campaign_1969%E2%80%931997, [Ανακτήθηκε στις 28 Μαρτίου 2012].

Άλλες πηγές

Encyclopedia of world terrorism, τόμ. 3^{ος}, 1996

Κολιόπουλος, Κ., 2011, Στρατηγικές Σπουδές, διάλεξη, 26 Οκτωβρίου 2011.

Μπόση, Μ., 2011, Διεθνής Ασφάλεια και Τρομοκρατία, διάλεξη, 11 Μαΐου 2011.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

<http://www.unipi.gr/pmsdes>